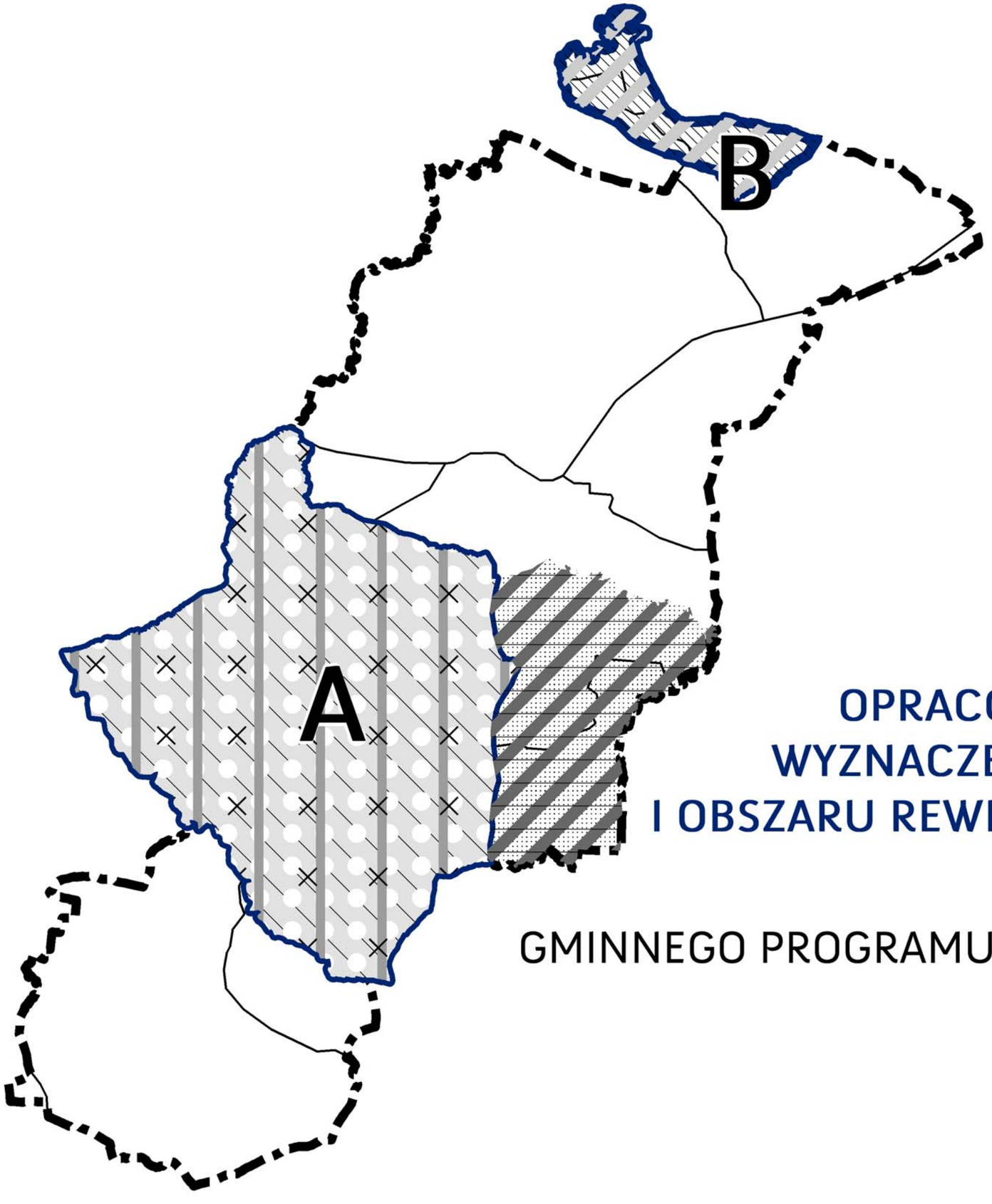

OPRACOWANIE DIAGNOZ I ANALIZ W CELU WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI W GMINIE LANCKORONA

W ZWIĄZKU Z OPRACOWANIEM
GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI NA LATA 2016 - 2026

INSTYTUT EKONOMIKI PRZESTRZENI
Odkrywamy wartość przestrzeni

OPRACOWANIE DIAGNOZ I ANALIZ W CELU WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI W GMINIE LANCKORONA

W ZWIĄZKU Z OPRACOWANIEM *GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI NA LATA 2016-2026*”

Kraków 2016

Dobre polityki zależą od dobrych informacji,
dobre informacje zaś zależą od dobrego zrozumienia polityki.
D. Hübner

Opracowanie powstało na zamówienie Urzędu Gminy Lanckorona
w ramach prac nad Gminnym *Programem Rewitalizacji Gminy Lanckorona lata 2016-2026*
na podstawie umowy nr IR.7031.20.2016 z dnia 15 listopada 2016 r.

Zespół wykonujący opracowanie:
dr Janusz Jeżak (kierownik tematu)
dr Maciej Huculak (zagadnienia społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne)
mgr Anna Stankiewicz (zagadnienia społeczne)
dr Maciej Huculak (opracowanie baz danych)

Redakcja i skład: dr Janusz Jeżak, dr Maciej Huculak, mgr Anna Stankiewicz
Projekt okładki: dr Janusz Jeżak
Rysunki: dr Maciej Huculak

Copyright © Instytut Ekonomiki Przestrzeni Sp. z o. o. oraz Gmina Lanckorona
Diagnoza | Kraków, grudzień 2016

Źródła rysunków: opracowanie własne, Gmina Lanckorona, publikacje
Fotografie: zakupione w portalu fotolia.pl

INSTYTUT EKONOMIKI PRZESTRZENI
Odkrywamy wartość przestrzeni

Instytut Ekonomiki Przestrzeni Sp. z o.o.
ul. Na Błonie 15a/22
30-150 Kraków
iep@iep.krakow.pl

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE 9

1. WSTĘP 10

1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA 11

II. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO 13

1. DZIEDZICTWO KULTUROWE 14
2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE 15
3. ZAGADNIENIA DEMOGRAFICZNE 16
4. ZAGOSPODAROWANIE TERENU 17
5. KOMUNIKACJA 18

III. SZCZEGÓŁOWA DELIMITACJA OBSZARÓW KRYZYSOWYCH 19

1. ZASTOSOWANA METODA 20
1.1. Jednostki referencyjne 20
1.2. Zakres i źródła pozyskanych danych 21
1.3. Etapy metody 21
1.3.1. Weryfikacja i ocena danych wejściowych 22
1.3.2. Konwersja danych wejściowych 22
1.3.3. Przeprowadzenie analiz tematycznych w zakresie ustalonych obszarów problemowych 22
1.3.4. Normalizacja uzyskanych wartości – opracowanie wskaźników 23
1.3.5. Wizualizacja uzyskanych wyników cząstkowych 24
1.3.6. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji 24
2. ANALIZY TEMATYCZNE W ZAKRESIE USTALONYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH 26
2.1. Negatywne zjawiska społeczne 26
2.1.1. Problemy demograficzne 26
2.1.2. Bezrobocie 28
2.1.3. Pomoc społeczna 33
2.1.4. Problemy rodzin 37
2.1.5. Bezpieczeństwo 41
2.1.6. Aktywność obywatelska 45
2.2. Negatywne zjawiska gospodarcze 56
2.3. Negatywne zjawiska środowiskowe 58
2.4. Negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne 60
2.5. Negatywne zjawiska techniczne 62
3. OBSZAR ZDEGRADOWANY 64
4. OBSZAR REWITALIZACJI 69

IV. REKOMENDACJE DO GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY LANCKORONA NA LATA 2017-2026 73

V. LITERATURA 77

VI. SPIS MAP I TABEL 81

I. WPROWADZENIE

1. WSTĘP

Sporządzone opracowanie ma na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego i zaproponowanie obszaru do rewitalizacji, zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji.

Zakres terenowy opracowania obejmuje teren gminy Lanckorona, o powierzchni 40,4 km^2. Zakres problemowy obejmuje zagadnienia wskazane w ustawie o rewitalizacji, na podstawie których wykonano szczegółową, wieloczynnikową diagnozę obszaru Gminy Lanckorona pod kątem potrzeby działań rewitalizacyjnych.

Przeprowadzana delimitacja obszarów kryzysowych wykorzystuje metodykę audytu miejskiego i jest zgodna z Wytycznymi Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju oraz ustawą o rewitalizacji.

Niniejszy raport podsumowuje przeprowadzone analizy i obejmuje cztery części:

1) *diagnozę stanu istniejącego* (w pięciu podstawowych obszarach: dziedzictwa kulturowego, środowiska przyrodniczego, zagadnień demograficznych, zagospodarowania terenu oraz komunikacji),
2) *szczegółową delimitację obszarów kryzysowych*, obejmującą takie zagadnienia jak: negatywne zjawiska społeczne (starzenie się populacji, bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji, niski poziom kapitału społecznego), negatywne zjawiska gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne,
3) *opis procedury delimitacji obszaru zdegradowanego i wskazania obszaru rewitalizacji* oraz,
4) *rekomendacje* do opracowywanego Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lanckorona na lata 2016-2026.

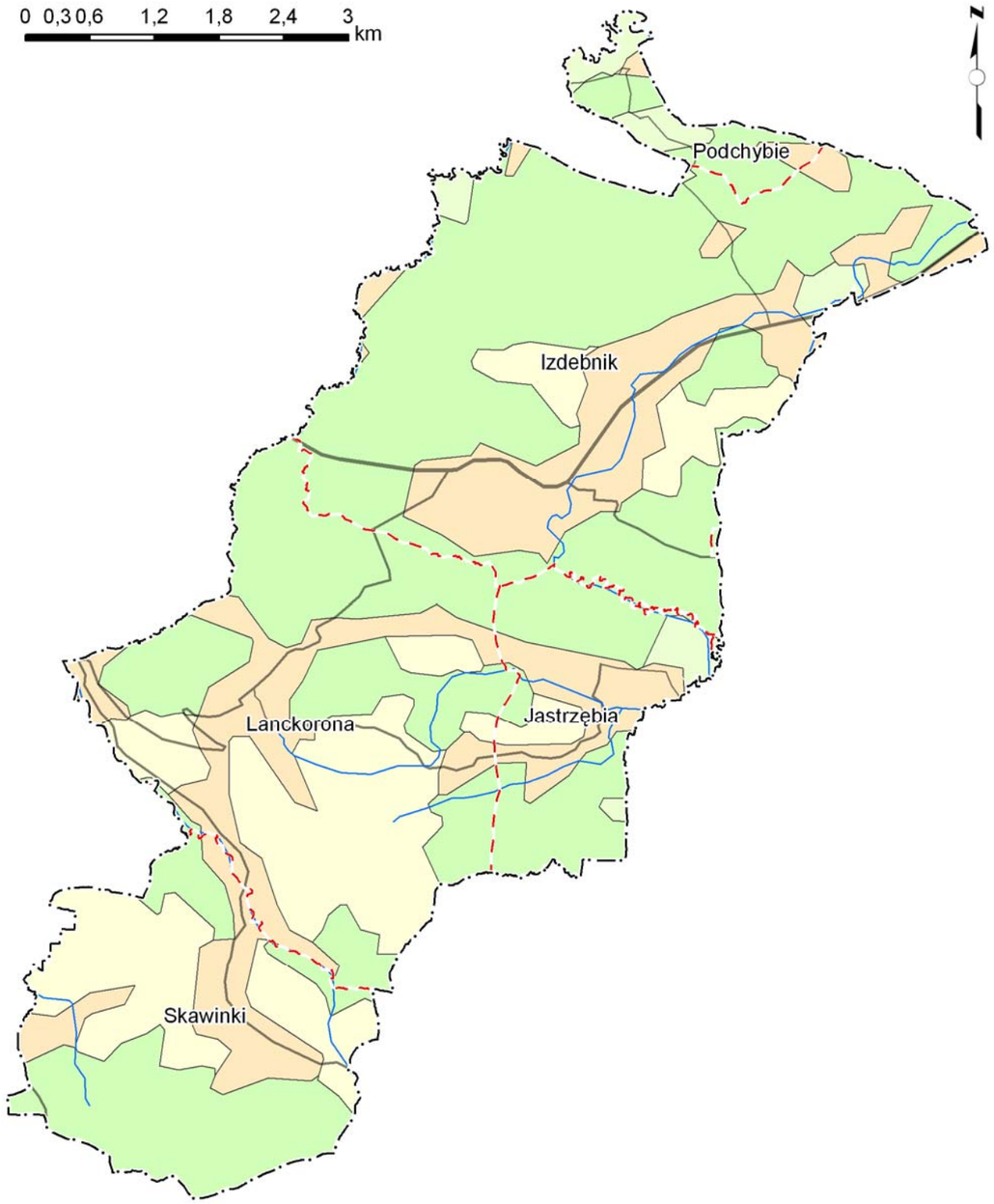

Rys.I.1.1. Obszar analizy – użytkowanie terenów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CODGIK

1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Wykonane opracowanie przygotowano w oparciu o zapisy uchwalonej w dniu 9 października 2015 r. ustawy o rewitalizacji.

Zgodnie z ustawą przez rewitalizację rozumiemy *proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji* (*art. 2.1. ustawy o rewitalizacji*).

W stosunku do poprzedniego okresu programowania nastąpiła istotna zmiana w podejściu do rewitalizacji obszarów miejskich. Z chwilą uchwalenia ww. ustawy, rewitalizacja stanowi zadanie własne gminy polegające na: przygotowaniu, koordynowaniu i tworzeniu warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy. Wskazano zatem wprost podmiot odpowiedzialny za prowadzenie tych działań.

Pierwszym krokiem niezbędnym do podjęcia działań rewitalizacyjnych jest wyznaczenie przez radę gminy, w drodze uchwały, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta gminy Lanckorona, obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (*art. 8. 1. ustawy o rewitalizacji*).

Zgodnie z ustawą (art. 9.1.) poprzez teren zdegradowany rozumiemy obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu **koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym**.

Może on zostać wyznaczony jednak w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1. **Gospodarczych** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub
2. **Środowiskowych** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
3. **Przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
4. **Technicznych** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Ustawa dopuszcza by obszar zdegradowany był podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Po wyznaczeniu obszaru zdegradowanego gmina wyznacza obszar rewitalizacji. W myśl ustawy jest to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9.1 ustawy, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Zgodnie z ustawą, **obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy**. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Wniosek o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zawiera wskazanie granic tych obszarów wykonane na mapie w skali co najmniej 1:5 000, sporządzonej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (*Dz. U. z 2015 r. poz. 520, z późn. zm.*[1])).

Istotnym elementem wniosku jest niniejsza diagnoza, potwierdzająca spełnienie przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczenia, którą załącza się do wniosku. W myśl ustawy wójt prowadzi analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

[1] Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 831, 1137 i 1433.

II. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO

1. DZIEDZICTWO KULTUROWE

Gmina Lanckorona obejmuje swoimi granicami obszar wielowiekowego osadnictwa, którego ślady sięgają w przypadku niektórych stanowisk archeologicznych nawet okresu neolitu (Izdebnik, Lanckorona). Wyjątkowo bogata historia terenów wchodzących dziś w skład Gminy znajduje odzwierciedlenie w jej dziedzictwie materialno-kulturowym.

Obszary chronione na podstawie przepisów prawa

Najcenniejszą część zasobu objęto ochroną konserwatorską poprzez wpisanie jej do wojewódzkiego rejestru zabytków. Grupa ta obejmuje łącznie aż 17 pozycji. Zarówno biorąc pod uwagę wielkość gminy, jak i jej wiejski charakter zasługuje to na uwagę. Liczba ta jest, przykładowo, wyższa zarówno od liczby zabytków rejestrowych dla gminy miejsko-wiejskiej Andrychów (8), jak również dorównuje będącej ośrodkiem administracyjnym powiatu, gminie Wadowice (17).

Dominującą rolę w rozmieszczeniu zabytków wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków pełni miejscowość Lanckorona, na którą przypada ponad ¾ ogółu liczby tego rodzaju obiektów zabytkowych tj. 14. W pozostałych miejscowościach tj. Izdebniku, Skawinkach i Podchybiu znajduje się po 1 zabytku rejestrowym. Są to:

- Kościół parafialny (Skawinki),
- Budynek poczty (Izdebnik),
- Zespół dworsko-pałacowy (Podchybie).

W przypadku Lanckorony do najcenniejszej części zasobu zabytkowego zaliczają się:

- Układ urbanistyczny,
- Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela,
- Ruiny zamku wraz z fortyfikacjami,
- Cmentarz rzymskokatolicki przy ul. Krakowskiej,
- Drewniane budynki przy Rynku (nr: 117, 119, 120, 123, 125 ,127, 131, 133, 141) oraz ul. Świętokrzyskiej (nr 104 i 110).

Zdecydowana większość z obiektów położonych na terenie Lanckorony koncentruje się w obrębie dawnego miasta lokacyjnego i w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Wyjątkowymi, jak na obszary wiejskie, elementami decydującymi o wysokim potencjale dziedzictwa kulturowego gminy są w szczególności: układ urbanistyczny z XIV i XV w. wraz z zabudową i układem komunikacyjnym w granicach zabudowy małomiasteczkowej z początku XX wieku oraz założenia zamkowo – fortyfikacyjne. Te ostatnie zostały wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO w grudniu 1999 r. jako element Krajobrazowego Zespołu Manierystycznego Parku Pielgrzymkowego w Kalwarii Zebrzydowskiej. Na terenie gminy Lanckorona znajduje się część tego zespołu o powierzchni 0,52 km^2. Ponadto, na terenie gminy obszar 8,5 km^2 zajmuje „strefa buforowa" obejmująca m.in. zabytkowy układ urbanistyczny d. miasta.

Obiekty wpisane do ewidencji i rejestru zabytków (GEZ)

Łącznie do gminnego zasobu zabytków nieruchomych (GEZ) wpisano dość dużą, w porównaniu do wielkości gminy, bo wynoszącą 202, grupę obiektów. Podobnie, jak w przypadku zabytków wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków, tak i w tym przypadku dominująca rola Lanckorony jest niepodważalna. Skupia ona na swoim obszarze 139 zabytków wpisanych do GEZ, co stanowi ponad $^2/_3$ ich całkowitej liczby. W przypadku Lanckorony na uwagę zasługuje ponadto koncentracja 14 obiektów zabytkowych (6,9% ogółu zasobu) na obszarze przysiółka Łaśnica. Drugą w kolejności, z punktu widzenia potencjału dziedzictwa materialno-kulturowego miejscowością jest Izdebnik z 48 obiektami zabytkowymi wpisanymi do GEZ (23,8% ogółu). W pozostałych miejscowościach tj. Skawinkach oraz Jastrzębi liczba odnotowanych zabytków spada do zaledwie kilku. W sołectwie Podchybie brak jest tego rodzaju obiektów.

Tab.II.1.1. Rozmieszczenie zabytków w gminie Lanckorona w 2015 r.

L.p.	Nazwa	Zabytki wpisane do			
		Wojewódzkiego rejestru zabytków		Gminnej Ewidencji Zabytków	
		liczba	udział w %	liczba	udział w %
1.	Lanckorona, w tym:	14	77,8	139	68,8
	Łaśnica	0	0,0	14	6,9
2.	Izdebnik	1	5,6	48	23,8
3.	Skawinki	1	5,6	8	4,0
4.	Jastrzębia	0	0,0	7	3,5
5.	Podchybie	1	5,6	0	0,0
6.	**ogółem**	**17**	**100,0**	**202**	**100,0**

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Wykazu obiektów zabytkowych….*

2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Gmina Lanckorona położona jest na obszarze dwóch mezoregionów fizyczno-geograficznych:

1. Pogórza Wielickiego (Podchybie, większość Izdebnika, niewielkie fragmenty Jastrzębi i Lanckorony).
2. Beskidu Makowskiego (Skawinki, większość Lanckorony i Jastrzębi; fragment Izdebnika).

Mezoregiony fizyczno-geograficzne dzielą tym samym w wyraźny sposób gminę na jej część północną oraz południową.

Na terenie gminy praktycznie nie występują żadne formy ochrony przyrody. Jedynym wyjątkiem są położone w północnozachodniej części gminy, niewielkie fragmenty wchodzącego w skład Obszarów Natura 2000 Obszaru Specjalnej Ochrony Cedron (sołectwa Izdebnik i Podchybie). Brak form ochrony przyrody na terenie gminy jest uderzający zarówno ze względu na urozmaicony krajobraz przyrodniczo-kulturowy jak również charakter użytkowania terenu gminy, w przypadku której tereny leśne i zadrzewienia zajmują ok. 50% jej powierzchni.

Objęcie różnymi formami ochrony dotyczy szeregu planowanych terenów na obszarze gminy. Wśród takich projektowanych form ochrony przyrody wymienić można m.in.:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Pogórza Wielickiego.
- Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy Lanckorona.
- Rezerwat leśny częściowy - Las koło Wniebowstąpienia.
- Użytki ekologiczne: Cedron oraz Pod Górą Zamkową.

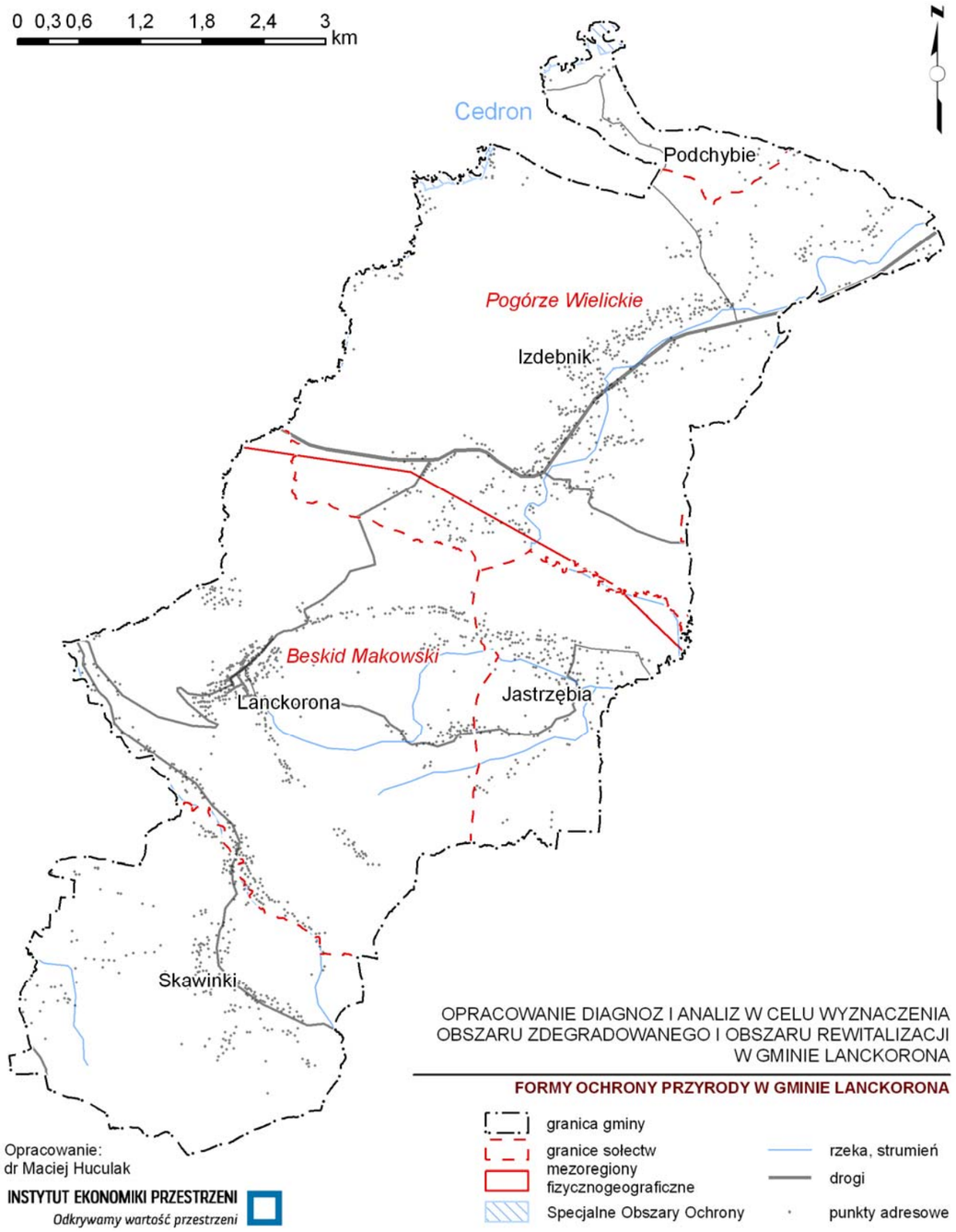

Rys.II.2.1 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Lanckorona.

Źródło: *opracowanie własne na podstawie GDOŚ oraz BDOO*

3. ZAGADNIENIA DEMOGRAFICZNE

W Gminie Lanckorona wg stanu na koniec 2015 r. zameldowanych było 6 140 mieszkańców. Strukturę ludności według płci charakteryzuje się niewielką przewagą kobiet. Według danych Narodowego Spisu Powszechnego 2011 stanowiły one 3 097 spośród wszystkich mieszkańców (51%). Mężczyźni w liczbie 2 980 odpowiadali za 49,0% ogółu ludności. Analizowana jednostka zajmuje powierzchnię 40,4 km^2, co oznacza, że gęstość zaludnienia dla gminy jest umiarkowana i wynosi 150,5 os./km^2. Wartość ta przekracza nieznacznie średnią gęstość zaludnienia w Polsce wynoszącą w 2015 r. 123 os./km^2. Jednocześnie jest wyraźnie niższa od analogicznej wartości dla województwa małopolskiego wynoszącej 222 os./km^2.

Najludniejszymi miejscowościami na terenie gminy były: Izdebnik (35,3%) oraz Lanckorona (34,0%). W obu przypadkach liczba ludności w 2011 r. przekraczała 2 tys. osób. Zdecydowanie mniejszymi z tego punktu widzenia jednostkami były Skawinki z 1,1 tys. mieszkańców (18,1%) oraz Jastrzębia z 635 mieszkańcami (10,4%). Najmniejszą zarówno pod względem liczby ludności miejscowością, było peryferyjnie położone w skali gminy Podchybie ze 131 osobami (2,2%).

Struktura ludności wg płci na poziomie poszczególnych miejscowości wykazywała zauważalne zróżnicowanie. Nadreprezentacja, kobiet w stosunku do mężczyzn, zauważalna była w 2 spośród 5 analizowanych jednostek. Były to: największa jednostka - Izdebnik oraz najmniejsza – Podchybie. Stan najbardziej zbliżony do równowagi reprezentowały Lanckorona oraz Skawinki. Jedyną jednostką o niewielkiej przewadze udziału mężczyzn nad kobietami była Jastrzębia.

Struktura ludności wg grup wieku ekonomicznego była dość korzystna i nie różnicowała się znacząco wewnątrz gminy. Charakteryzowały ją: zdecydowana przewaga osób w wieku produkcyjnym, względnie niski udział osób w wieku poprodukcyjnym oraz wyraźnie wyższy od ostatniego udział osób w wieku przedprodukcyjnym.

Tab.II.3.1. Struktura ludności wg płci i sołectw w gminie Lanckorona w 2015 r.

Sołectwo	Ogółem	Udział w %	Mężczyźni		Kobiety		Gęstość zaludnienia os./km^2
			Liczba	Udział w %	Liczba	Udział w %	
Izdebnik	2145	35,3	1019	47,5	1126	52,5	133,2
Lanckorona	2066	34,0	1033	50,0	1033	50,0	175,8
Skawinki	1100	18,1	547	49,7	553	50,3	149,6
Jastrzębia	635	10,4	321	50,6	314	49,4	164,5
Podchybie	131	2,2	60	45,8	71	54,2	100,7
gmina	**6077**	**100,0**	**2980**	**49,0**	**3097**	**51,0**	**150,5**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

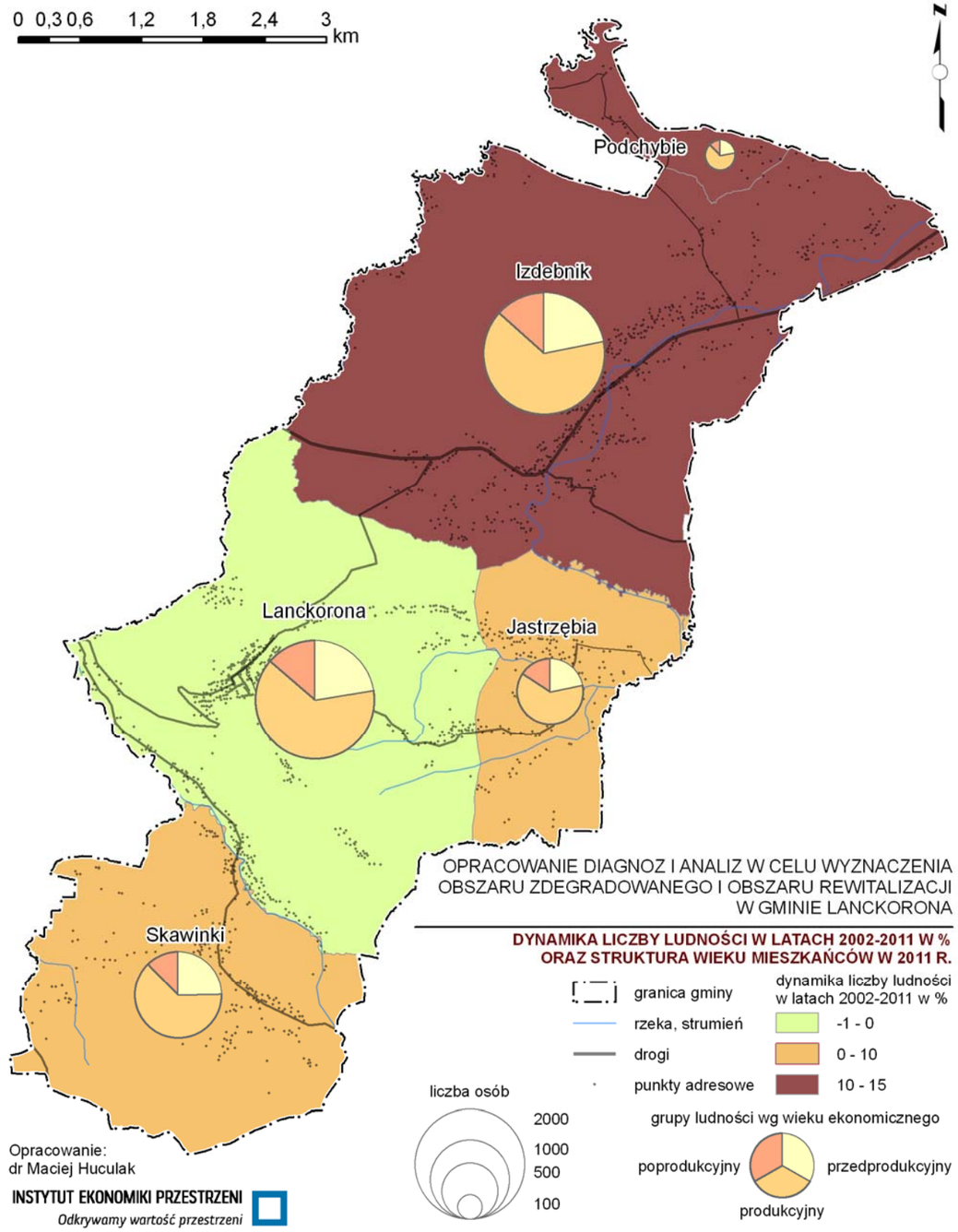

Rys.II.3.1. Dynamika liczby ludności w latach 2002-2011 oraz struktura wieku ludności w 2011 r. w Gminie Lanckorona.

Źródło: *opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS*

4. ZAGOSPODAROWANIE TERENU

Obszar gminy zajmuje powierzchnię 40,4 km^2. Gmina składa się z 5 sołectw (miejscowości). Są to: Lanckorona, Izdebnik, Jastrzębia, Skawinki oraz Podchybie.

Najważniejszą rolę w strukturze przestrzenno-funkcjonalnej gminy pełni Lanckorona zajmująca obszar odpowiadający 29,1 % udziału w ogóle powierzchni gminy. Przy ponad 2 tys. zamieszkujących ją osób odpowiadała ona w 2011 r. za 34% ogółu jej mieszkańców. Gęstość zaludnienia na terenie sołectwa Lanckorona wyniosła wówczas 175,8 os./km^2, co stanowiło najwyższą wartość spośród wszystkich analizowanych jednostek i świadczyło o względnie intensywnym zagospodarowaniu obszaru miejscowości. Zbliżoną intensywnością zaludnienia reprezentowała jeszcze jedynie graniczącą z Lanckoroną od wschodu Jastrzębia z gęstością zaludnienia na poziomie 164 os./km^2. W pozostałych miejscowościach wartości te plasowały się poniżej wartości obliczonej dla całej gminy.

W strukturze użytkowania terenu gminy Lanckorona zauważalnych jest kilka prawidłowości:

- Około połowy terenu gminy stanowią grunty leśne i zadrzewione występujące w zwartych i dużych powierzchniowo kompleksach. Ich dominacja w strukturze użytkowania terenu jest szczególnie wyraźnie widoczna w północnej części gminy.
- Zwarte obszary osadnictwa nawiązują do przebiegu głównych dolin rzecznych oraz szlaków komunikacyjnych. Na terenie gminy można wyróżnić dwa główne, zwarte obszary terenów zabudowanych. Są to: Izdebnik, oraz mniej zwarty, ale zachowujący ciągłość osadnictwa obszar Jastrzębia-Lanckorona-Skawinki.
- W osadnictwie dominuje zabudowa wiejska, ale na terenie Lanckorony wyraźnie kształtuje się obszar zurbanizowany nawiązujący do przetrwałych struktur osadniczych o charakterze miejskim.
- Rolnicze wykorzystanie obszaru gminy skupia się w południowej części gminy tj. miejscowościach: Lanckorona oraz Skawinki. W przypadku pozostałych sołectw niewielkie, zwarte obszary gruntów ornych zauważalne były w Izdebniku oraz Jastrzębi.

Na terenie gminy brak jest większych akwenów wodnych. Sieć cieków wodnych składa się z rzek i strumieni wypływających z pasm Beskidu Makowskiego.

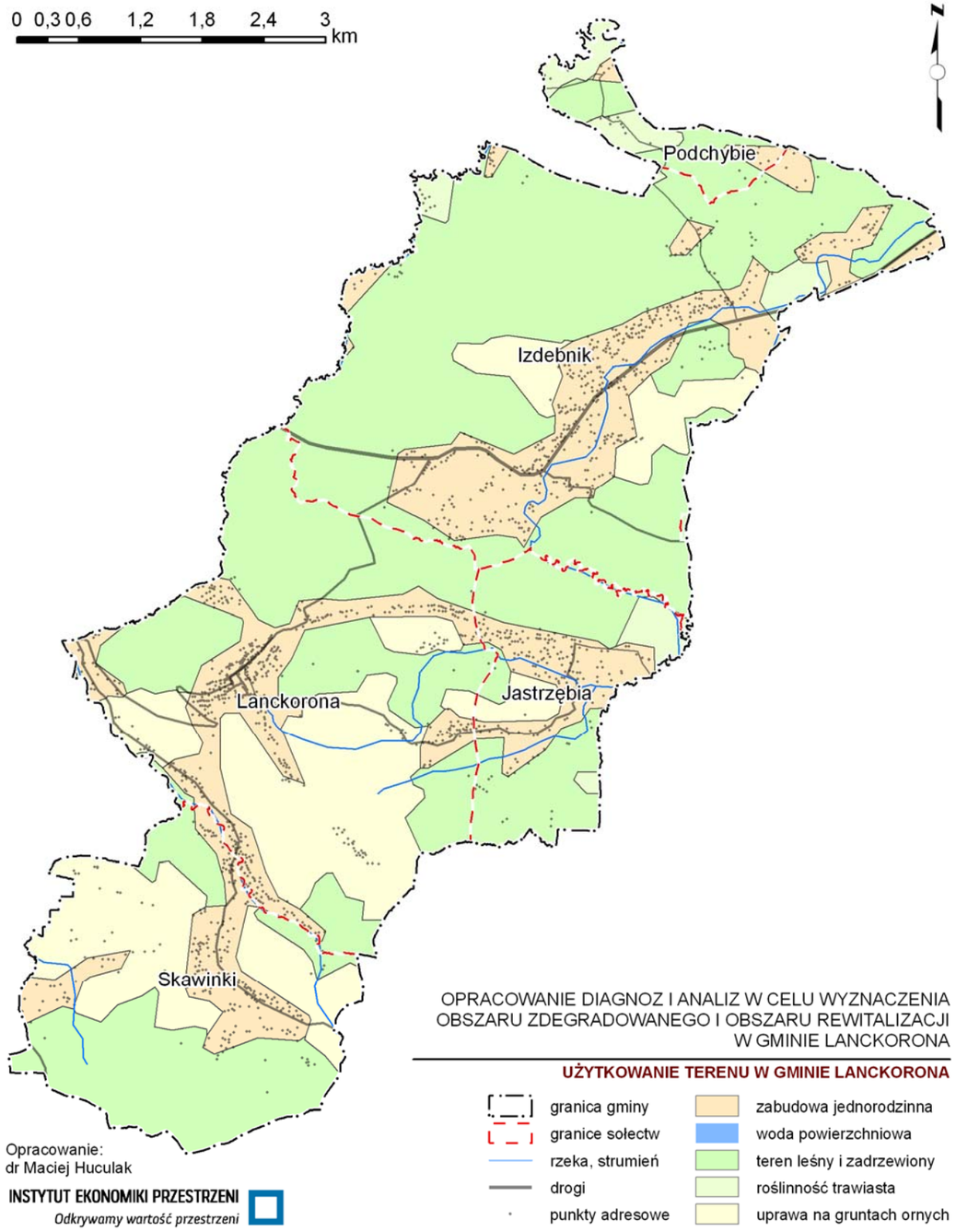

Rys.II.4.1. Struktura użytkowania terenu w Gminie Lanckorona.

Źródło: *opracowanie własne na podstawie danych BDOO*

5. KOMUNIKACJA

Na układ komunikacyjny gminy Lanckorona składają się główny szlak drogowy tj. przebiegająca przez gminę droga krajowa oraz uzupełniająca go sieć dróg niższego rzędu. Jakkolwiek przez gminę nie przebiega żaden szlak kolejowy, to jednak warto nadmienić, że w bezpośredniej bliskości granic gminy przebiegają dwa szlaki kolejowe tj.:

- Linia kolejowa nr 117 Kalwaria Zebrzydowska Lanckorona – Bielsko-Biała Główna.
- Linia kolejowa nr 97 Skawina – Żywiec.

Obie linie spotykają się w stacji węzłowej Kalwaria Zebrzydowska Lanckorona położonej na terenie sąsiadującej z Lanckoroną gminy Kalwaria Zebrzydowska.

W przypadku sieci dróg ich przebieg opiera się o krzyżowy układ odpowiadający przebiegowi północny-wschód-południowy-zachód oraz południowy-wschód-północny-zachód. Na opisany układ składają się:

- Droga krajowa nr 52 Głogoczów – Bielsko-Biała, przecinająca położoną w północnej części gminy miejscowość Izdebnik.
- Drogi powiatowe:
- nr 1726, Izdebnik – Sułkowice.
- nr 1727, Lanckorona – Jastrzębia – Kopan – Lanckorona.
- nr 1728, Izdebnik – Lanckorona – Brody.
- nr 1707 Brody-Palcza.

Siec dróg powiatowych uzupełniają drogi gminne.

Przebieg głównych szlaków komunikacyjnych wyraźnie wpływa na zachodzące na terenie gminy procesy społeczno-gospodarcze. To właśnie najlepiej skomunikowane obszary gminy tj. miejscowości Izdebnik, położona w bezpośredniej bliskości drogi krajowej nr 52 odnotowuje zarówno najwyższe wskaźniki przyrostu liczby ludności, jak również ponadprzeciętny poziom przedsiębiorczości.

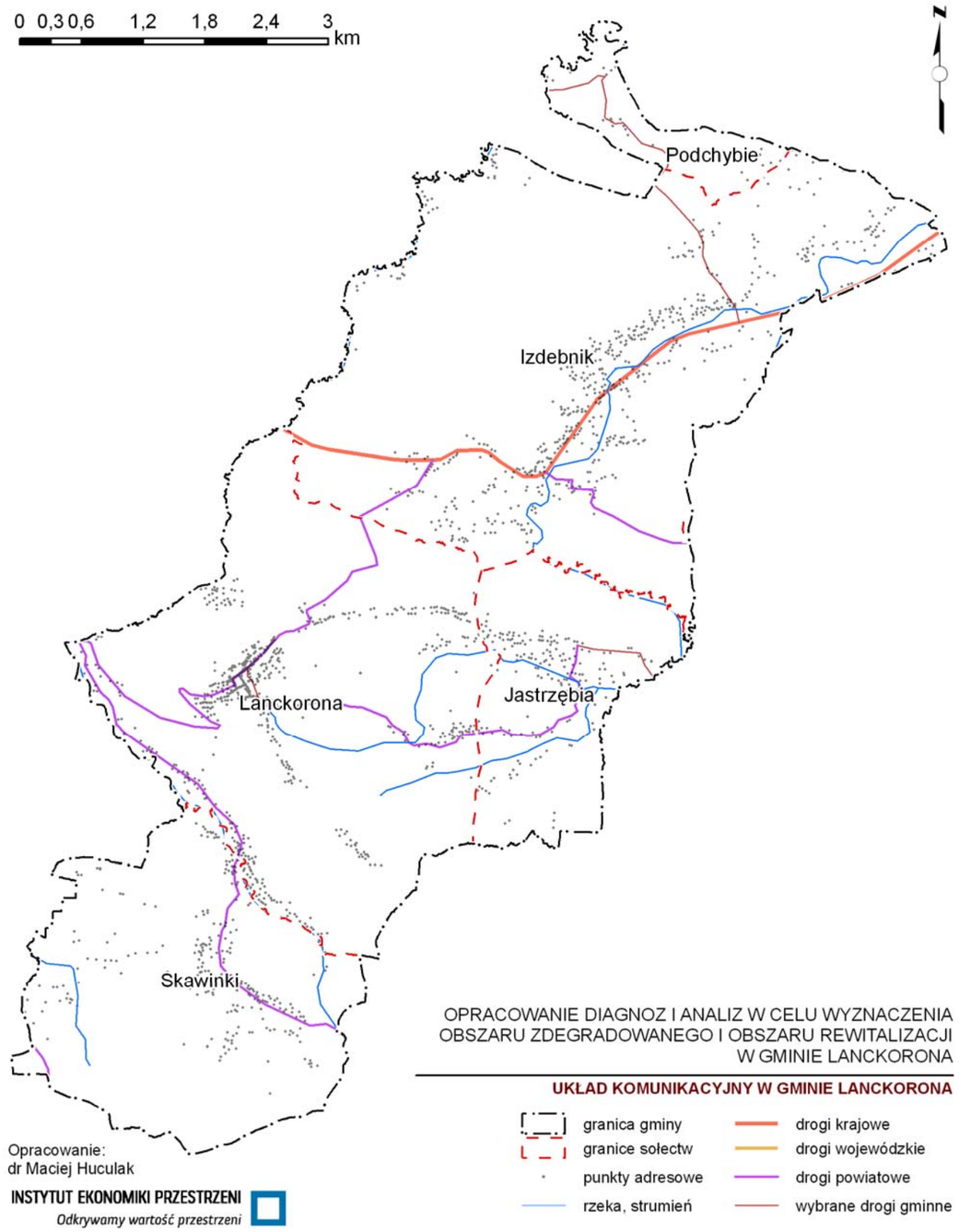

Rys.II.5.1. Układ komunikacyjny w Gminie Lanckorona.

Źródło: *opracowanie własne na podstawie danych CODGiK*

III. SZCZEGÓŁOWA DELIMITACJA OBSZARÓW KRYZYSOWYCH

1. ZASTOSOWANA METODA

Problematyka analiz strategicznych wynika z zapisów Ustawy z dnia 9 października o rewitalizacji oraz Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministerstwa Rozwoju. Zgodnie z zapisami tych dokumentów obszar zdegradowany na terenie gminy można wyznaczyć jeśli spełnia łącznie dwa warunki:

1. Po pierwsze, znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.
2. Po drugie, występuje na nim ponadto co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Zastosowana w opracowaniu metoda umożliwiła syntetyczne przedstawienie charakterystyki obszarów, na których kumuluje się największa liczba czynników degradujących. Analiza ta koncentruje się na ukazaniu zróżnicowania wewnątrzgminnego przez co możliwe jest porównanie poszczególnych obszarów i wskazanie jednostki o największym oddziaływaniu czynników uznanych za kryzysowe.

Pozyskane dane analizowano w obrębie całej gminy, odnosząc je tam gdzie było to możliwe do wartości odnotowanej dla całej gminy. Opracowane na podstawie uzyskanych danych wskaźniki obliczone zostały dla poziomu miejscowości (sołectw). W ten sposób możliwe było w miarę precyzyjne wskazanie obszarów o największym nasileniu negatywnych zjawisk.

Delimitacja obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Lanckorona wpisuje się w szerszy rodzaj analiz określanych mianem wielowymiarowych analiz zróżnicowania wewnątrzgminnego.

1.1. Jednostki referencyjne

Kwestią podstawową dla tego rodzaju analiz jest wybór jednostki podstawowej (odniesienia). Istniejące metody można podzielić na dwie główne grupy wykorzystujące:

1. Jednostki administracyjne np. dzielnice, osiedla, geodezyjne obręby ewidencyjne, obwody szkolne itd.
2. Jednostki geometryczne, z których najbardziej popularne w praktyce są siatki kwadratów, lub sześciokątów.

Na potrzeby niniejszego opracowania, jako jednostki odniesienia analiz przyjęto miejscowości, które w przypadku gminy Lanckorona odpowiadały podziałowi gminy na sołectwa.

Jednostki referencyjne na terenach wiejskich

W przypadku obszarów wiejskich najczęściej stosowanym podziałem analiz wewnątrzgminnym jest podział na miejscowości statystyczne, które opierają się o podział administracyjny gminy na sołectwa. Podział na sołectwa ze względu na ich wewnętrzną spójność zarówno terytorialną, jak i społeczną a także wybieralność ich władz (sołtysa) jest rozwiązaniem z punktu widzenia analiz wewnątrzgminnych optymalny. Większość danych, poza podstawowymi danymi dotyczącycmi struktur demograficznych zbieranych przez GUS w ramach spisów powszechnych, jest udostępniania na poziomie miejscowości statystycznych, które w dużej mierze pokrywają się z podziałem na sołectwa. W części przypadków są one jednak konstruowane z dwóch lub większej liczby sołectw. W tym samym układzie miejscowości są udostępniane również inne dane niż dane GUS takie jak np. dane dotyczące bezpieczeństwa (Policja), bezrobocia (Powiatowy Urząd Pracy) i in. W związku z powyższym na potrzeby niniejszych analiz dla obszaru wiejskiego przyjęto jednostki referencyjne równe miejscowościom statystycznym, które w przypadku gminy Lanckorona pokrywają się z sołectwami.

Na terenie gminy Lanckorona wyznaczono łącznie 5 jednostek referencyjnych. Ich powierzchnia wahała się od blisko 40% powierzchni gminy w przypadku największej powierzchniowo miejscowości – Izdebnika, do 3,2% dla najmniejszego sołectwa Podchybie. W przypadku liczby ludności, rozkład udziałów jednostek w ogóle liczby mieszkańców był nieznacznie mniej zróżnicowany. Najbardziej ludną jednostką był również Izdebnik z udziałem w ogóle ludności na poziomie 36% liczby mieszkańców gminy. Najmniejszą liczbą ludności charakteryzowało się Podchybie. Jego udział w liczbie ludności ogółem wyniósł 2% (Tab.III.1.1.).

Tab.III.1.1. Jednostki referencyjne w gminie Lanckorona.

Nazwa jednostki	Ludność		Powierzchnia	
	Liczba	udział w %	m^2	udział w %
Izdebnik	2205	35,9	1610,3	39,9
Lanckorona	2028	33,0	1175,2	29,1
Jastrzębia	683	11,1	735,5	18,2
Skawinki	1104	18,0	386,1	9,6
Podchybie	120	2,0	130,1	3,2
gmina	**6140**	**100,0**	**4037,2**	**100,0**

Źródło: *opracowanie własne*.

Wadą przyjętego podziału przestrzennego była natomiast wielkość największych jednostek (Izdebnik, Lanckorona), która w przypadku zakwalifikowania ich jako obszaru zdegradowanego wymagałaby dalszego postępowania w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Obie jednostki przekraczały bowiem zapisane w *Ustawie o rewitalizacji*, maksymalne dopuszczalne wartości dla obszaru rewitalizacji wynoszące: 30% liczby mieszkańców gminy i 20% ogółu jej powierzchni.

1.2. Zakres i źródła pozyskanych danych

Opracowanie wykonane zostało w dwóch zakresach: statystycznym i przestrzennym. W pierwszym obszarze zebrane zostały, przetworzone i przeanalizowane dane, których nie sposób odnieść do przestrzeni lub z przyczyn formalno-prawnych nie mogą być geolokalizowane. Drugi typ danych objął dane powiązane z przestrzenią lub opisujące tą przestrzeń, które po przetworzeniu zostały odniesione do przyjętej jednostki referencyjnej.

Zebrane dane podzielono na grupy tematyczne odpowiadające analizowanym zagadnieniom: społecznym (bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym.

Po przeanalizowaniu zgromadzonych danych skonstruowano na ich bazie ponad 30 kartogramów, które w dalszej części analizy posłużyły do wykonania wielokryterialnej analizy mającej na celu wskazanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

W każdej z grup tematycznych wskazano wskaźniki, w oparciu o które wyznaczono obszar zdegradowany. Informacje, które nie mogły zostać wykorzystane przy wykonaniu analizy wielokryterialnej, a niosące istotne dla oceny sytuacji w obszarze opracowania przedstawiono w tekście raportu lub na dodatkowych opracowaniach kartograficznych. Uzupełniają one obraz sytuacji w obszarze objętym analizą.

Wykorzystane w opracowaniu materiały pozyskane zostały od jednostek organizacyjnych gminy Lanckorona. Ponadto skorzystano z materiałów archiwalnych.

1.3. Etapy metody

Proces delimitacji obszarów zdegradowanych bazuje na zgromadzonych danych udostępnionych przez gminę Lanckorona i inne instytucje gminne i powiatowe. W ramach opracowanego raportu przyjęto założenie, że tam gdzie było to możliwe wykonane zostaną zestawienia przedstawiające dany czynnik, zjawisko w przyjętej jednostce referencyjnej.

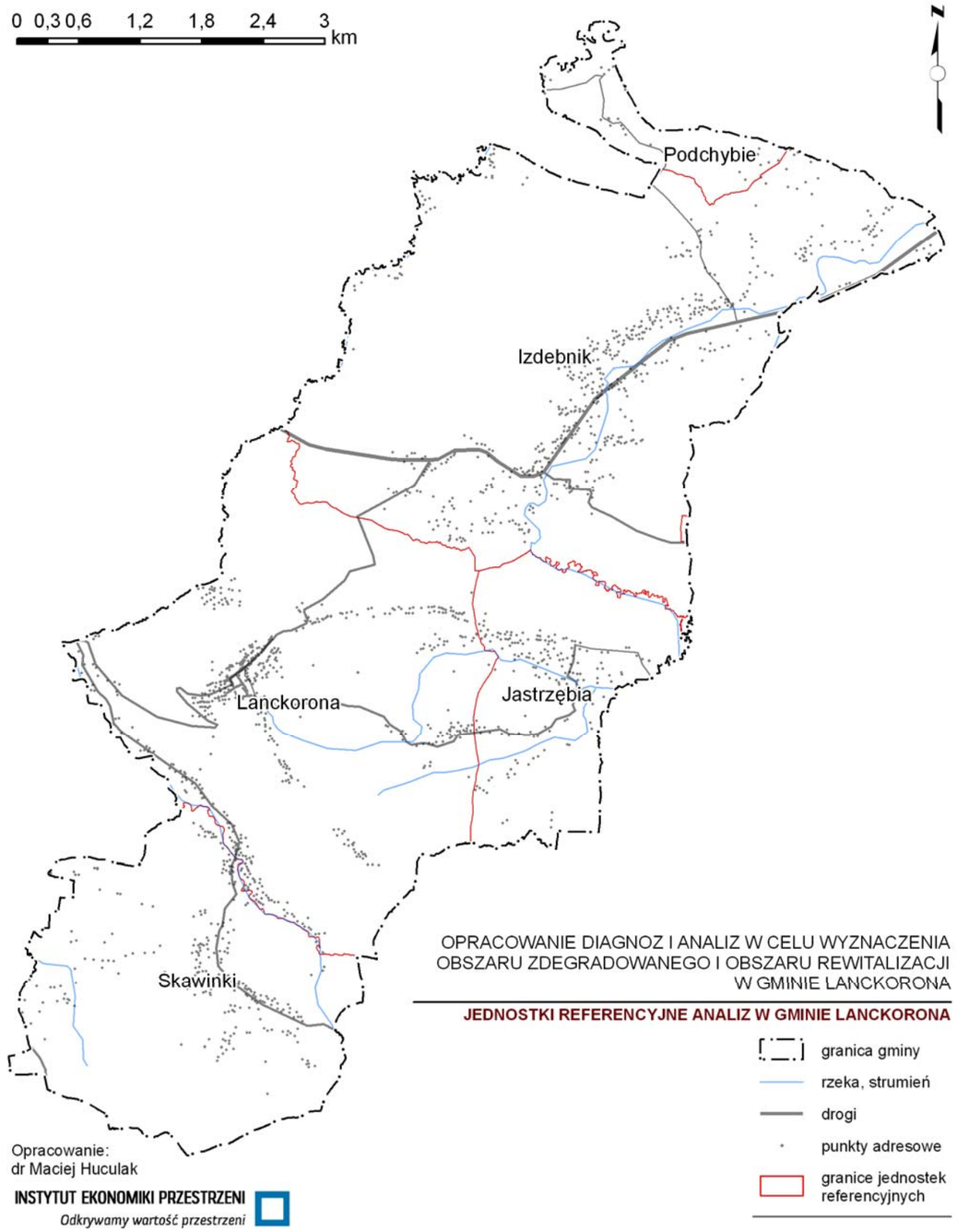

Rys.III.1.1. Jednostki referencyjne analiz w Gminie Lanckorona

Źródło: *opracowanie własne na podstawie danych CODGiK*

W przypadku braku danych dla wszystkich obszarów, zgromadzone dane nie były wykorzystywane do oceny, a jedynie do sygnalizacji pewnych problemów, zjawisk.

Waloryzacja obszarów zdegradowanych, w zakresie przyjętych do analizy danych objęła sześć etapów tj.:

1. Weryfikację i ocenę danych wejściowych,
2. Konwersję danych wejściowych,
3. Przeprowadzenie analiz branżowych w zakresie ustalonych obszarów problemowych,
4. Normalizacja uzyskanych wartości – opracowanie wskaźników,
5. Wizualizację uzyskanych wyników cząstkowych,
6. Wyznaczenie obszaru charakteryzującego się wartościami wskaźników powyżej (stymulanty kryzysu) lub poniżej średniej (destymulanty) średniej dla gminy.

1.3.1. Weryfikacja i ocena danych wejściowych

Ogólne wymagania techniczne w odniesieniu do pozyskanych danych zdefiniowane zostały przez następujące cechy:

- Jednoznaczność co do położenia w przestrzeni geograficznej (informacje musiały zawierać się w granicach opracowania, a w przypadku analiz związanych z dostępem do obiektów publicznych, pozyskano również informacje o najbliżej położonym obiekcie w sąsiedztwie analizowanego obszaru),
- Jednorodność (pomiar zjawiska w identycznej skali pomiarowej dla całego zbioru danych),
- Kompletność (występowanie danych pomiarowych dla całego obszaru opracowania),
- Dokładność (wykonanie pomiaru z identyczną precyzją),
- Aktualność (przyjęto założenie, że poszczególne wskaźniki muszą bazować na danych opisujących sytuację bieżącą lub dynamikę zmian).

W przypadku wykonanej analizy oznaczało to zebranie danych dla obszaru, przy zachowaniu pełnego pokrycia danymi dla całego zbioru (odrzucano dane fragmentaryczne, uniemożliwiające porównanie poszczególnych obszarów). Zebrane dane odnoszą się do okresu 2002 – 2016.

1.3.2. Konwersja danych wejściowych

Pozyskane dane zostały przetworzone i przekonwertowane do jednego układu odniesienia (PUWG 1992 – EPSG 2180). Za pomocą narzędzi Geograficznych Systemów Informacji (GIS) zbudowano geobazę plikową. Część danych ze względu na analogowy charakter zdygitalizowano.

1.3.3. Przeprowadzenie analiz tematycznych w zakresie ustalonych obszarów problemowych

Po uporządkowaniu danych wykonano analizy jakościowe i ilościowe. Z wymienionej przez K. R. Mazurskiego grupy **metod jakościowych** wykorzystano:

1. *Metodę opisową*, połączona z metodą kartograficzną.
2. *Metodę odsiewu* dla wyeliminowania tej części przestrzeni, która nie spełniała zadanych kryteriów.
3. *Metodę kolejnych eliminacji i przybliżeń*, w poszukiwaniu przestrzeni najbardziej odpowiadającej założonej charakterystyce.
4. *Metodę analizy fotogrametrycznej* (zdjęć lotniczych) dla oceny ilości i wzajemnego położenia obiektów w terenie.
5. *Metodę analizy historycznej* w poszukiwaniu uwarunkowań dotychczasowego rozwoju i występujących tendencji.

Spośród **metod ilościowych** natomiast zastosowano:

1. *Metody wskaźnikowe* w tym:
   a. -*Badanie układów sieciowych* - w celu określenia wskaźników natężenia zjawisk, w odniesieniu do liczby mieszkańców, powierzchni.
   b. -Badanie układów punktowych (węzłowych), zmierzające do agregacji jednostek elementarnych, rozkładu statystycznego i modelowanie rozkładu przestrzennego zjawiska.
2. *Metody statystyczne* - szeregi statystyczne, rozkład zmiennych.
3. *Analizę skupień* - w celu powiązania ze sobą różnych czynników i uzyskania syntetycznego wskaźnika prezentującego nasilenie negatywnych zjawisk.
4. *Wielowskaźnikową analizę porównawczą*.

Otrzymane wyniki oceniono pod względem poprawności zgromadzonych informacji (weryfikacja ewentualnych odchyleń). Następnie zweryfikowano lokalizację występowania zjawisk względem elementów zagospodarowania bezpośrednio związanych z prowadzoną analizą.

1.3.4. Normalizacja uzyskanych wartości – opracowanie wskaźników

Z uwagi na różne jednostki miary poszczególnych wskaźników oraz szerokie spektrum obszarów problemowych w większości przypadków przeprowadzono normalizację analizowanych zmiennych.

Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej wymienione w ustawie są w swojej istocie zbyt złożonymi, aby można było przybliżyć je na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji za pomocą jednego tylko wskaźnika. Zastosowanie kilku wskaźników do zobrazowania danego zjawiska w ramach audytu wewnątrzgminnego niesie ze sobą konieczność ich przekształcenia w celu uzyskania miary syntetycznej umożliwiającej porównania pomiędzy poszczególnymi jednostkami. Uwarunkowania te doprowadziły do konieczności normalizacji analizowanych zmiennych.

Konieczność identyfikacji obszarów koncentracji zjawisk kryzysowych ułatwiła wybór metody normalizacji. Przegląd metod normalizacji na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji doprowadził do zawężenia ich liczby do: standaryzacji oraz przekształceń ilorazowych.

W efekcie rozważań zdecydowano się na zastosowanie przekształcenia ilorazowego, które zostało oparte o wartość obliczoną dla całej gminy. Alternatywną metodę tj. standaryzację wykluczono ze względu na bardziej skomplikowany charakter obliczeń jak również trudniejszy do odbioru wynik końcowy. Zawierałby on bowiem zarówno wartości dodatnie jak i ujemne. Wzór na obliczenie znormalizowanej wartości przedstawiono poniżej:

$$z_i^* = \frac{x_i}{x}$$

gdzie:

z_i^* –wartość znormalizowana zmiennej zaobserwowana w i-tej jednostce

x_i– wartość zmiennej zaobserwowana w i-tej jednostce

x – podstawa normalizacji tj. wartość dla całej gminy

Jako rezultat tak przeprowadzonej normalizacji otrzymano wartości pokazujące rozrzut wartości dla poszczególnych jednostek wokół wartości dla całej gminy.

Dla wartości powyżej średniej, była większa od 1, dla wartości poniżej średniej, mniejsza od 1 i większa od 0. W efekcie możliwe stały się obliczenia na otrzymanych wartościach znormalizowanych wskaźników. Postanowiono potraktować wszystkie analizowane wskaźniki jako równoważne i nie różnicować ich znaczenia poprzez zastosowanie np. zróżnicowanych wag dla poszczególnych zmiennych.

Brak różnicowania wag dla poszczególnych wskaźników cząstkowych uprościło proces obliczania wartości wskaźników syntetycznych. W takim przypadku były prostą średnią arytmetyczną znormalizowanych wskaźników cząstkowych. Postępowanie takie zastosowano dla następujących wskaźników syntetycznych i cząstkowych:

1. Wskaźnik syntetyczny pomocy społecznej:
    a. Liczba osób otrzymujących wsparcie z OPS z powodu ubóstwa w 2015 r. na 1 tys. mieszkańców.
    b. Liczba dzieci otrzymujących zasiłki żywieniowe z OPS w 2015 r. na 1 tys. mieszkańców.
    c. Liczba osób otrzymujących zasiłki pielęgnacyjne z OPS w 2015 r. na 1 tys. mieszkańców.
2. Wskaźnik syntetyczny problemów w rodzinach:
    a. Liczba niebieskich kart w 2015 r. na 1 tys. mieszkańców,
    b. Liczba osób w rodzinach korzystających z Funduszu Alimentacyjnego w 2015 r. na 1 tys. mieszkańców.
3. Wskaźnik syntetyczny bezpieczeństwa:
    a. Liczba przestępstw kryminalnych w 2015 r. na 1 tys. mieszkańców,
    b. Liczba wykroczeń komunikacyjnych w 2015 r. na 1 tys. mieszkańców,
    c. Liczba wykroczeń porządkowych w 2015 r. na 1 tys. mieszkańców.
4. Wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych:
    a. Średni wynik sprawdzianu w VI kl. szkoły podstawowej w 2016 r.
    b. Średni wynik sprawdzianu gimnazjalnego w 2016 r.
5. Wskaźnik syntetyczny bezrobocia:
    a. Liczba osób bezrobotnych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.,
    b. Liczba osób bezrobotnych długotrwale na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.,
    c. Liczba osób bezrobotnych w wieku do 30 roku życia na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.,
    d. Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym na 100 osób bezrobotnych ogółem w 2015 r.

6. Wskaźnik syntetyczny frekwencji wyborczej:
    a. Frekwencja w Wyborach samorządowych 2010.
    b. Frekwencja w Wyborach Prezydenta RP 2010.
    c. Frekwencja w Wyborach do Sejmu i Senatu 2010.
    d. Frekwencja w Wyborach samorządowych 2014.
    e. Frekwencja w Wyborach Prezydenta RP 2015.
    f. Frekwencja w Wyborach do Sejmu i Senatu 2015.

Zastosowanie takiej metody umożliwiło poprawienie klarowność przekazu. Stało się tak dzięki bezpośredniemu porównaniu poszczególnych wskaźników zarówno w ramach poszczególnych wskaźników syntetycznych, jak również pomiędzy nimi. Na podstawie wskaźników syntetycznych oraz wskaźników reprezentujących pozostałe problemy społeczne wyznaczono obszar kryzysu w dla sfery społecznej, który następnie wykorzystano przy do wyznaczenia obszaru zdegradowanego.

1.3.5. Wizualizacja uzyskanych wyników cząstkowych

Uzyskane w trakcie prac wyniki zostały opracowane w formie tabel, wykresów i kartogramów. Podstawową formą wizualizacji przestrzennej poszczególnych wskaźników był kartogram tj. rodzaj mapy statystycznej. Przedziały klasowe wyznaczono na podstawie obserwacji rozkładu znormalizowanego w oparciu o wartości referencyjne obliczone dla całej gminy. Wartość ta została umieszczona pod legendą kartogramu. Na większości kartogramów uzyskane wyniki podzielone zostały na 3 przedziały wartości.

1.3.6. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu kierowano się logiką wyznaczania obszarów zdegradowanych zawartą w Wytycznych… oraz *Ustawie z dnia 9 października o rewitalizacji*. W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie gminy Lanckorona wykonano w pierwszym etapie analizy zjawisk kryzysowych odnoszących się do sfery społecznej. W myśl *Ustawy z dnia 9 października o rewitalizacji* kryzys w sferze społecznej ma miejsce wówczas, kiedy na danym obszarze występuje *koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym* (art. 9 ust. 1.).

Zapis ten niesie ze sobą dwie zasadnicze konsekwencje:

1. Pierwszą, jest konieczność zdefiniowania pojęcia koncentracji.
2. Drugą, jest konieczność stwierdzenia koncentracji negatywnych zjawisk w przypadku przynajmniej dwóch z wymienionych zjawisk kryzysowych.

W pierwszej z wymienionych kwestii przyjęto, że za koncentrację będzie uważane przekroczenie wartości danego wskaźnika obliczonego dla całej gminy. Wartości te zostały umieszczone na wszystkich mapach ilustrujących zróżnicowanie wewnątrzgminne poszczególnych wskaźników.

Identyfikacja kryzysu w sferze społecznej jest warunkiem koniecznym do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, ale niewystarczającym. Dany obszar może zostać określony jako zdegradowany dopiero w przypadku kiedy zjawiska kryzysowe współwystępują w sferze społecznej oraz w co najmniej jednej z następujących sfer (grup) zjawisk:

1. *Gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub*
2. *Środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub*
3. *Przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub*
4. *Technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska* (art. 9 ust. 1. pkt.1-4).

Zakres analizowanych zjawisk był warunkowany ograniczoną dostępnością danych w odpowiednio szczegółowym podziale przestrzennym.

Tab.III.1.2. Zestawienie wskaźników zastosowanych do delimitacji obszaru zdegradowanego w gminie Lanckorona.

Lp.	Grupa wskaźników	Negatywne zjawiska	Wskaźnik
1.			Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w %
2.			Dynamika liczby ludności w latach 2002-2011 w %
3.			Liczba osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z GOPS w 2015 r. na 1 tys. mieszkańców
4.			Liczba osób otrzymujących wsparcie z OPS z powodu ubóstwa w 2015 r. na 1 tys. mieszkańców.
5.			Liczba dzieci otrzymujących zasiłki żywieniowe z OPS w 2015 r. na 1 tys. mieszkańców.
6.			Liczba osób otrzymujących zasiłki pielęgnacyjne z OPS w 2015 r. na 1 tys. mieszkańców.
7.			Liczba niebieskich kart na 1 tys. mieszkańców w 2015 r.
8.			Liczba osób w rodzinach korzystających z Funduszu Alimentacyjnego w 2015 r. na 1 tys. mieszkańców.
9.			Frekwencja w wyborach samorządowych 2010
10.			Frekwencja w wyborach Prezydenta RP 2010
11.			Frekwencja w wyborach do Sejmu i Senatu RP 2011
12.			Frekwencja w wyborach samorządowych 2014
13.	S	SPOŁECZNE	Frekwencja w wyborach Prezydenta RP 2015
14.			Frekwencja w wyborach do Sejmu i Senatu RP 2015
15.			Liczba osób bezrobotnych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.
16.			Liczba osób bezrobotnych długotrwale na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.
17.			Liczba osób bezrobotnych w wieku do 30 roku życia na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.
18.			Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym na 100 osób bezrobotnych ogółem w 2015 r.
19.			Liczba wniosków skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 1 tys. mieszkańców w 2015 r.
20.			Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty w 2016 r.
21.			Średni wynik sprawdzianu gimnazjalnego w 2016 r.
22.			Liczba przestępstw kryminalnych na 1 tys. mieszkańców w 2015 r.
23.			Liczba wykroczeń komunikacyjnych na 1 tys. mieszkańców w 2015 r.
24.			Liczba wykroczeń porządkowych na 1 tys. mieszkańców w 2015 r.
25.			Liczba osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z OPS z powodu problemów alkoholowych na 1 tys. mieszkańców w 2015 r
26.	G	GOSPODARCZE	Liczba podmiotów zarejestrowanych w CEiDG na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym
27.			
28.	ŚR	ŚRODOWISKOWE	Ilość materiałów zawierających azbest w kg na 1 mieszkańca w 2011 r.
29.	PF	PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE	Udział budynków podłączonych do infrastruktury wodociągowej w %
30.	T	TECHNICZE	Udział w liczbie zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w %

Źródło: opracowanie własne

2. ANALIZY TEMATYCZNE W ZAKRESIE USTALONYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

2.1. Negatywne zjawiska społeczne

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji prowadzone analizy służyć powinny odnalezieniu w przestrzeni gminy obszarów znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Warto jednak dodatkowo uwzględnić również zjawisko starzenia się polskiej populacji, na które nakładają się migracje zewnętrzne.

2.1.1. Problemy demograficzne

Niekorzystne przemiany demograficzne, takie jak spadek współczynnika dzietności przy wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym czyli wskaźniki tzw. starzejącego się społeczeństwa to wyzwanie większości gmin w Polsce. W przypadku gminy Lanckorona bardzo wyraźnie zauważalna jest, na tle procesów zachodzących w innych gminach powiatu, względnie, korzystna struktura wieku ludności. Przybliżenia tego problemu dokonano na podstawie danych z Narodowego Spisu Powszechnego 2011. Wskaźnikiem powszechnie stosowanym dla przybliżenia procesów starzenia się społeczeństwa jest udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle liczby ludności. W przypadku gminy Lanckorona uderzająca jest bardzo mała rozpiętość wskaźników dla analizowanych jednostek. Mieszczą się one w przedziale wartości od 12% do 16%. Sama wartość wskaźników dla poszczególnych jednostek jest niska i świadczy o ich względnie korzystnej strukturze demograficznej. Najwyższymi, w skali gminy wartościami odznacza się miejscowość Jastrzębia (15,9%). Nieznacznie powyżej wartości wskaźnika dla całej gminy znajduje się Lanckorona (13,6%). Pozostałe miejscowości charakteryzują się już wartościami niższymi od wartości dla całej gminy. W tej grupie najwyższą wartość reprezentuje Izdebnik (13,4%), a najniższe: Podchybie (12,2%) i Skawinki (12,4%).

Drugim negatywnym, analizowanym zjawiskiem z zakresu demografii była depopulacja. Z przedstawionej w rozdziale I.3. analizy wynika, że najbardziej negatywne trendy z zakresu dynamiki liczby ludności charakteryzowały miejscowość Lanckorona. Była ona jedyną, która w okresie pomiędzy NSP 2002 a NSP 2011 odnotowała ubytek liczby mieszkańców. W przypadku pozostałych jednostek wskaźnik ten przybierał wartości dodatnie. Najwyższa z nich, wynosząca 2,5% charakteryzowała najmniejszą spośród analizowanych miejscowości tj. Podchybie. W pozostałych przypadkach wskaźnik mieścił się w przedziale wartości 1,2% - 1,6%.

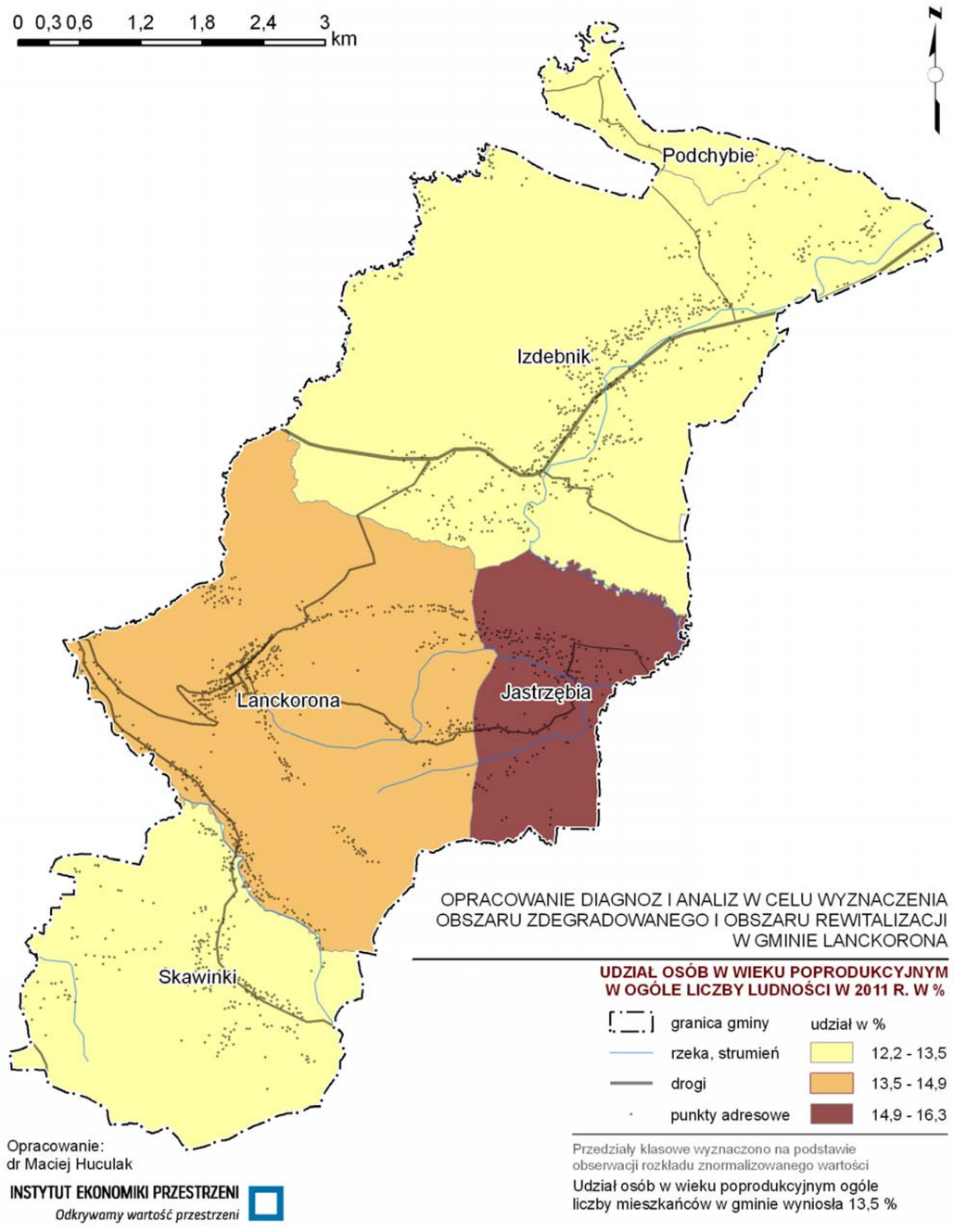

Rys.III.2.1. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności gminy Lanckorona w 2011 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Podsumowanie

W celu wyznaczenia obszaru kryzysowego, odpowiadającego występowaniu najbardziej intensywnych, negatywnych zjawisk demograficznych porównano między sobą zjawiska opisane w poprzednim podrozdziale. Przyjęto, że poziomowi zjawiska odpowiadającemu kryzysowi odpowiadają kolejno:

- W przypadku dynamiki ludności w okresie 2002-2011 – wartości ujemne oznaczające wyludnianie się jednostki.
- W przypadku wskaźnika starości demograficznej w 2015 r. – wartości przekraczające udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności obliczoną dla całej gminy, wynoszącą 13,5%.

Po nałożeniu na siebie obu analizowanych zjawisk jako obszar problemowy (kryzysowy) w zakresie grupy wskaźników demograficznych uznano miejscowość Lanckoronę. W jej przypadku, jako jedynym z terenu całej gminy, zaobserwowano bowiem współwystępowanie obu negatywnych zjawisk dotyczących stanu i dynamiki ludności.

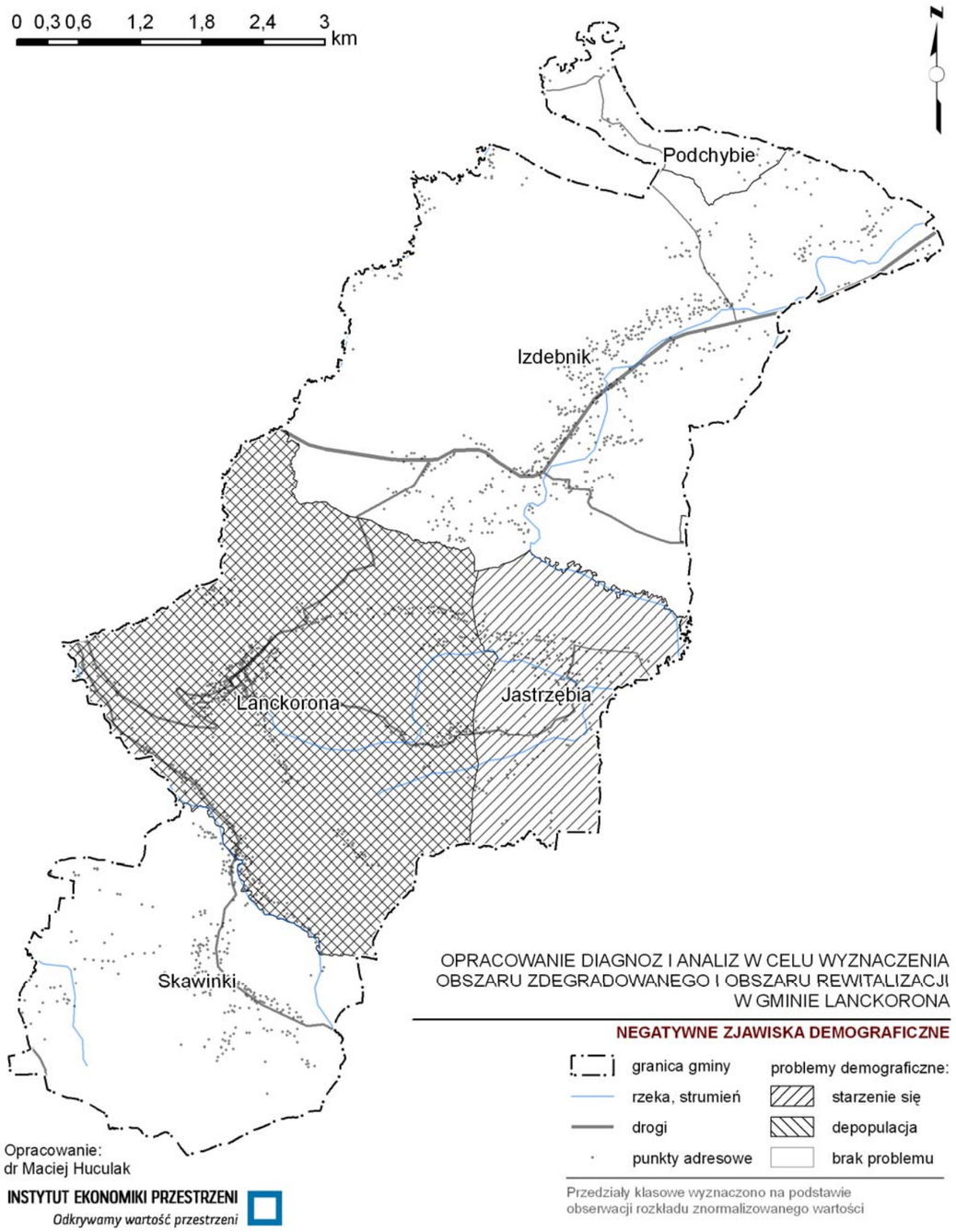

Rys.III.2.2. Negatywne zjawiska demograficzne w gminie Lanckorona.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.1.2. Bezrobocie

Poziom zjawiska bezrobocia zależy od wielu czynników. Do najważniejszych należą: liczba i charakter działających lokalnie i w promieniu kilkudziesięciu kilometrów przedsiębiorstw tworzących miejsca pracy, a więc popytowa strony rynku pracy, oraz lokalna sytuacja demograficzna, struktura wykształcenia i mobilności zawodowej mieszkańców (podażowa strona rynku pracy).

Stopa bezrobocia rejestrowanego (liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP/liczba osób aktywnych zawodowo, wyrażona w %) dla Polski na koniec 2015 roku wynosiła 9,8%, dla Małopolski 8,5%, w powiecie wadowickim 8,8%.

Na obszarze gminy Lanckorona w 2015 r. zarejestrowanych było ogółem 176 osób bezrobotnych. Co istotne, liczba ta na przestrzeni ostatnich pięciu lat uległa znacznemu spadkowi. W 2011 r. wynosiła ona 225 osób. Oznacza to spadek liczby bezrobotnych w okresie 2011-2015 o 27,8%. Analogiczny trend można było zauważyć w przypadku bezrobocia rejestrowanego wśród kobiet. W tym przypadku dynamika spadku liczby bezrobotnych kobiet była nawet wyższa niż trend dla wszystkich bezrobotnych i wyniosła 30%.

Cechą demograficzną mającą w warunkach krajowych zasadnicze znaczenie dla faktu znalezienia i utrzymania zatrudnienia jest wiek. Powszechnie przyjmuje się, że wiek mobilności zawodowej i wynikającej z niego gotowości do zmian miejsca pracy, podnoszenia lub zmiany dotychczasowych kwalifikacji lub elastycznego dostosowywania się do wymogów zmieniającego się rynku pracy trwa do 45 roku życia. Stąd też grupą szczególnie narażoną na długotrwałe pozostawanie w stanie bezrobocia są osoby powyżej 50 roku życia. W przypadku gminy Lanckorona trendy liczby osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia kształtowały się bardzo korzystnie. W analizowanym okresie czasu nastąpił ich spadek z 56 w roku 2011 do 35 w roku 2015. Odpowiadało to spadkowi o 60%, a więc ponad dwukrotnie wyższemu niż analogiczny spadek liczby bezrobotnych ogółem.

Drugą grupą demograficzną, w której zjawiska kryzysowe z zakresu bezrobocia są szczególnie istotne są osoby rozpoczynające swoją karierę na rynku pracy tj. osoby do 25 roku życia. W tej grupie osób bezrobotnych brak możliwości znalezienia pracy może sprzyjać występowaniu innych negatywnych zjawisk społecznych, jak również decyzji dotyczących emigracji zarobkowej. W latach 2011-2015 liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia spadła z 61 do 42, co wyrażone w procentach dało wynik -45%, a więc ponad półtorakrotność wskaźnika dynamiki liczby bezrobotnych ogółem.

Ważną z analitycznego punktu widzenia grupą osób bezrobotnych są osoby bezrobotne długotrwale. W analizach związanych z rewitalizacją wskaźnik liczby osób bezrobotnych długotrwale przypadający na 100 osób w wieku produkcyjnym jest dość powszechnie uznawany za ten, który bardzo dobrze identyfikuje kryzys w zakresie bezrobocia w skali wewnątrzgminnej. Na poziomie całej gminy Lanckorona w latach 2011-2013 liczba osób bezrobotnych długotrwale najpierw w latach 2012-2013 zwiększyła się wyraźnie z poziomu 81 osób do 113, by w od roku 2014 zacząć spadać do poziomu 84 w roku 2015. W rezultacie w analizowanym przedziale czasowym odnotowano niewielki wzrost liczby takich osób.

Kolejną cechą wpływającą w istotny sposób na możliwości znalezienia pracy jest poziom wykształcenia. Grupą osób, której szczególnie trudno znaleźć i podjąć pracę są osoby o najniższym wykształceniu tj. gimnazjalnym i niższym. W gminie Lanckorona ich liczba kształtowała się analogicznie do trendu liczby osób bezrobotnych długotrwale, tyle że na poziomie ok. połowy ich liczby.

Pozostałe grupy osób bezrobotnych tj. osoby bez kwalifikacji zawodowych oraz bez doświadczenia zawodowego nieprezentowały w analizowanym okresie czasu większych zmian i pozostawały na poziomie 40-60 osób w skali roku. Niewielka zmienność liczby tych świadczy o trwałości procesów bezrobocia wśród nich.

Tabela.III.2.1. Statystyki dotyczące liczby osób bezrobotnych w gminie Lanckorona w latach 2011-2015 r.

	Lata					Dynamika 2011-2015 w %
	2011	2012	2013	2014	2015	
Ogółem	**225**	**260**	**248**	**210**	**176**	**-27,8**
W tym kobiety	130	139	128	111	100	-30,0
Powyżej 50 roku życia	56	53	52	51	35	-60,0
Długotrwale	81	113	113	96	84	3,6
Do 25 roku życia	61	79	75	57	42	-45,2
Z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej	39	51	54	38	37	-5,4
Bez kwalifikacji zawodowych	38	63	57	65	b.d.	0,7*
Bez doświadczenia zawodowego	50	49	48	41	b.d.	-0,2*
Kobiety, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka	11	15	9	14	b.d.	0,3*
Niepełnosprawni	10	15	10	11	9	-11,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Wadowicach

* dotyczy okresu 2011-2014

Poziom bezrobocia ogółem mierzony liczbą osób bezrobotnych przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym kształtował się na poziomie całej gminy na niskim poziomie. Wartość obliczona dla stanu na 2015 r. wyniosła 4,5. W skali poszczególnych jednostek analizy nie ulegała dużym zmianom i mieściła się w przedziale od 3,9 dla miejscowości Skawinki i Izdebnik poprzez wartość najbardziej zbliżoną do wartości dla całej gminy odnotowaną dla Jastrzębi (4,7), po poziom zauważalnie wyższy od wartości przeciętnej w przypadku Lanckorony (5,1) i Podchybia (5,4). W przypadku miejscowości o najwyższym natężeniu zjawiska bezrobocia odpowiadał on kolejno poziomi 119% i 125% wartości obliczonej dla całej gminy.

Wskaźnikiem powszechnie uznawanym za dobrze oddający zjawiska kryzysowe związane ze zjawiskiem bezrobocia jest liczba osób długotrwale bezrobotnych przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych (12 miesięcy i więcej) w odniesieniu do liczby osób w wieku produkcyjnym odzwierciedla bowiem grupę, która ma duże trudności w znalezieniu i utrzymaniu zatrudnienia ze względu na wykształcone przez brak pracy postawy bierności i apatii. Obraz zróżnicowania rozkładu przestrzennego tego zjawiska wewnątrz gminy Lanckorona nawiązywał do zróżnicowania poziomu bezrobocia ogółem. Najwyższe natężenie bezrobocia długotrwałego odnotowano w przypadku najmniejszej jednostki analizy tj. Podchybia (3,8). Odpowiadał on poziomowi 174% wartości dla całej gminy. Powyżej wartości dla gminy znalazł się również poziom bezrobocia długotrwałego w przypadku miejscowości Lanckorona (2,8). Większość spośród analizowanych jednostek mieściła się w przedziale nieznacznie poniżej wartości dla całej gminy wynoszącym 1,7-1,9 bezrobotnych długotrwale na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Ważnym elementem składającym się na całokształt procesów bezrobocia jest bezrobocie odnotowane wśród osób najmłodszych na lokalnym rynku pracy. Zjawisko to dobrze oddaje udział osób bezrobotnych w wieku do 30 roku życia przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wartość wskaźnika dla całej gminy wynosząca 1,7 nie wskazuje na znaczącą rolę bezrobocia wśród osób najmłodszych w ogóle zjawisk związanych z bezrobociem. Zróżnicowanie przestrzenne tego zjawiska wewnątrz gminy konsekwentnie powiela w ogólnych zarysach obraz uzyskany dla dwóch wskaźników dotyczących bezrobocia przeanalizowanych powyżej. Najwyższe wartości wskaźnika odnotowują jednostki położone w centralnej części gminy (Lanckorona - 1,3, Jastrzębia - 1,4) oraz miejscowości Podchybie (2,2). Najmniej dotknięte zjawiskiem bezrobocia wśród osób najmłodszych były Skawinki (0,6) oraz Izdebnik (0,8).

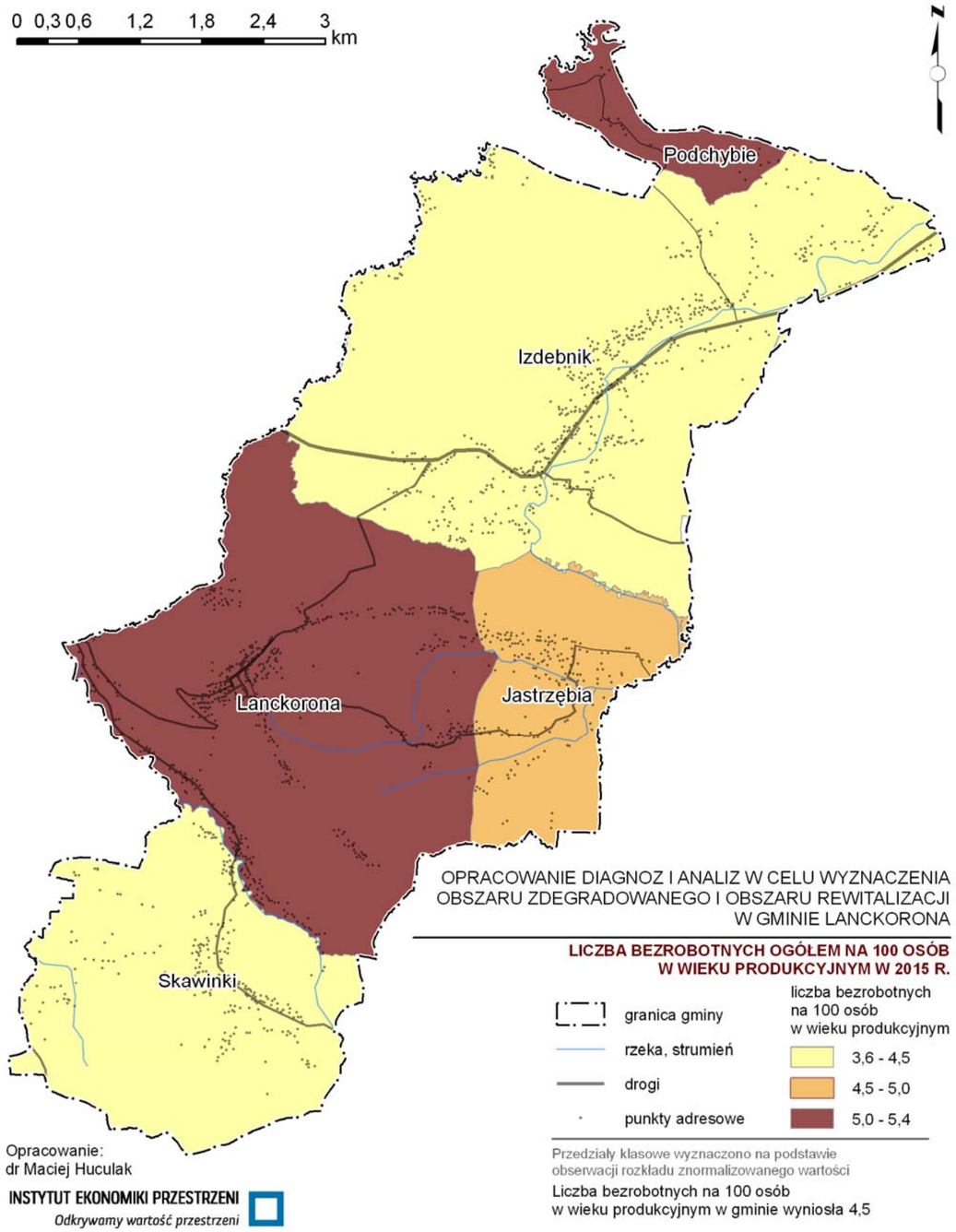

Rys. III.2.3. Liczba bezrobotnych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Lanckorona w 2015 r.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Wadowicach

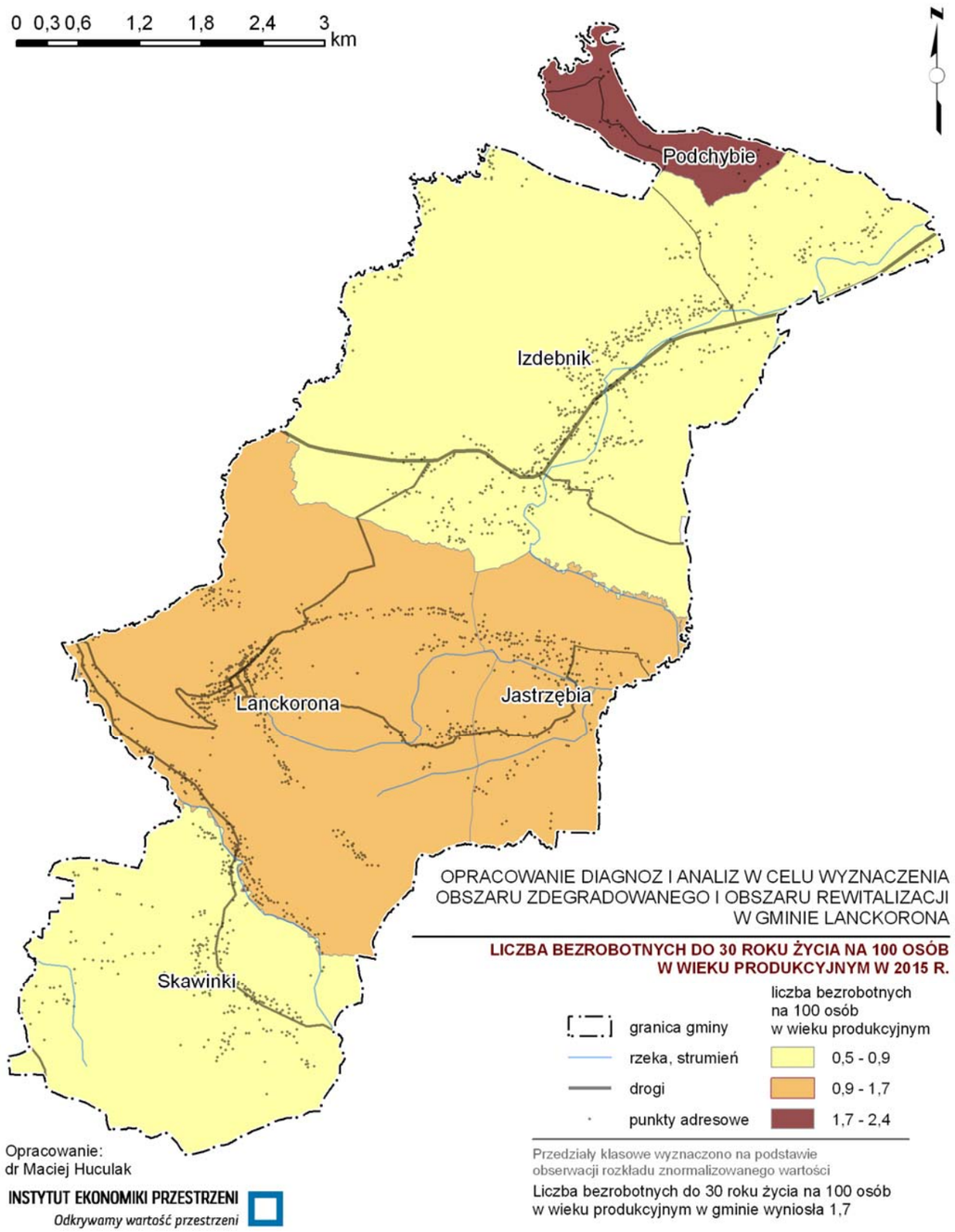

Rys.III.2.4. Liczba bezrobotnych w wieku do 30 roku życia na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Lanckorona w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Wadowicach

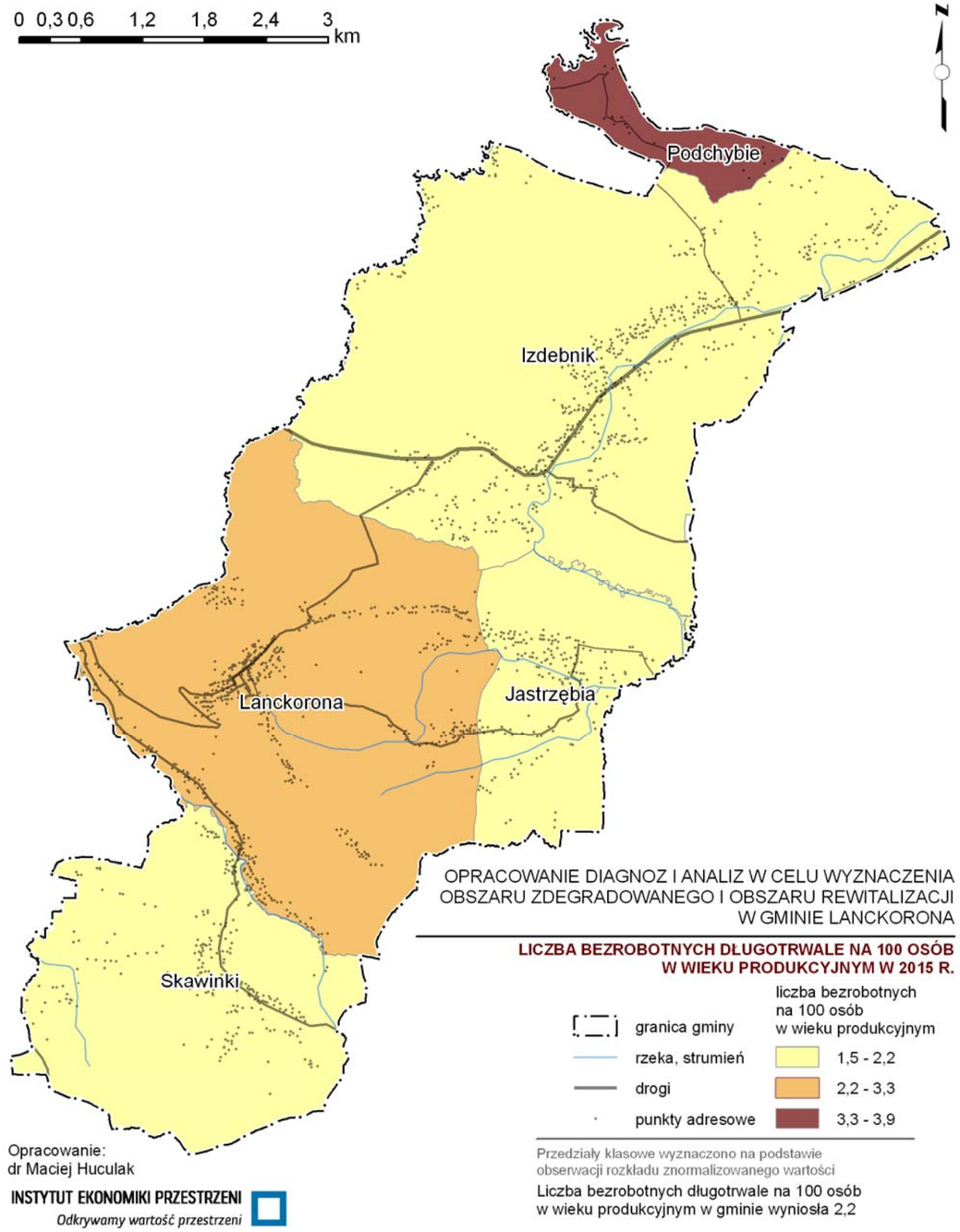

Rys.III.2.5. Liczba bezrobotnych długotrwale na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Lanckorona w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Wadowicach

Ostatnim spośród wskaźników cząstkowych dotyczących zjawiska bezrobocia był udział osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym w ogóle osób bezrobotnych. W przeciwieństwie do pozostałych wskaźników dotyczących bezrobocia, które najczęściej odnoszone są do liczby osób w wieku produkcyjnym, w tym przypadku w analizach najczęściej znajduje zastosowanie wskaźnik odniesiony do liczby bezrobotnych ogółem. Jest to zatem, innymi słowy udział osób z najniższym wykształceniem w ogóle osób bezrobotnych. W przypadku gminy Lanckorona wskaźnik ten w roku 2015 wyniósł 21,5. Oznaczało to, że ponad co piąty bezrobotny mógł wykazać się najniższym wykształceniem. W kontekście różnych analiz dotyczących obszarów zdegradowanych należy przyjąć, że wskaźnik ten pozostaje na względnie niskim poziomie. W wielu obszarach dotkniętych procesami wielowymiarowej degradacji społecznej nierzadko przekracza on bowiem wartość 50 czy nawet 60.

Obszarami ponadprzeciętnej koncentracji osób bezrobotnych z najniższym wykształceniem na terenie gminy Lanckorona były miejscowości Skawinki (33,3) oraz Podchybie (25,0). W przypadku dwóch największych jednostek tj. Izdebnika oraz Lanckorony analizowany wskaźnik osiągnął wartości zbliżone do wartości dla całej gminy, wynoszące odpowiednio: 19,6 oraz 21,4. Najniższą wartość odnotowano dla miejscowości Jastrzębia (10,0), w której jedynie co dziesiąty bezrobotny posiadał najniższe wykształcenie.

W celu podsumowania zjawiska bezrobocia na obszarze gminy Lanckorona skonstruowano wskaźnik syntetyczny problemów bezrobocia. W pierwszej kolejności wszystkie 4 wskaźniki cząstkowe odnoszące się do bezrobocia tj.:

- Wskaźnik liczby osób bezrobotnych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym.
- Wskaźnik liczby osób bezrobotnych długotrwale na 100 osób w wieku produkcyjnym.
- Wskaźnik liczby osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 osób w wieku produkcyjnym.
- Wskaźnik liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym na 100 osób bezrobotnych.

poddano procesowi normalizacji w oparciu o wartość obliczoną dla całej gminy. Kolejno obliczono wskaźnik syntetyczny problemów bezrobocia będący średnią arytmetyczną wymienionych powyżej wskaźników. Efekty obliczeń przedstawiono na kartogramie. Rozkład przestrzenny wskaźnika syntetycznego wyraźnie pozwala zidentyfikować obszary o ponadprzeciętnym natężeniu różnych form bezrobocia. Najwyraźniej dotykały one w roku 2015 miejscowość Podchybie, dla której wartość wskaźnika syntetycznego wyniosła 1,33. Drugą miejscowością o ponadprzeciętnym natężeniu zjawiska bezrobocia była Lanckorona z wskaźnikiem nieznacznie przekraczającym wartość dla całej gminy. W tym przypadku wskaźnik wyniósł 1,05. Co istotne, pozostałe jednostki osiągnęły wartości wskaźnika wyraźnie odbiegające od wartości dla gminy. Były to kolejno: Skawinki (0,87), Jastrzębia (0,79) oraz Izdebnik (0,78).

Podsumowując, za stan kryzysowy w zakresie procesów bezrobocia uznano przekroczenie wartości dla całej gminy. W konsekwencji obszarem występowania zjawisk kryzysowych w zakresie bezrobocia na terenie gminy Lanckorona były miejscowości Lanckorona oraz Podchybie.

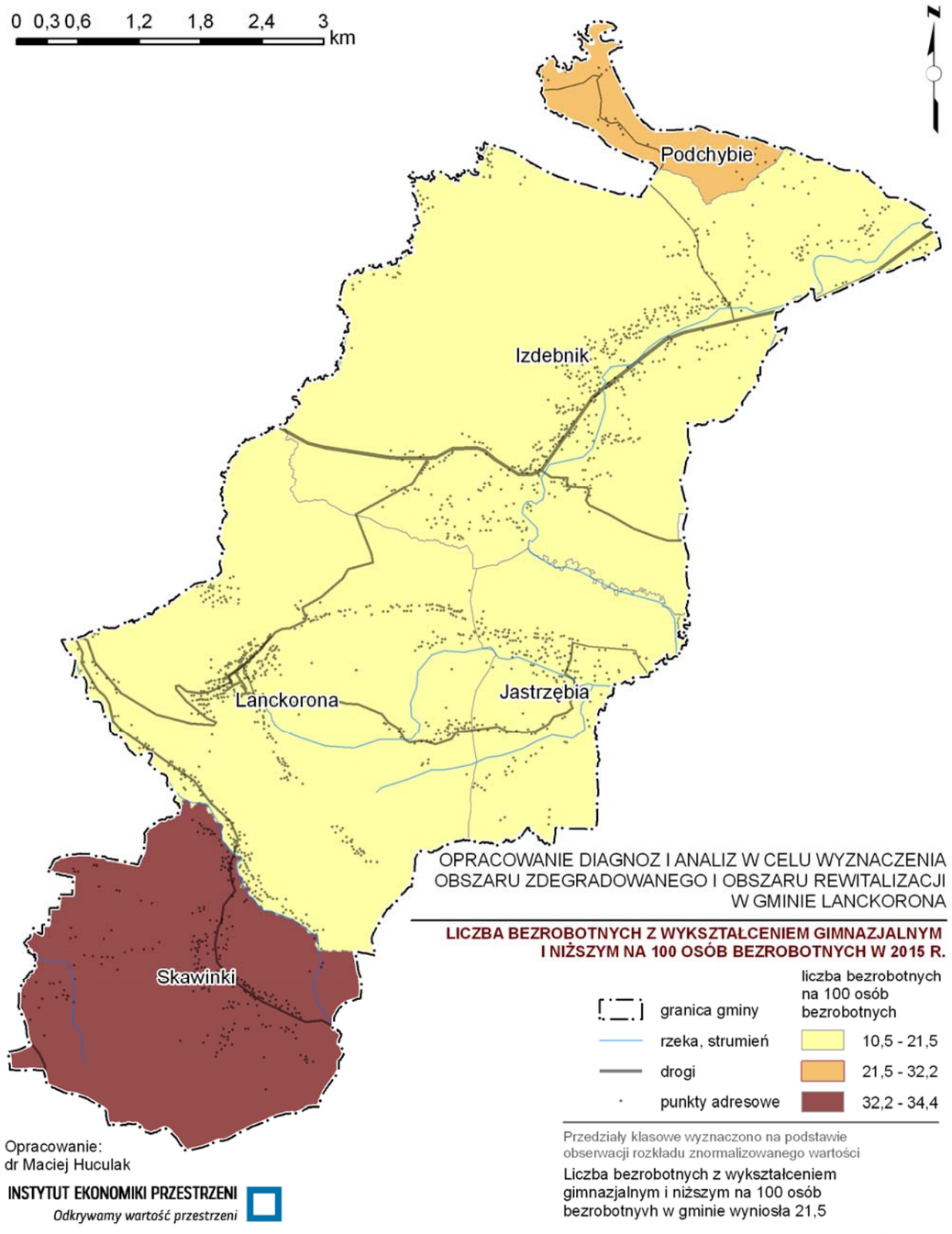

Rys.III.2.6. Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym na 100 osób bezrobotnych w gminie Lanckorona w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Wadowicach

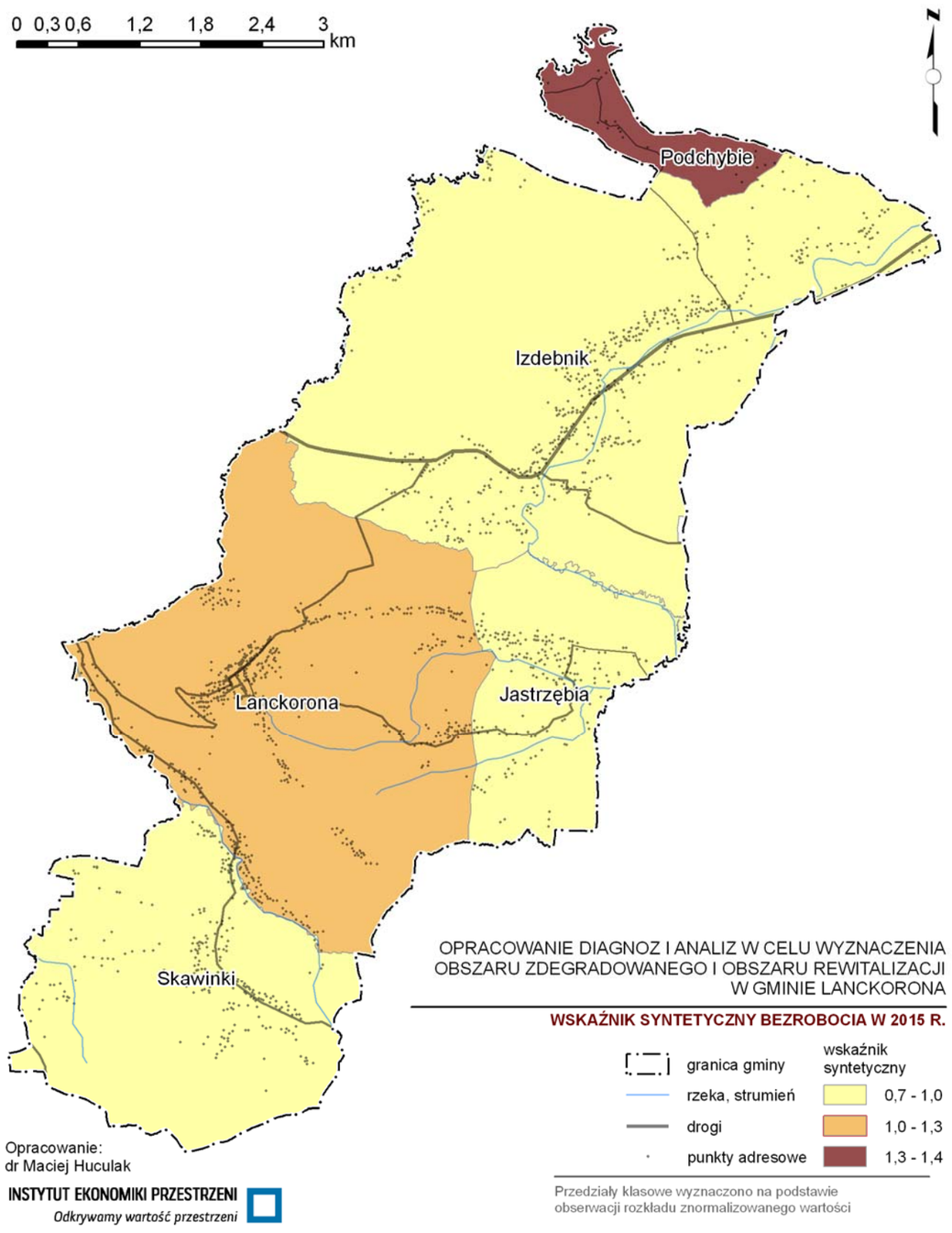

Rys.III.2.7. Wskaźnik syntetyczny problemów bezrobocia w gminie Lanckorona w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Wadowicach

2.1.3. Pomoc społeczna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje na terenie gminy Lanckorona szereg świadczeń i usług skierowanych do osób jej potrzebujących. W 2015 roku ogółem różnymi formami pomocy świadczonymi przez GOPS w Lanckoronie objęte były 183 rodziny. Liczba ta odpowiadała łącznie 329 osobom funkcjonujących w tych rodzinach. Za korzystnie należy uznać kierunek zmian liczby osób objętych pomocą GOPS w ostatnich kilku latach. W przyjętym na potrzeby analizy przedziale czasowym 2011-2015 zarówno liczba rodzin objętych pomocą, jak i ich członków uległa wyraźnemu zmniejszeniu. W 2011 r. liczba rodzin objętych pomocą wyniosła 208 co odpowiadało 425 osobom w tych rodzinach. W przeciągu 5 lat liczby te uległy zatem redukcji odpowiednio o 12,0% w przypadku liczby rodzin i aż 22,6% w przypadku liczby osób w rodzinach.

Podobne trendy można było zaobserwować również w przypadku liczby wypłacanych zasiłków okresowych. W roku 2011 tą formą pomocy GOPS było objętych 37 rodzin i 124 ich członków, podczas gdy w 2015 r. 26 rodzin i 94 osób. Obliczona dynamika tego spadku wyniosła odpowiednio -29,7% oraz -24,2%.

Odmiennie kształtowały się przemiany w zakresie liczby osób przyjmujących zasiłki stałe. W tym przypadku dla liczby rodzin odnotowano nieznaczny wzrost liczby rodzin pobierających zasiłek stały tj. z 26 do 29 (11,2%) przy jednoczesnym, nieznacznym spadku liczby osób w rodzinach osób pobierających tego rodzaju wsparcie. Ich liczba spadła z 39 osób w roku 2011 do 38. Niewielka liczba osób w rodzinach objętych tą formą wsparcia sugeruje, że w głównej mierze dotyczy ona osób samotnie prowadzących gospodarstwo domowe.

GOPS w Lanckoronie świadczył również pomoc w zakresie dożywiania. Objęte zostały nią dzieci w wieku szkolnym. W analizowanym okresie czasu liczba dzieci objętych dożywianiem na terenie gminy Lanckorona wahała się w przedziale od 80 do 100. W roku 2011 dożywianiem objętych było 95 dzieci w rodzinach o liczbie osób wynoszącej 224. Do roku 2015 liczba ta spadła do 83 (186 osób w rodzinach), co oznaczało dynamikę na poziomie -13,7 (-17,0% osób w rodzinach).

Podstawową informacją z zakresu pomocy społecznej jest liczba osób otrzymujących pomoc oraz liczba osób w ich rodzinach według powodu przyznania wsparcia. Analiza tego elementu pomocy społecznej pozwala zidentyfikować główne powody wsparcia i w konsekwencji główne problemy dotykające lokalną społeczność. W przypadku gminy Lanckorona najczęstszym powodem przyznania wsparcia z GOPS było ubóstwo. W 2011 roku na ten powód wsparcia przypadało 98 osób, w których funkcjonowało 308 osób. Do roku 2015 liczba ta uległa zauważalnemu zmniejszeniu do 82 osób i 186 osób w rodzinach objętych wsparciem. Dynamika tych zmian wyniosła zatem odpowiednio -13,7% (osoby) i -17,0% (osoby w rodzinach).

Drugim najliczniejszym w 2015 powodem wsparcia mieszkańców gminy przez GOPS była długotrwała lub ciężka choroba. Dynamika tego zjawiska kształtowała się odmiennie w stosunku do powyżej opisanych już kwestii z zakresu pomocy społecznej. W roku 2011 liczba osób otrzymujących wsparcie z GOPS z tego powodu wynosiła 27 (74 osoby w rodzinach), by w kolejnych dwóch latach wzrosnąć aż do 86 rodzin (254 osoby w rodzinach). Ostatecznie stan na 2015 r. wyniósł 71 rodzin i 186 osób w rodzinach. Dynamika tego zjawiska, wśród wszystkich najpopularniejszych powodów wsparcia, była bezprecedensowa. Liczba rodzin objętych wsparciem wzrosła o 163%, zaś liczba osób w rodzinach o 151%. Sytuacja ta sugeruje poważny wzrost problemów zdrowotnych najuboższej części mieszkańców gminy Lanckorona, bądź też zmiany formalno-proceduralne w zakresie definiowania powodów wsparcia rodzin z GOPS.

Pozostałymi powodami wsparcia z GOPS, w przypadku których liczba osób w rodzinach objętych wsparciem przekroczyła ogółem 100 osób były (osoby/osoby w rodzinach):

- potrzeba ochrony macierzyństwa (30/168), w tym wielodzietność (27/156),
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (37/149),
- bezrobocie (37/118),
- niepełnosprawność (48/105).

We wszystkich spośród wymienionych, za wyjątkiem niepełnosprawności, w latach 2011-2015 odnotowano nieznaczny wzrost liczby rodzin, korzystających z wsparcia GOPS z tych powodów. W przypadku niepełnosprawności liczba rodzin objętych wsparciem zmniejszyła się o 1 rodzinę.

Wśród pozostałych powodów wsparcia uwagę należy zwrócić na przemoc w rodzinie, ze względu na bardzo dużą dynamikę tego powodu wsparcia w omawianym przedziale czasowym tj. wzrost liczby rodzin aż o 122%. Drugim wartym wzmianki powodem wsparcia jest alkoholizm. Liczba 21 rodzin w skali całej gminy przy uwzględnieniu jej wielkości wydaje się być znaczącą. Na podkreślenie zasługuje również fakt niskiej pozycji w rankingu najczęstszych powodów wsparcia z GOPS bezrobocia. W wielu polskich gminach ten powód wsparcia jest bowiem drugi w kolejności z punktu widzenia częstości występowania. Jego niska, piąta pozycja w przypadku gminy Lanckorona wraz z niskimi bezwzględnymi wartościami wskaźników bezrobocia omówionymi w rozdziale 2.1. potwierdza tezę o względnie korzystnej sytuacji w zakresie zjawiska bezrobocia w skali całej gminy.

Tab. III.2.2. Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2011-2015.

		2011		2012		2013		2014		2015		Dynamika 2011-2015 w %	
		Osoby	Osoby w rodzinach	Osoby	Osoby w rodzinach	Osoby	Osoby w rodzinach	Osoby	Osoby w rodzinach	Osoby	Osoby w rodzinach	Osoby	Osoby w rodzinach
	Świadczenia ogółem	208	425	217	415	243	497	189	368	183	329	-12,0	-22,6
	Zasiłki stałe	26	39	24	31	33	109	30	51	29	38	11,5	-2,6
	Zasiłki okresowe	37	124	36	130	33	105	25	94	26	94	-29,7	-24,2
	Dożywianie dzieci	95	224	90	227	97	246	83	188	82	186	-13,7	-17,0
Powody przyznania pomocy	Ubóstwo	98	308	90	297	107	360	88	283	88	260	-10,2	-15,6
	Długotrwała lub ciężka choroba	27	74	60	175	86	254	62	179	71	186	163,0	151,4
	Potrzeba ochrony macierzyństwa	28	160	35	198	37	210	32	181	30	168	7,1	5,0
	w tym wielodzietność	26	146	23	149	32	195	28	162	27	156	3,8	6,8
	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	32	150	35	158	48	209	35	149	37	149	15,6	-0,7
	Bezrobocie	35	118	34	107	50	158	40	131	37	118	5,7	0,0
	Niepełnosprawność	49	139	48	130	57	167	48	132	48	107	-2,0	-23,0
	Przemoc w rodzinie	9	43	10	36	24	107	20	89	20	81	122,2	88,4
	Alkoholizm	25	98	19	62	25	66	19	40	21	48	-16,0	-51,0
	Sytuacja kryzysowa	9	31	11	26	26	66	11	26	9	28	0,0	-9,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Lanckoronie

Świadczenia ogółem

Rozkład wartości wskaźnika świadczeń pomocy społecznej ogółem pozwala na identyfikację obszarów największego nasilenia problemów, na które reaguje lokalny system pomocy społecznej. Liczba osób w rodzinach objętych pomocą GOPS w gminie Lanckorona wyniosła w 2015 roku 59,1 w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Wartości analizowanego wskaźnika obliczone dla poszczególnych miejscowości gminy wykazują jego zauważalne zróżnicowanie. Wskaźnik osób korzystających ze świadczeń GOPS znacznie przekracza średnią dla gminy Lanckorona w przypadku trzech miejscowości. Są to:

- Jastrzębia (82 osoby / 1 tys. mieszkańców).
- Podchybie (75 osób / 1 tys. mieszkańców).
- Lanckorona (74 osoby / 1 tys. mieszkańców).

We wszystkich z wymienionych przypadków wartości wskaźnika przekraczają w bardzo wyraźny sposób tj. o ponad 25%, wartość obliczoną dla całej gminy. Świadczy to o bardzo wyraźnej koncentracji zjawiska pomocy społecznej w przestrzeni gminy.

Pozostałe miejscowości tj. Skawinki oraz Izdebnik charakteryzują niższe od wartości dla całej gminy wartości. W pierwszym z wymienionych przypadków wartość wskaźnika plasuje się nieznacznie tylko poniżej wartości referencyjnej i wynosi 56,1 osób / 1 tys. mieszkańców. W drugim, jest już wyraźnie niższa i kształtuje się na poziomie 39 osób / 1 tys. mieszkańców, co odpowiada zaledwie 66% wartości analizowanego wskaźnika dla całej gminy.

Klarowny obraz rozkładu przestrzennego wskaźnika pomocy społecznej pozwala bez większych wątpliwości zawęzić obszar kryzysowy w zakresie występowania problemów społecznych identyfikowanych przez lokalny system pomocy społecznej, do trzech miejscowości tj. Jastrzębi, Podchybia i Lanckorony.

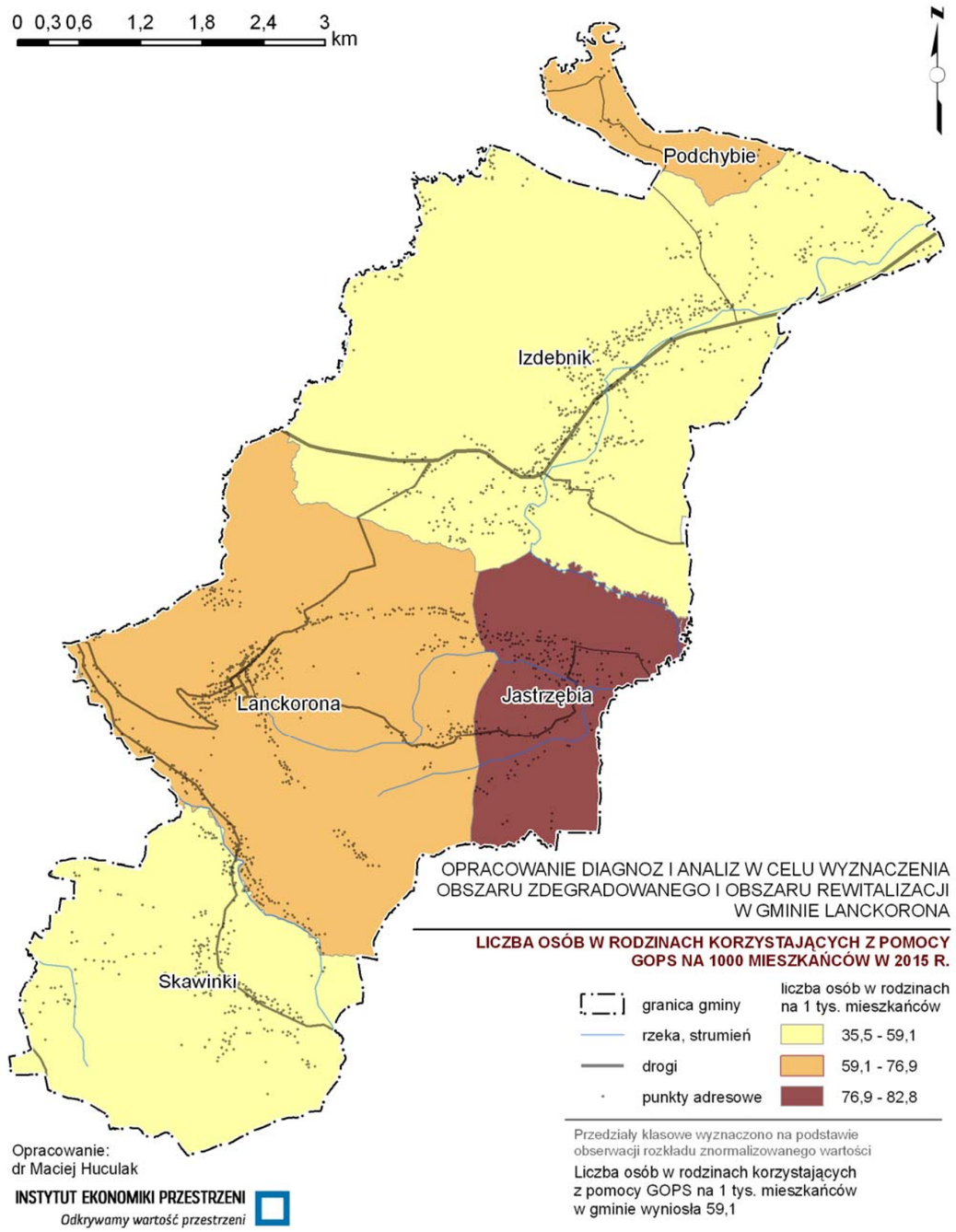

Rys.III.2.8. Rzeczywista liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie Lanckorona w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Lanckoronie

Zasiłek pielęgnacyjny

Zasiłek pielęgnacyjny przyznawany jest w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Przysługuje on niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16-tego roku życia posiadającej orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz osobie, która ukończyła 75 lat. Przysługujący zasiłek to 144 zł miesięcznie, chyba, że osoba jest umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie. Liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych jest wskaźnikiem mówiącym o nasileniu problemu związanego z niesamodzielnością osób zależnych, wynikającego głównie z niepełnosprawności (dzieci i osoby pow. 16-tego roku życia). W pewnym stopniu pozwala zatem przybliżyć natężenie problemów związanych ze stanem zdrowia mieszkańców gminy.

W praktyce badań nad zjawiskami kryzysowymi sfery społecznej na potrzeby delimitacji i diagnozy obszaru zdegradowanego i rewitalizacji wskaźnik liczby osób lub osób w rodzinach pobierających zasiłek pielęgnacyjny na 1 tys. mieszkańców jest bardzo często jedynym wskaźnikiem, który może przybliżyć zjawisko niepełnosprawności w skali wewnątrzgminnej.

Liczba osób w rodzinach, którym przysługują zasiłki pielęgnacyjne na 1000 mieszkańców w gminie Lanckorona w 2015 r. wyniosła 22,3 osób w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Jedynym obszarem o ponadprzeciętnym natężeniu omawianego zjawiska jest miejscowość Izdebnik. Koncentruje ona blisko 60% ogółu osób funkcjonujących w rodzinach korzystających z zasiłku pielęgnacyjnego. Obliczona wartość wskaźnika wyniosła w tym przypadku 37,2 osób na 1 tys. mieszkańców, co w odniesieniu do wartości dla całej gminy dało poziom 166%.

W wyraźnie korzystniejszej sytuacji znajdowały się pozostałe miejscowości gminy. Wartości analizowanego wskaźnika były w ich przypadku znacząco niższe od wartości dla całej gminy. Najwyższą wartość w tej grupie jednostek odnotowały Skawinki (15,4). W okolicy 60% wartości wskaźnika dla całej gminy znalazły się wartości dla sołectw: Lanckorona (13,8) oraz Jastrzębia (13,2). Najniższy poziom intensywności analizowanego zjawiska reprezentowało Podchybie z wartością wskaźnika 8,3 (37% wartości dla gminy).

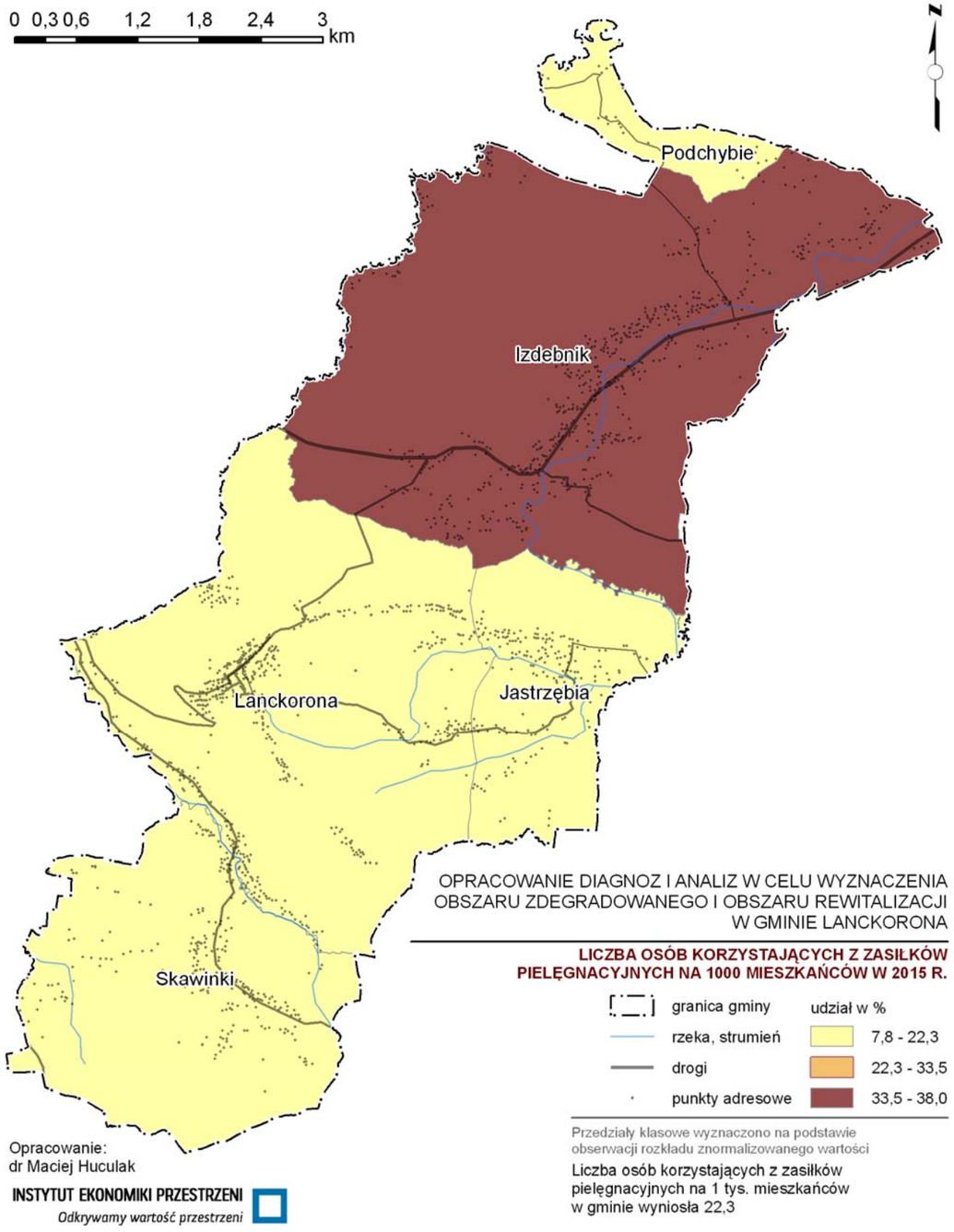

Rys.III.2.9. Liczba osób w rodzinach otrzymujących zasiłek pielęgnacyjny w gminie Lanckorona w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Lanckoronie

2.1.4. Problemy rodzin

Przemoc w rodzinie

Podstawę wszczęcia procedury „Niebieskiej karty" określa art. 9d ust. 4 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, który stanowi: Wszczęcie procedury "Niebieskie Karty" następuje przez wypełnienie formularza "Niebieska Karta" w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Wszczęcie ww. procedury może zostać rozpoczęte przez szerokie spektrum lokalnych przedstawicieli służb publicznych tj. przedstawicieli:

- Jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.
- Gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.
- Policji.
- Oświaty.
- Ochrony zdrowia.

Liczba osób w rodzinach objętych procedurtą „niebieskiej karty" w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców jest wskaźnikiem powszechnie stosowanym do przybliżenia skali i intesywności zjawiska przemocy w rodzinach. Liczba osób w takich rodzinach wydaje się w tym przypadku bardziej adekwatnym punktem odniesienia niż sama tylko liczba rodzin. Zjawisko przemocy występujące w rodzinie podobnie cały szereg innych negatywnych zjawisk społecznych, dotyka wszystkich jej członków.

Ze względu na zauważalną zmienność danych dotyczących wszczętych procedur „niebieskiej karty" zaobserowaną w latach 2011-2015 postanowiono je uśrednić. Do analizy zastosowano więc średnią arytmetyczną z lat 2011-2015 dotyczącą liczby osób w rodzinach objętych tą procedurą.

Wartośc wskaźnika obliczona dla całej gminy Lanckorona dla analizowanego okresu lat 2011-2015 wyniosła 9,3 osób na 1 000 mieszkańców. Największe natężenie problemu przemocy w rodzinie zidentyfikowano na obszarze trzech największych jednostek analizy tj. Lanckorony Izdebnika oraz Skawinek. W pierwszej z wymienionych miejscowości wartość analizowanego wskaźnik wyniosła niespełna 10 i odpowiadała 108% wartości dla całej gminy. W drugiej i trzeciej, wskaźnik osiągnął wartość 9,8, co stanowiło 106% wartości dla całej gminy. Wyraźnie poniżej poziomu gminnego plasował się wynik dla Jastrzębi, który wyniósł 6,2 osób na 1 tys.

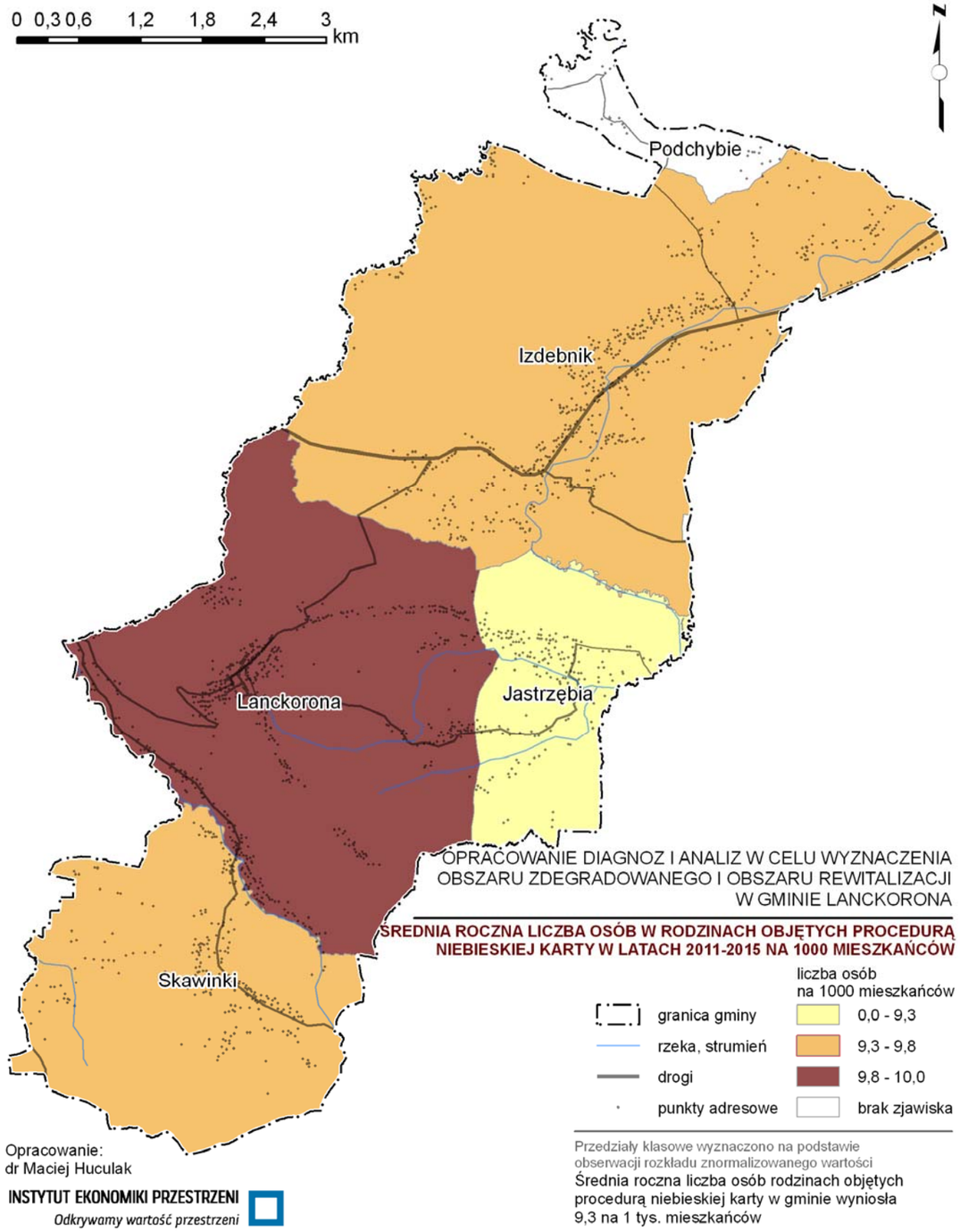

Rys.III.2.10. Liczba osób w rodzinach objętych procedurą niebieskiej karty w gminie Lanckorona w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Lanckoronie

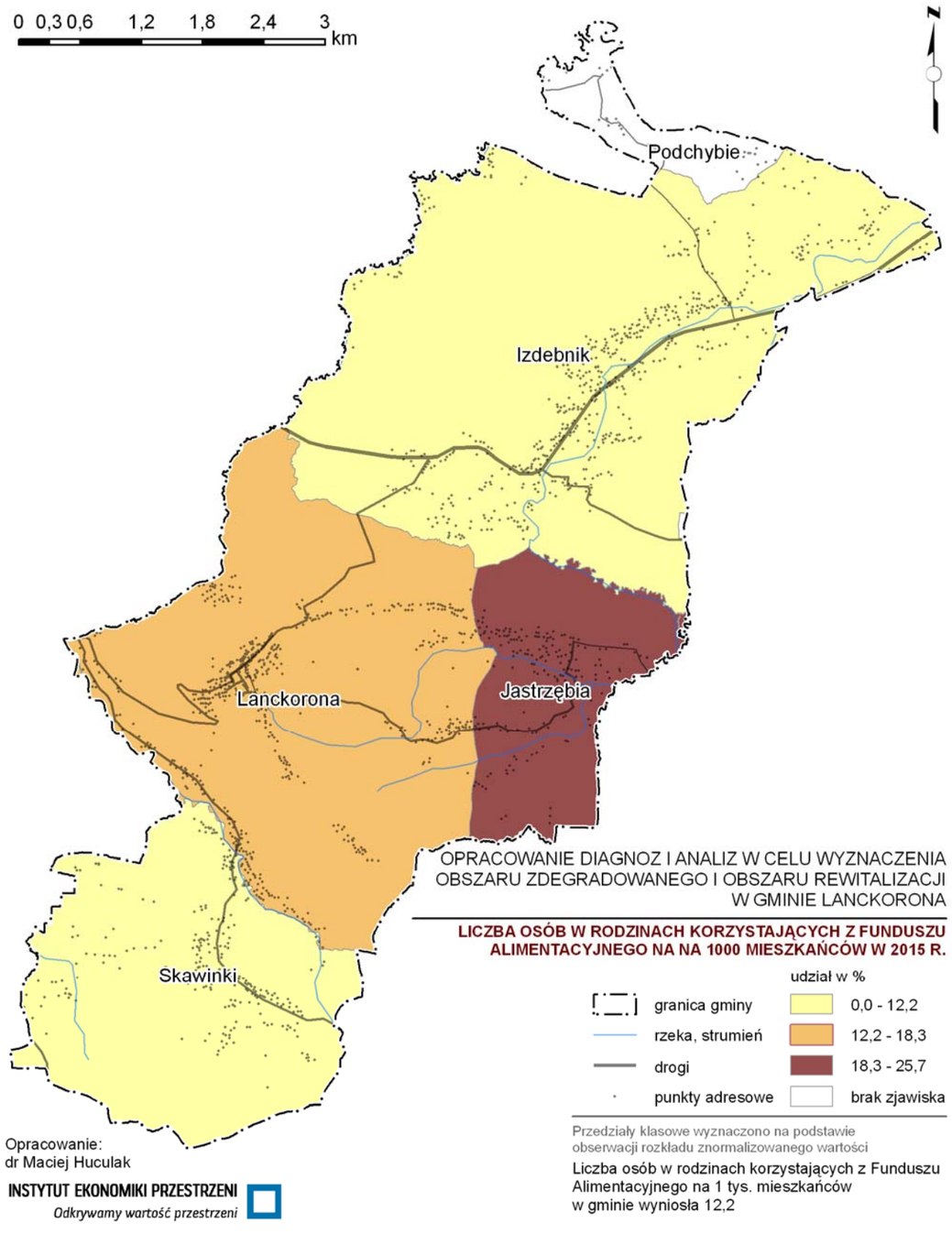

Rys.III.2.11. Liczba osób w rodzinach korzystających z Funduszu Alimentacyjnego na 1 tys. mieszkańców w gminie Lanckorona w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Lanckoronie

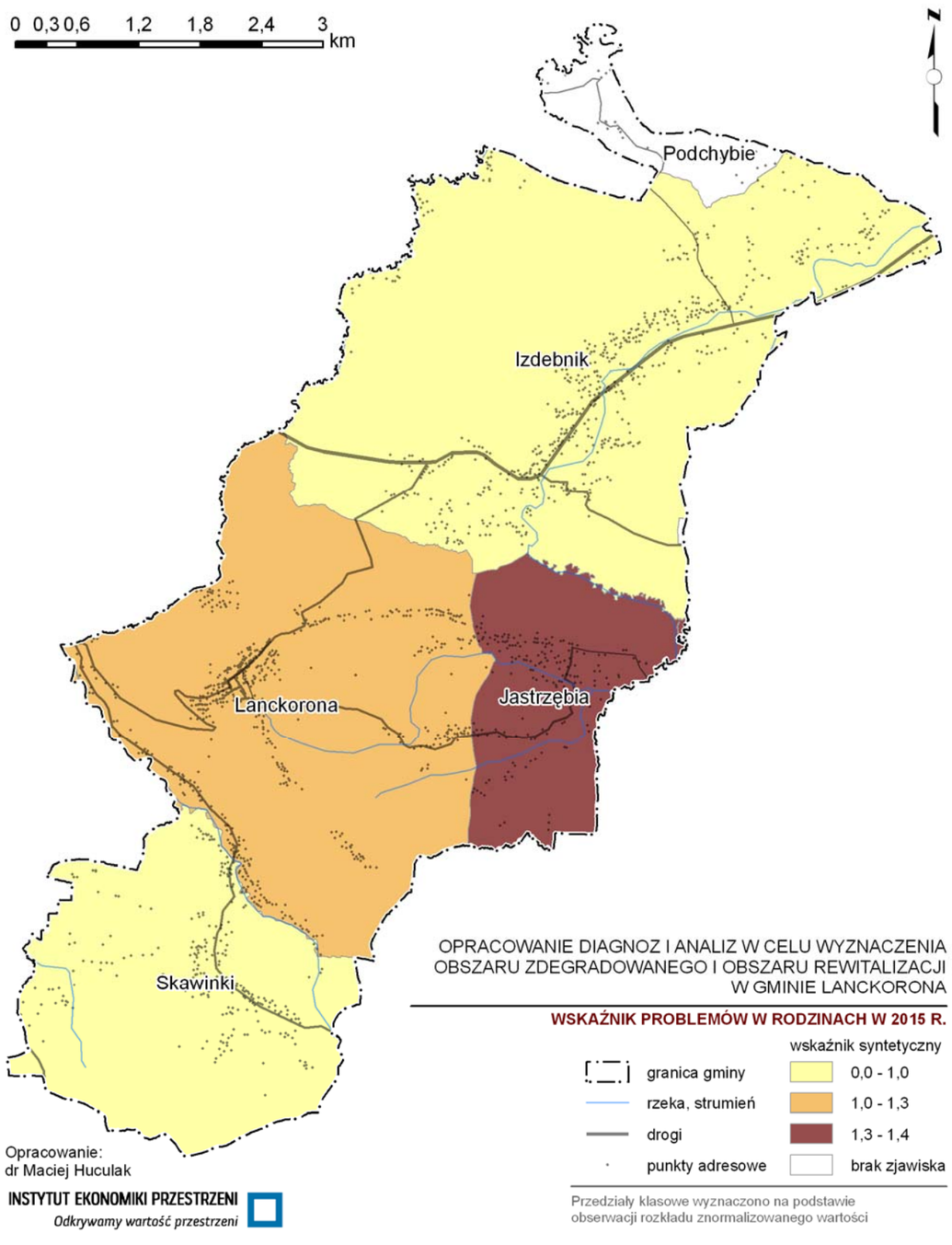

Rys.III.2.12. Wskaźnik syntetyczny problemów w rodzinach w gminie Lanckorona w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Lanckoronie

mieszkańców. W przypadku Podchybia nie stwierdzono występowania zjawiska przemocy w rodzinie.

Alimenty

Jako drugi wskaźnik przybliżający zjawiska kryzysowe w rodzinach przyjęto wskaźnik liczby osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego. Nie świadczy on co prawda bezpośrednio o występowaniu kryzysu w rodzinach, które korzystają z tego rodzaju świadczeń, ale pozwala zidentyfikować rodziny, które są narażone na występowanie negatywnych zjawisk społecznych w większym stopniu.

Wartość wskaźnika obliczona dla całej gminy wyniosła w 2015 r. 12,2 osób na 1 tys. mieszkańców. Miejscowością o największym natężeniu analizowanego zjawiska była Jastrzębia z wskaźnikiem wynoszącym 24,9. Wartość ta nieznacznie przekraczała dwukrotność wskaźnika obliczonego dla całej gminy. Drugą z miejscowości, które charakteryzowały ponadprzeciętne wartości wskaźnika była Lanckorona, która osiągnęła wynik odpowiadający 145% wartości dla całej gminy tj. 17,8. Pozostałe jednostki tj. Izdebnik (7,7) i Skawinki (4,5) odnotowały wartości wyraźnie niższe. W przypadku Podchybia nie stwierdzono występowania rodzin pobierających świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego.

Podsumowanie

W celu podsumowania negatywnych zjawisk występujących w rodzinach na obszarze gminy Lanckorona na podstawie przeanalizowanych wskaźników cząstkowych dotyczących: przemocy w rodzinie oraz korzystania ze świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego, sporządzono wskaźnik syntetyczny problemów rodzin. Obliczono go, analogicznie jak wszystkie inne wskaźniki syntetyczne zastosowane w niniejszym opracowaniu jako średnią arytmetyczną wskaźników cząstkowych poddanych procesowi normalizacji w oparciu o wartości obliczone dla całej gminy Lanckorona.

Obliczony wskaźnik syntetyczny wyraźnie wskazuje na koncentrację problemów rodzin w środkowej części gminy. Dwie, centralnie położone miejscowości tj. Lanckorona oraz Jastrzębia wyraźnie wyróżniają się na tle pozostałych analizowanych jednostek gminy. Najwyższą wartość, wynoszącą 1,35 wskaźnik syntetyczny osiąga w przypadku drugiej z wymienionych miejscowości – Jastrzębi. Dla pierwszej z wymienionych, Lanckorony jest on nieznacznie niższy i wynosi 1,27. Poziom który reprezentuje ta wartość również należy uznać za wysoki. Względnie niskie wartości charakteryzują miejscowości: Izdebnik (0,85) oraz Skawinki (0,71). W sołectwie Podchybie nie stwierdzono występowania analizowanych zjawisk.

Problemy alkoholowe

Problemy związane z nadużywaniem alkoholu są zjawiskiem, które w kręgu kulturowym, w którym znajduje się Polska niesie ze sobą cały szereg negatywnych konsekwencji społecznych. Na terenie gminy Lanckorona z pomocy GOPS z powodu występowania tego rodzaju problemów korzystało łącznie w 2015 r. 21 rodzin, co przekładało się na 48 osób w takich rodzinach. Pozwala to domniemywać koncentracji tego rodzaju problemów w gospodarstwach dwuosobowych, co z punktu widzenia prowadzonych działań z zakresu pomocy społecznej jest sytuacją korzystniejszą od koncentracji problemów związanych z alkoholizmem w gospodarstwach jednoosobowych. W drugim z wymienionych przypadków, działania skierowane na pomoc takim osobom są bowiem najczęściej daleko trudniejsze. W latach 2011-2015 liczba rodzin oraz osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z GOPS z powodu alkoholizmu uległa wyraźnemu ograniczeniu. Liczba rodzin spadła z 25 do 21, a więc o 16%. Liczba osób w rodzinach zmniejszyła się natomiast aż o połowę (51%) tj. z 98 osób w 2011 r. do 48 osób w 2015 r. Zmiany uznać należy za korzystne, świadczą bowiem o ograniczeniu wpływu problemów alkoholowych na rodziny wielodzietne.

Jako wskaźnik przedstawiający najlepiej zjawisko problemów związanych z nadużywaniem alkoholu przez mieszkańców gminy przyjęto liczbę wniosków skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2015 r. W analizowanym roku do GKRPA wpłynęło łącznie 30 wniosków o skierowanie na leczenie. Liczba wniosków w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców obliczona dla całej gminy wyniosła 4,9. Rozkład przestrzenny analizowanego zjawiska w wyraźny sposób różnicował obszar gminy na:

- Część centralną gminy z jednostką Lanckorona skupiającą połowę wszystkich wniosków skierowanych do GKRPA (15) i charakteryzującą się wysoką intensywnością analizowanego zjawiska (7,4) odpowiadającą 150% wartości dla całej gminy.
- Pozostałą częścią gminy z miejscowościami: Skawinki (4,5), Jastrzębia (2,9), Izdebnik (3,6) o wartościach wskaźnika niższych od poziomu dla całej gminy.
- Sołectwo Podchybie, w którego przypadku nie stwierdzono występowania tego rodzaju problemów.

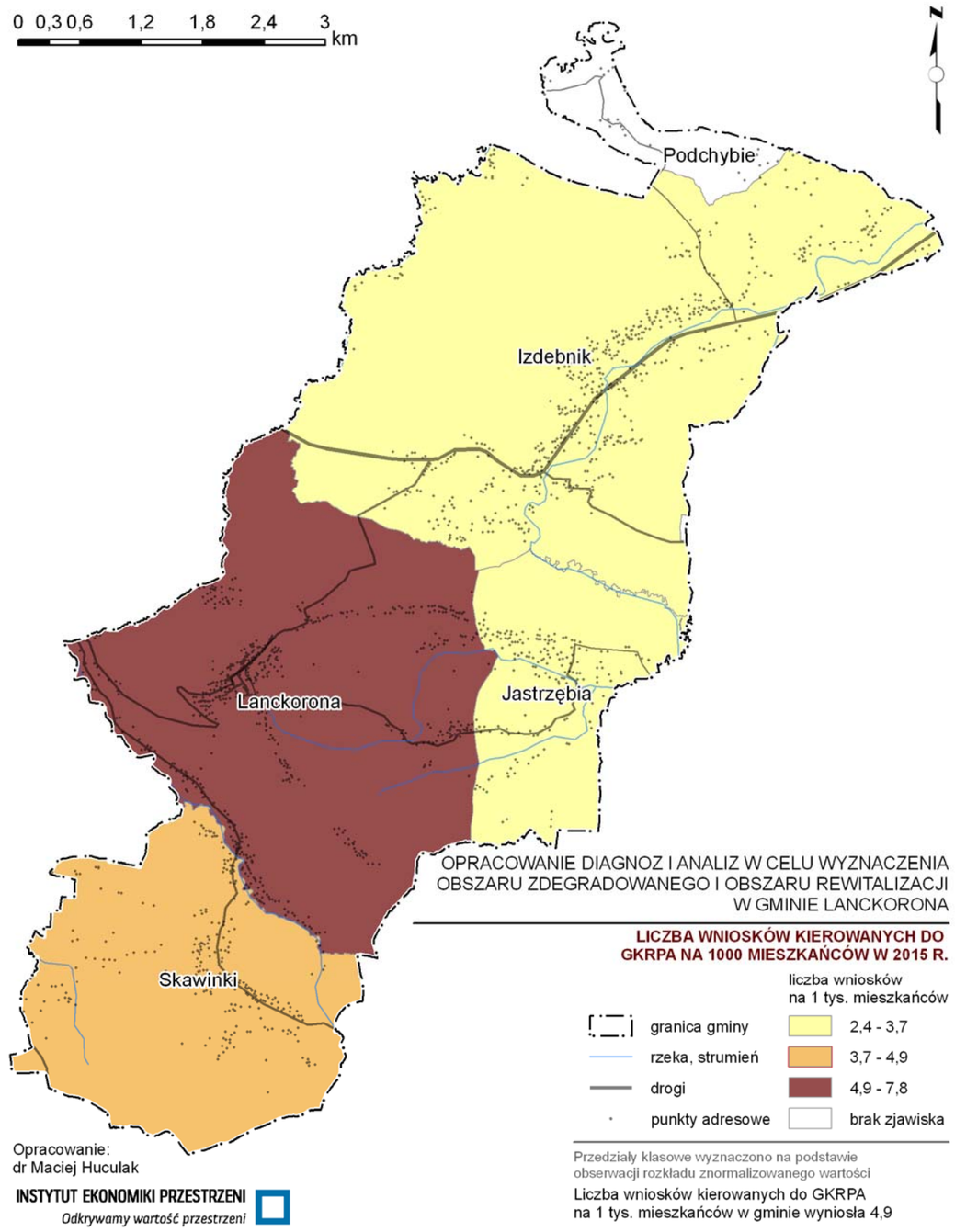

Rys.III.2.13. Wskaźnik liczby wniosków kierowanych do GKRPA w gminie Lanckorona w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Lanckoronie

2.1.5. Bezpieczeństwo

Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa publicznego należy do zadań własnych gminy. Poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców gminy w istotny sposób wpływa na kształtowanie się jakości życia lokalnej społeczności. Liczba wykroczeń oraz przestępstw w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców są wskaźnikami powszechnie stosowanymi w pomiarach poziomu bezpieczeństwa publicznego na danym terenie. Dane dotyczące kwestii bezpieczeństwa pozyskano z Komisariatu Policji w Kalwarii Zebrzydowskiej i dotyczyły one następujących kwestii:

- Liczby przestępstw kryminalnych w latach 2014-2015.
- Liczby wykroczeń w latach 2014-2015, w tym:
    - Wykroczeń komunikacyjnych.
    - Wykroczeń porządkowych.

Źródłem danych statystycznych dotyczących poszczególnych miejscowości na terenie gminy Lanckorona był Rejestr Spraw o Wykroczenie.

Przestępstwa

Przestępstwo jest czynem o dużej szkodliwości społecznej, który jest karalny, zawiniony oraz bezprawny. Przestępstwo może mieć charakter zbrodni lub występku. Zbrodnia jest karana pozbawieniem wolności na minimum 3 lata, występkiem jest czyn zabroniony zagrożony grzywną powyżej 5000 złotych, karą ograniczenia wolności przekraczającą miesiąc albo karą pozbawienia wolności przekraczającą miesiąc.

Poziom przestępczości przybliżono za pomocą wskaźnika liczby przestępstw kryminalnych przypadających na 1 000 mieszkańców w 2015 roku. Wartość wskaźnika obliczona dla całej gminy wyniosła 7,2. Rozkład przestrzenny analizowanego zjawiska wyraźnie dzielił obszar gminy na dwa zwarte kompleksy:

- Północną i północno-wschodnią część gminy o ponadprzeciętnym natężeniu zjawiska przestępczości (Jastrzębia – 7,7, Izdebnik – 10,2, Podchybie - 25)
- Południową i południowo-zachodnią część gminy z miejscowościami: Lanckorona (6,9) i Skawinki (2,7) o wartościach wskaźnika wyraźnie niższych niż wartość obliczona dla całej gminy.

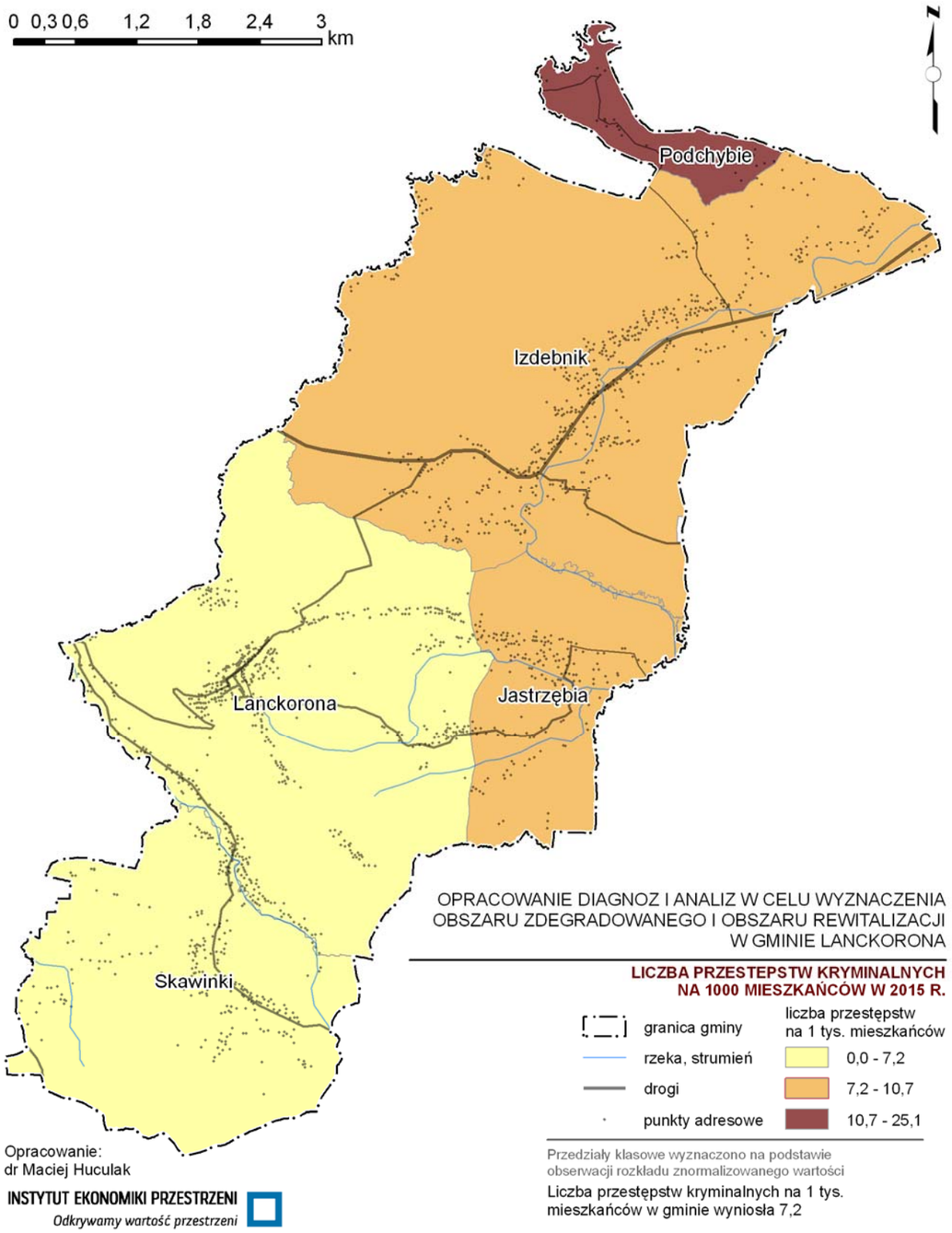

Rys.III.2.14. Przestępstwa kryminalne w gminie Lanckorona w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Kalwarii Zebrzydowskiej

Wykroczenia

Wykroczenie jest czynem społecznie szkodliwym i zabronionym o małej szkodliwości społecznej. Karą za popełnienia wykroczenia jest nagana, grzywna do 5.000 zł, ograniczenie wolności na okres 1 miesiąca bądź areszt od 5 do 30 dni. Sąd może również nałożyć na winnego popełnienia wykroczenia obowiązek naprawy szkody (w całości lub w części) bądź przeproszenia osoby poszkodowanej. Na potrzeby niniejszej analizy badaniu poddano rozkład przestrzenny dwóch rodzajów wykroczeń tj. komunikacyjnych oraz porządkowych, jako tych, które występują najpowszechniej i dotykają najszerszy krąg osób. Średnia liczba wykroczeń przypadająca na 1 000 mieszkańców wynosiła w I kwartale 2016 roku w Gminie Lanckorona 8,3 zdarzenia.

Wykroczenia porządkowe

Jednymi z najbardziej uciążliwych dla mieszkańców rodzajów wykroczeń są wykroczenia porządkowe, a więc te, dotyczące m.in. naruszeń Ustawy o wychowaniu w trzeźwości, przeciwko obyczajowości publicznej, kradzieży. W przypadku gminy Lanckorona w 2015 r. odnotowano 51 tego rodzaju zdarzeń. Była to liczba, odpowiadająca liczbie tego rodzaju wykroczeń odnotowanych w 2014 r.

Zdecydowana większość tego typu wykroczeń, bo aż 70% przypadło na miejscowość Lanckorona (36 z 51). W pozostałych analizowanych miejscowościach liczba takich wykroczeń pozostawała na poziomie kilku w skali roku. W rezultacie dało to wartości wskaźnika wykroczeń na poziomie wyraźnie niższym niż wartość dla całej gminy, która w 2015 r. wyniosła 8,3. I tak, Izdebnik z 8 wykroczeniami porządkowymi odnotował wskaźnik w wysokości 3,2 (38% wartości dla gminy), Jastrzębia 2,9 (35%) a najwyższe wartości w tej grupie jednostek charakteryzowały Skawinki z wynikiem 5,4 wykroczeń na 1 tys. mieszkańców (65%). Dla sołectwa Podchybie nie odnotowano ani jednego takiego przypadku.

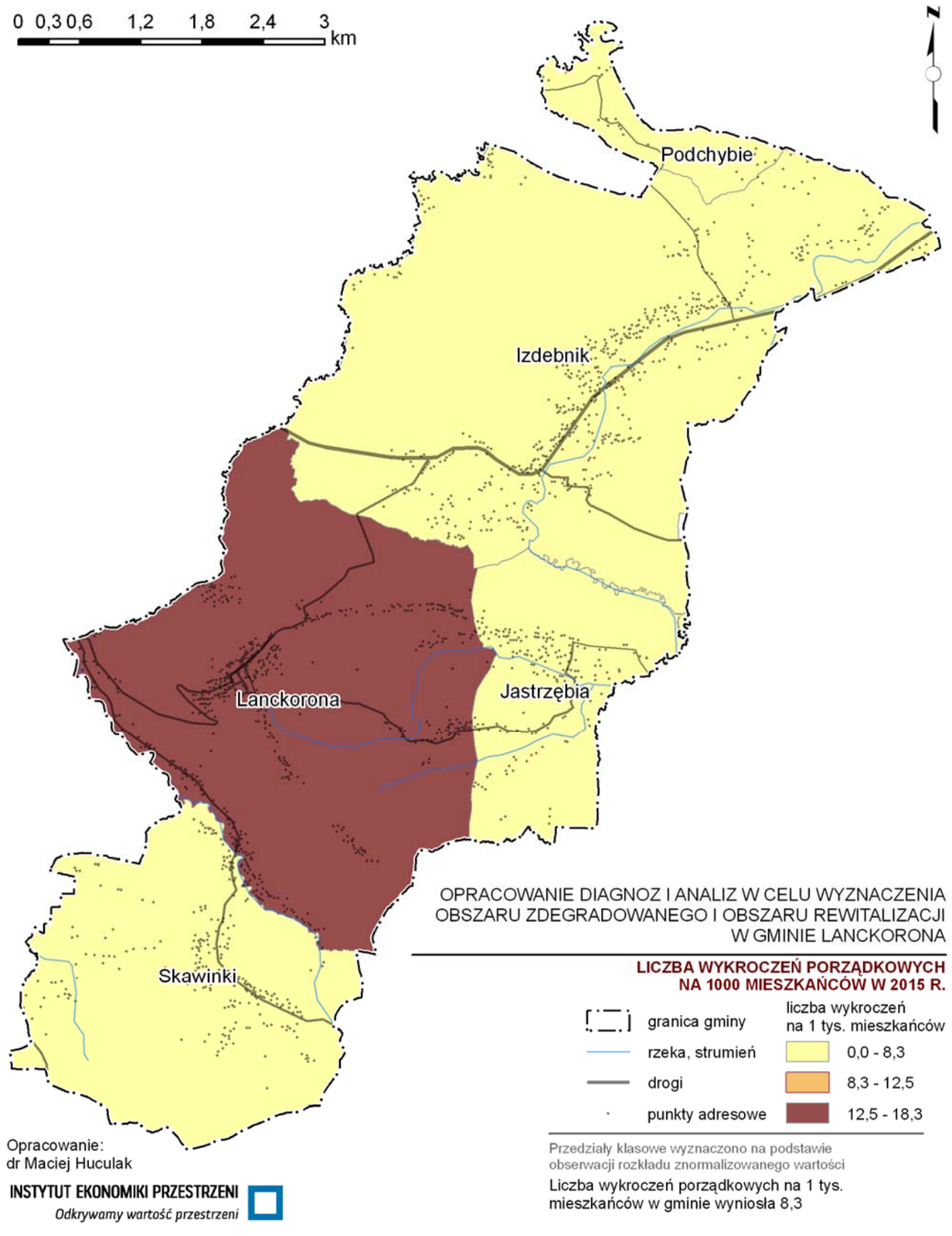

Rys.III.2.15. Wykroczenia porządkowe w gminie Lanckorona w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Kalwarii Zebrzydowskiej

Wykroczenia komunikacyjne

Przestrzenne zróżnicowanie rozkładu wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji może stanowić, z punktu widzenia procesów rewitalizacji, istotne zagadnienie, które pozwoli na zidentyfikowanie obszarów szczególnie narażonych na występowanie tego rodzaju zjawisk. Poprawa niskiego poziomu bezpieczeństwa komunikacyjnego może być jednym z celów planowanych działań poprzez np. reorganizację ruchu na danym obszarze.

Łączna liczba wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji odnotowanych na terenie gminy Lanckorona w 2015 r. wyniosła 17 i w stosunku do roku 2014 nie uległa zmianie. Obszarem największej koncentracji tego rodzaju wykroczeń była w skali gminy miejscowość Lanckorona, na którą przypadała blisko połowa zarejestrowanych wykroczeń komunikacyjnych. W rezultacie dało to wartość wskaźnika na poziomie blisko 4 wykroczeń na 1 tys. mieszkańców, co odpowiadało poziomowi 142% wartości dla całej gminy. Wszystkie pozostałe analizowane jednostki charakteryzowały się wartościami wskaźnika poniżej wartości dla całej gminy. Z tej grupy jedynie Izdebnik osiągnął poziom wskaźnika 2,7 co było wynikiem zbliżonym do wartości dla gminy (98%). Pozostałe jednostki tj. Jastrzębia (1,5), Skawinki (1,8) odznaczały się już wyraźnie niższymi wartościami analizowanego wskaźnika. W przypadku sołectwa Podchybie nie odnotowano tego rodzaju zdarzeń.

Podsumowanie

W celu podsumowania zagadnień związanych z kwestiami bezpieczeństwa na obszarze gminy Lanckorona, na podstawie trzech analizowanych wskaźników cząstkowych tj.:

- Wskaźnika liczby przestępstw kryminalnych na 1 tys. mieszkańców.
- Wskaźnika liczby wykroczeń komunikacyjnych na 1 tys. mieszkańców.
- Wskaźnika liczby wykroczeń porządkowych na 1 tys. mieszkańców.

Wskaźnik syntetyczny skonstruowano w wyniku normalizacji wskaźników cząstkowych w oparciu o wartości dla całej gminy, a następnie obliczenia ich średniej arytmetycznej.

Niski poziom bezpieczeństwa tj. wysokie wartości wskaźnika odnotowano w przypadku dwóch spośród pięciu analizowanych jednostek. Były to miejscowości Lanckorona oraz Podchybie. W pierwszym z wymienionych przypadków wskaźnik syntetyczny nieznacznie przekroczył wartość 1,5. Oznaczało to, że średnie natężenie analizowanych problemów związanych z bezpieczeństwem jest o 50% wyższe niż wartość przeciętna dla całej gminy.

Drugą jednostką o zidentyfikowanych problemach bezpieczeństwa – Podchybie charakteryzowała niższa wartość wskaźnika, wynosząca 1,16. Pozostałe miejscowości odnotowały wartości wyraźnie niższe od wartości średniej dla gminy. Najbliżej tej wartości uplasował się Izdebnik z wartością 0,81. Kolejną miejscowością była Jastrzębia ze wskaźnikiem na poziomie 0,77, zaś najniższą w gminie wartości wskaźnika odnotowały Skawinki (0,56).

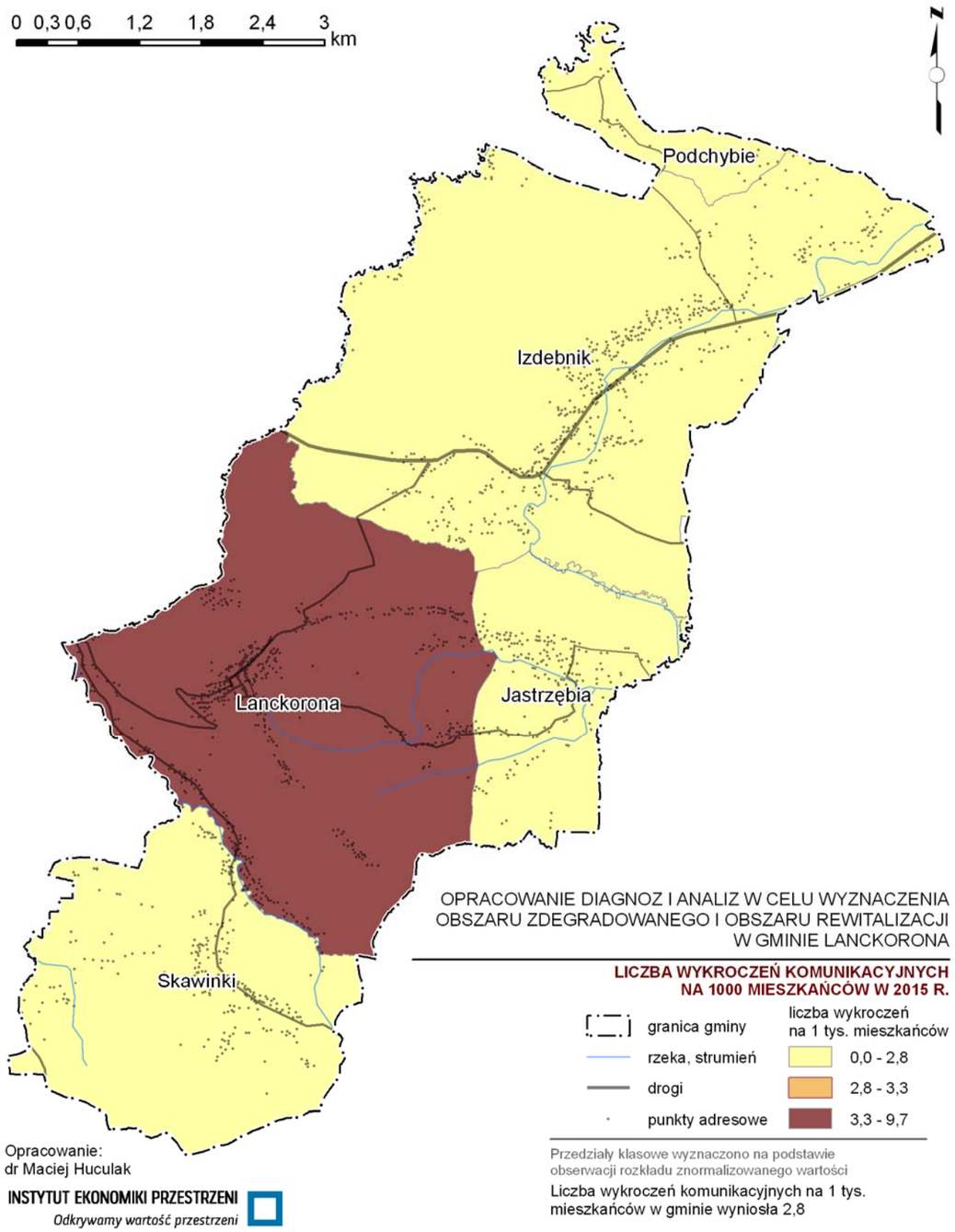

Rys.III.2.16. Wykroczenia komunikacyjne w gminie Lanckorona w roku 2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Kalwarii Zebrzydowskiej

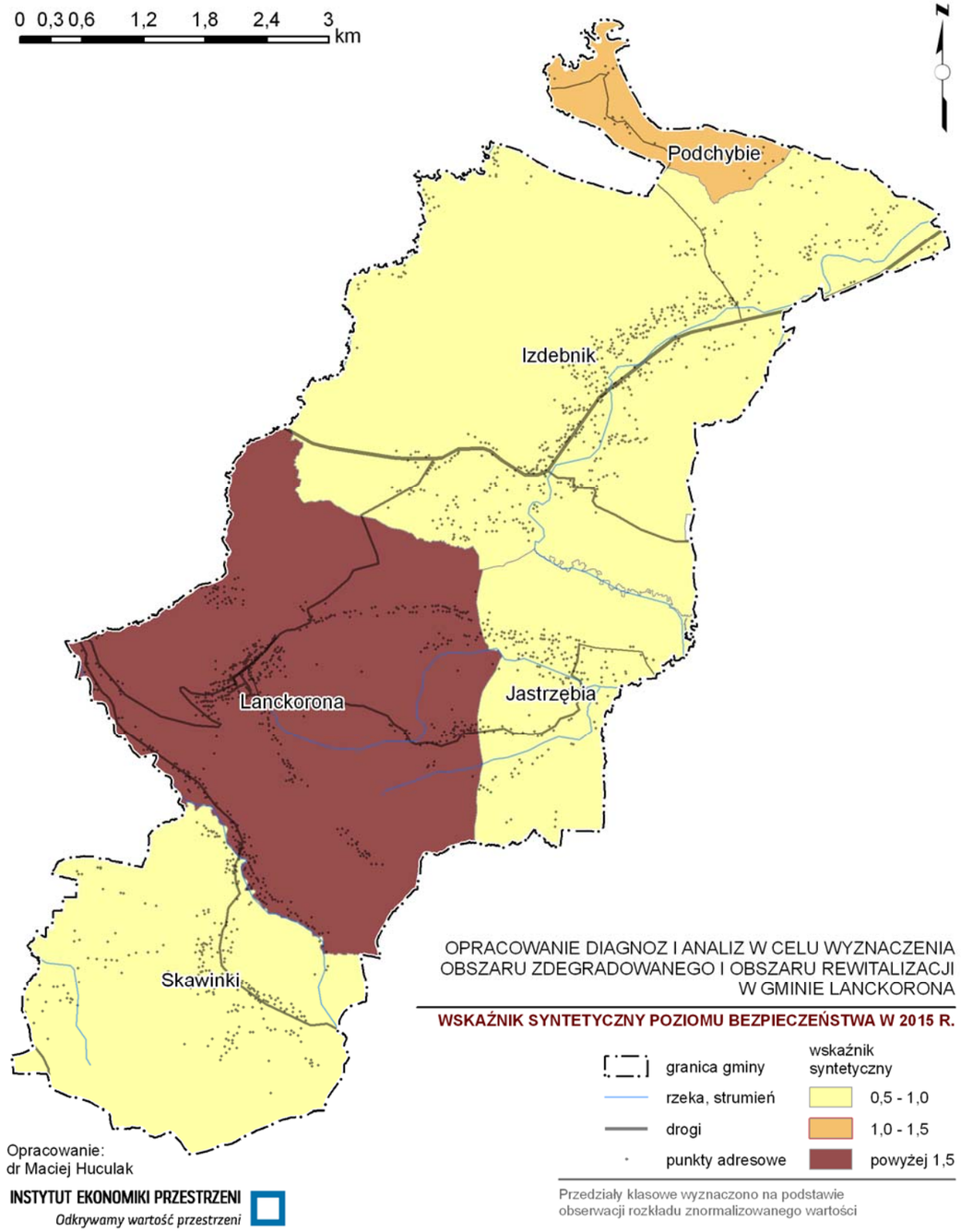

Rys.III.2.17. Wskaźnik syntetyczny poziomu bezpieczeństwa w gminie Lanckorona w roku 2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Kalwarii Zebrzydowskiej

2.1.6. Aktywność obywatelska

Kapitał społeczny to sieć społecznych relacji zaufania, lojalności i solidarności. Wyróżniane są dwie zupełnie odmienne jego postaci. Pierwszą jest ta, opisująca relacje zachodzące wewnątrz danej społeczności, która określana jest mianem spajającego kapitału społecznego. Z kolei, charakteryzując relacje tej społeczności ze światem zewnętrznym mówimy o tak zwanym pomostowym kapitale społecznym. Charakterystyczną cechą obszarów zdegradowanych jest najczęściej niski kapitał pomostowy. Natomiast obszary te charakteryzują się równolegle bardzo wysokim – zdecydowanie wyższym niż w innych dzielnicach – poziomem spajającego kapitału społecznego.

Najpowszechniej występującą miarą deficytów kapitału pomostowego jest pomiar uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim. Najczęściej dokonuje się jej na przykładzie frekwencji wyborczej. Niższa, niż na pozostałym obszarze gminy, frekwencja w wyborach świadczy o niższym poziomie kapitału społecznego. Wyższa, o wyższym. Poziom uczestnictwa obywateli w wyborach samorządowych, parlamentarnych oraz prezydenckich z jednej strony świadczy o współodpowiedzialności obywateli za kraj czy społeczność lokalną. Z drugiej, jest też dobrym miernikiem poczucia sprawstwa tzn. wpływu jednostki na otaczającą ją rzeczywistość.

Udział w wyborach samorządowych jest najlepszym miernikiem tego, czy mieszkańcy mają poczucie wpływu na swoje otoczenie. Po pierwsze - znają potrzeby swojej gminy/województwa i mogą je zestawić z propozycjami programu wyborczego, po drugie – znają kandydatów na stanowiska, nierzadko osobiście.

Na potrzeby tej części analizy, w oparciu o dane Państwowej Komisji Wyborczej przeanalizowano frekwencję we wszystkich wyborach ogólnopolskich przeprowadzonych w latach 2010-2015 tj.:

- Wyborów Prezydenta RP 2010 (I tura).
- Wyborach samorządowych 2010 (I tura wyborów wójta).
- Wyborach do Sejmu i Senatu RP 2011.
- Wyborach samorządowych 2014 (I tura wyborów wójta).
- Wyborów Prezydenta RP 2015 (I tura).
- Wyborach do Sejmu i Senatu RP 2015.

Jednostki o najniższej frekwencji świadczyły pośrednio o najsłabszym kapitale społecznym. Dla odmiany te o najwyższej frekwencji pozwalały wnioskować o wysokim poziomie aktywności obywatelskiej i zarazem kapitału społecznego.

Wybory Prezydenta RP.

Analizę Wyborów Prezydenta RP przeprowadzono w oparciu o wyniki frekwencji I tury wyborów przeprowadzonych w roku 2010 oraz 2015. Średnia frekwencja na terenie całej gminy kształtowała się na względnie wysokim poziomie. W roku 2010 wyniosła ona 50,9%. W 2015 r. była ona nieznacznie wyższa i osiągnęła poziom 51,6%. W porównaniu do wyników frekwencji w pozostałych analizowanych wyborach z lat 2010-2015 frekwencja w Wyborach Prezydenta RP należała do najwyższych. Wyższą frekwencją wystąpiła jedynie w trakcie wyborów samorządowych w 2014 r. (53,3%).

Powyżej wartości średniej, a więc w sytuacji wskazującej na wyższy poziom kapitału społecznego, znalazły się miejscowości: Lanckorona (53,4) oraz Jastrzębia (54,3%). Pozostałe sołectwa charakteryzowały wartości mniejsze od wartości dla całej gminy. Najwyższą frekwencję w tej grupie odnotowano w Izdebniku oraz Podchybiu. W obu przypadkach wyniosła ona 49,1%. Najniższą w skali gminy frekwencję odnotowano w Skawinkach (47,8%).

W porównaniu do 2010 r. frekwencja w Wyborach Prezydenta RP w 2015 była nieznacznie wyższa. Obraz jej zróżnicowania wewnątrz gminy również uległ zmianie. Najwyższe wartości osiągnęły podobnie, jak w przypadku wyborów z 2010 r. miejscowości: Lanckorona (51,7%) oraz Jastrzębia.(54,9%). Do grupy jednostek o ponadprzeciętnych wartościach frekwencji wyborczej dołączyła miejscowość Skawinki (51,7%), co jest o tyle interesujące, że w wyborach z roku 2010 jednostka ta odnotowała frekwencję najniższą w skali całej gminy. Najniższą frekwencję odnotowano dla sołectw Izdebnik oraz Podchybie. W tym przypadku wyniosła ona 50,4%.

Wybory do Sejmu i Senatu RP

Drugim rodzajem analizowanych wyborów były Wybory do Sejmu RP z roku 2011 oraz 2015. Średnia frekwencja w Wyborach do Sejmu i Senatu w 2010 roku dla gminy Lanckorona wynosiła 40,2% i była najniższą spośród wszystkich analizowanych wyborów. W roku 2014 wzrosła ona jednak do zauważalnie do 46,4%.

Najwyższą frekwencję odnotowano dla położonej centralnie miejscowości Lanckorona. Wynik wynoszący 44,2% odpowiadał 110% wartości frekwencji dla całej gminy. Spośród pozostałych analizowanych jednostek najbardziej zbliżoną do średniej frekwencją charakteryzowała się Jastrzębia. Pozostałe miejscowości tj. Izdebnik i Podchybie oraz Skawinki odnotowały wyraźnie niższe wartości. W pierwszych dwóch przypadkach frekwencja wyniosła 28,4%. W ostatnim tj. Skawinkach, osiągnęła wartość minimalną w skali gminy i wyniosła 36,1%

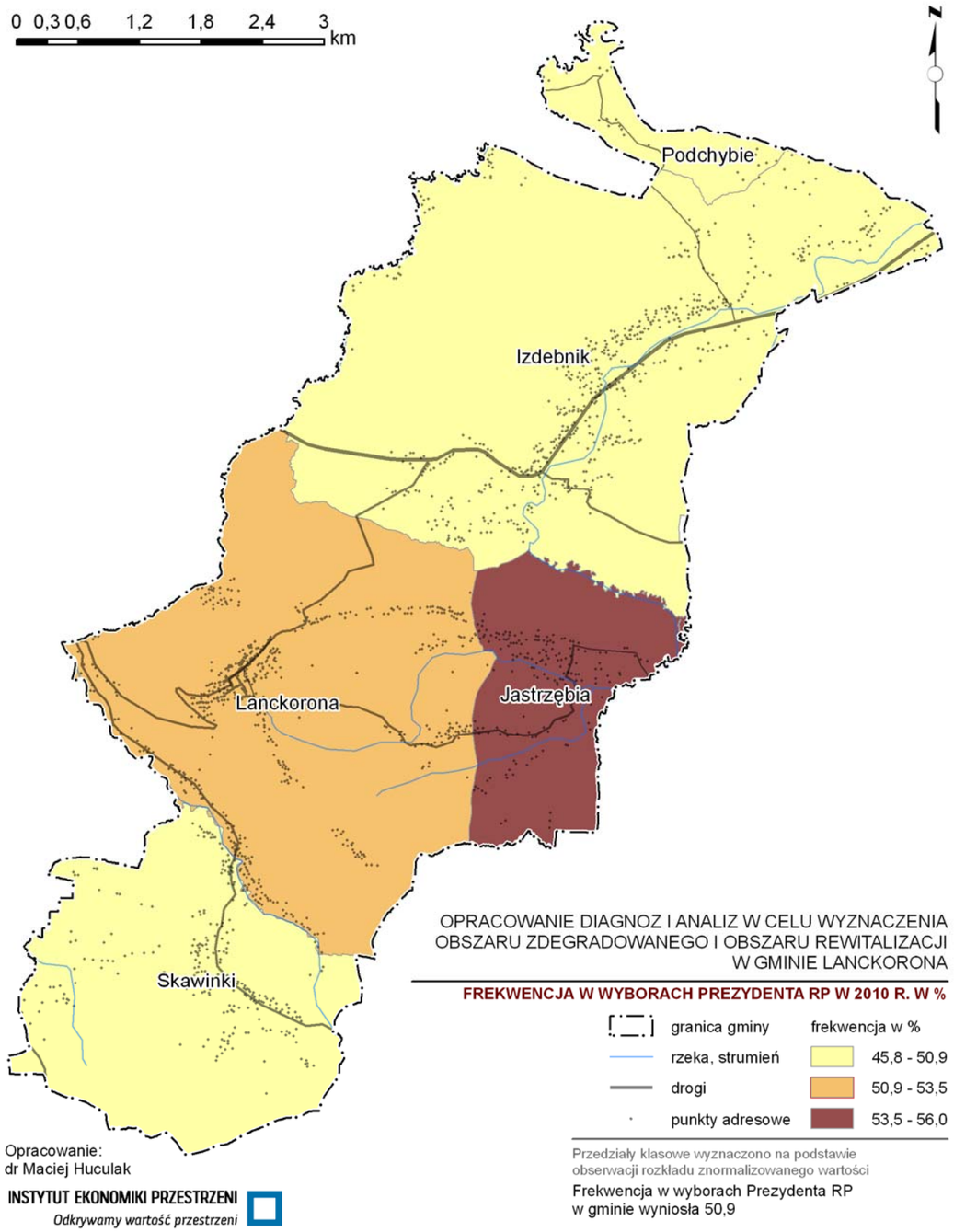

Rys.III.2.18. Frekwencja w Wyborach Prezydenta RP w gminie Lanckorona w 2010 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

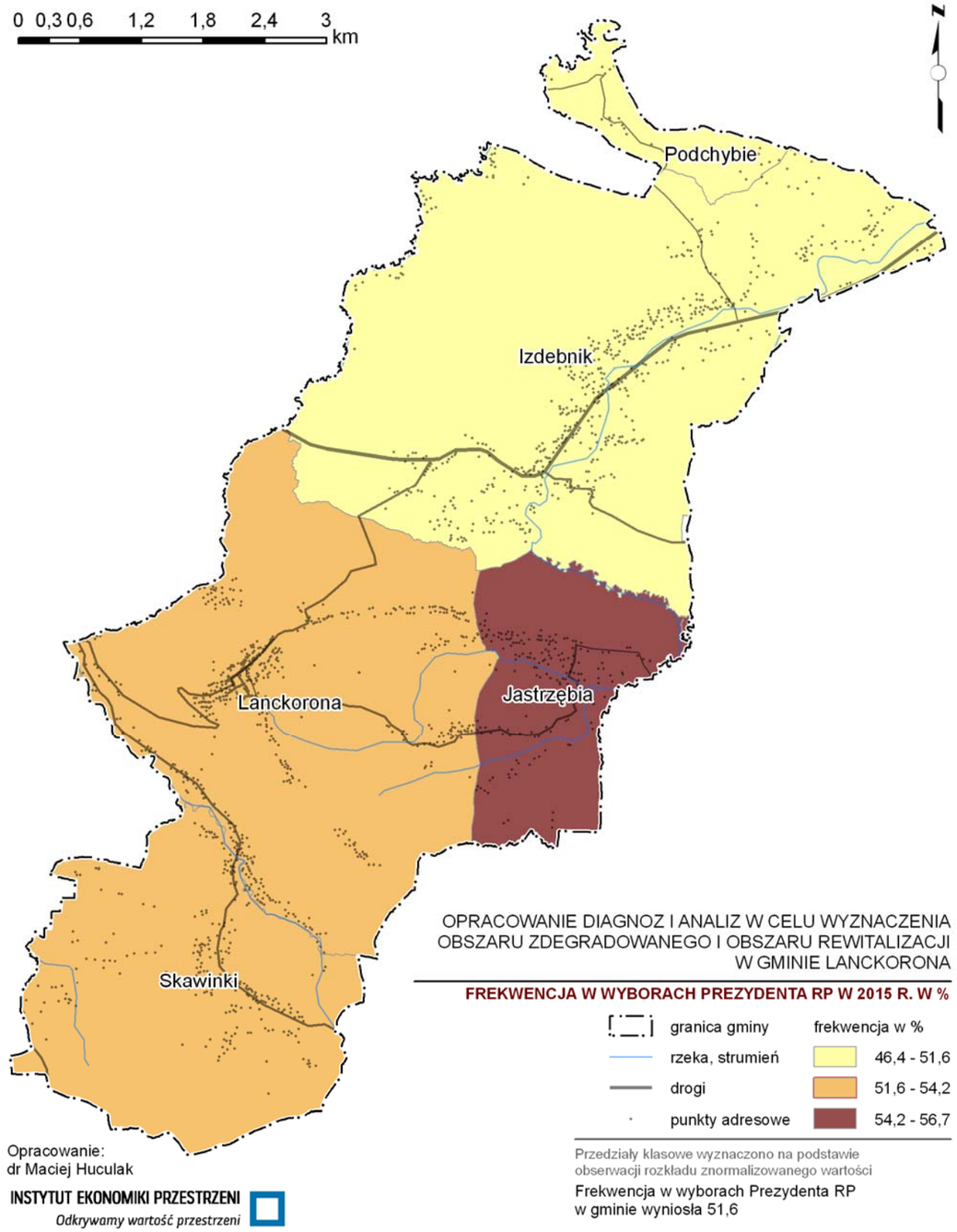

Rys.III.2.19. Frekwencja w Wyborach Prezydenta RP w gminie Lanckorona w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

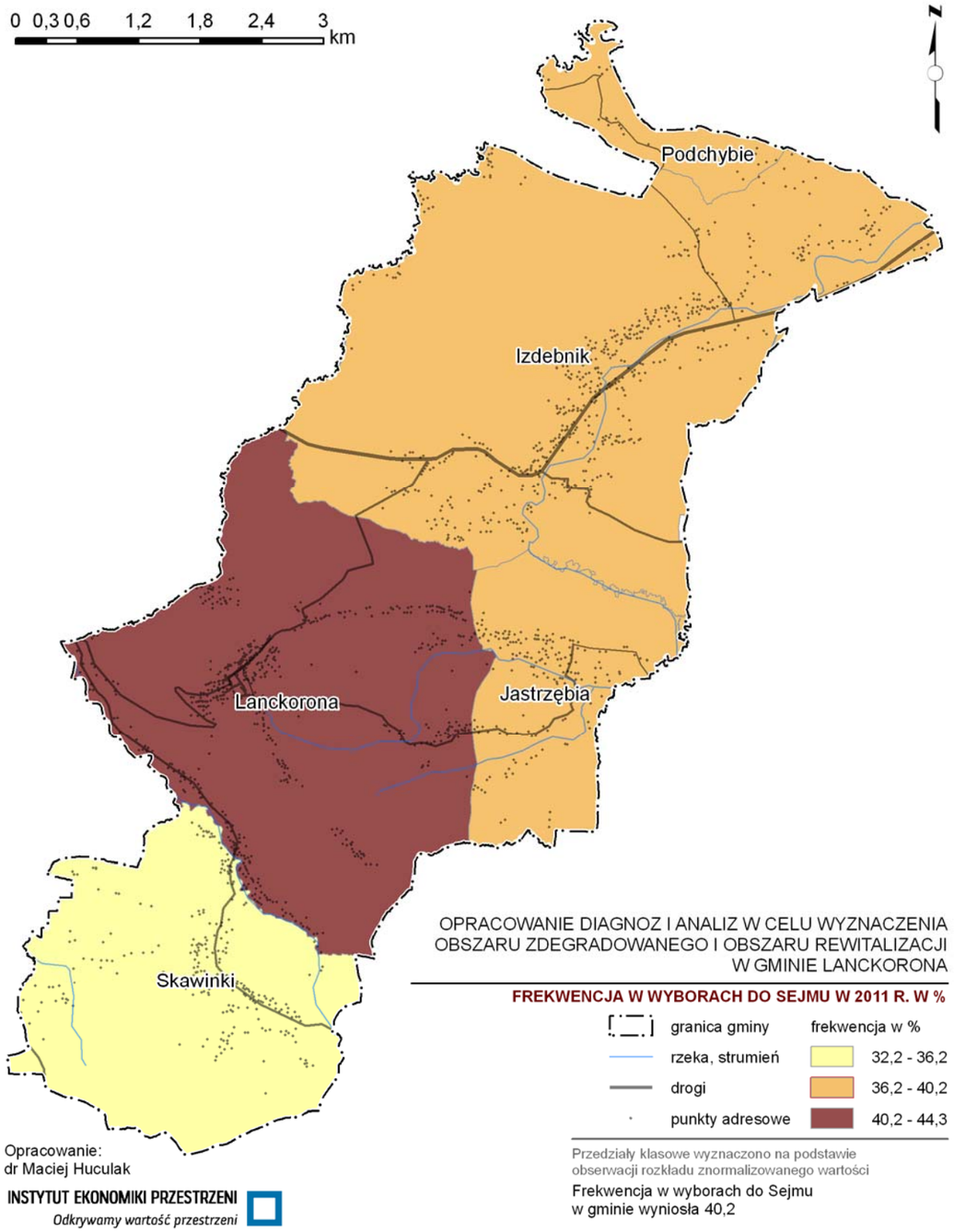

Rys.III.2.20. Frekwencja w Wyborach do Sejmu RP w gminie Lanckorona w 2011 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

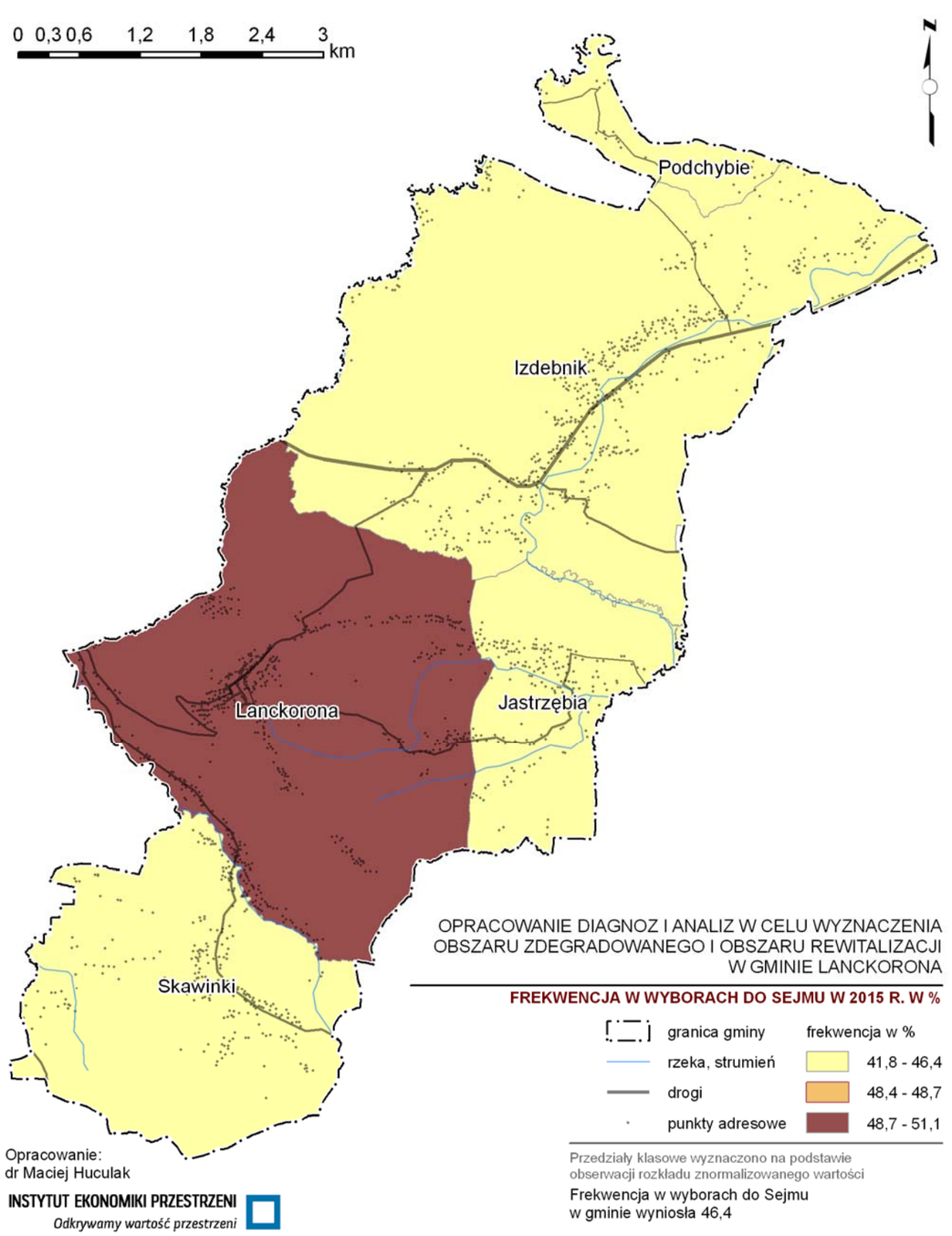

Rys.III.2.21. Frekwencja w Wyborach do Sejmu RP w gminie Lanckorona w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

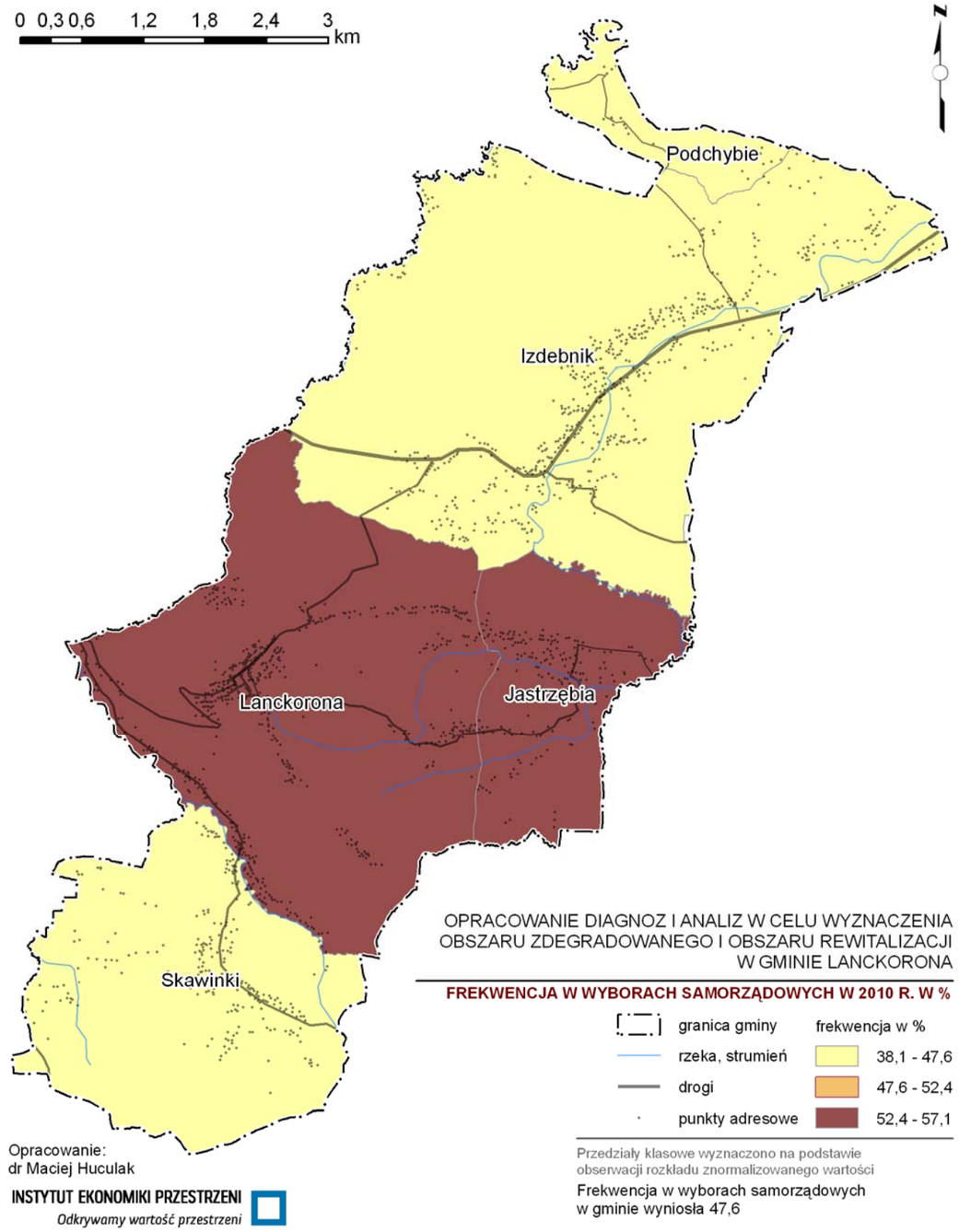

Rys.III.2.22. Frekwencja w wyborach samorządowych w gminie Lanckorona w 2010 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

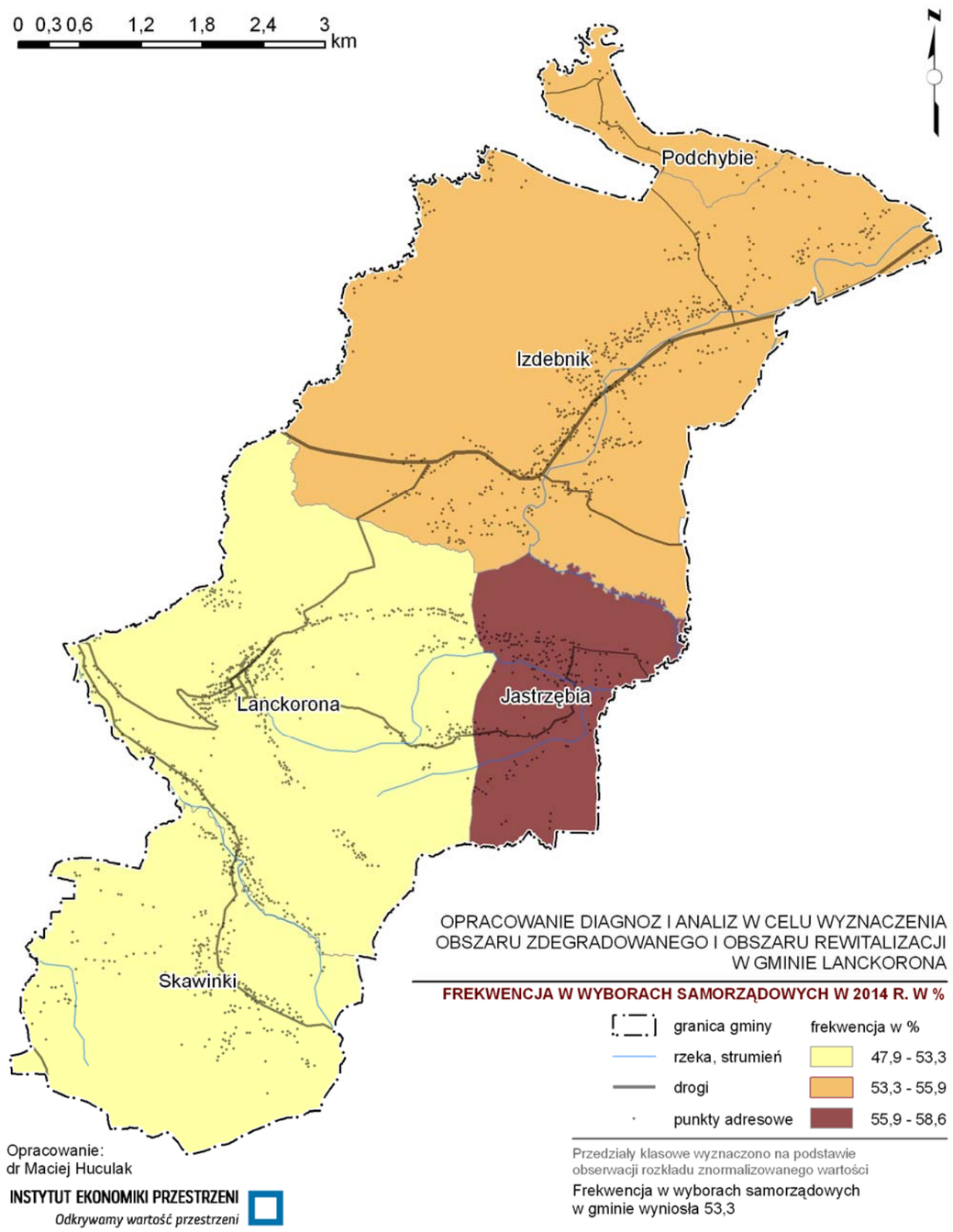

Rys.III.2.23. Frekwencja w wyborach samorządowych w gminie Lanckorona w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

Wybory samorządowe

Średnia frekwencja w wyborach samorządowych w 2010 roku dla gminy Lanckorona wynosiła 47,6% i w porównaniu do Wyborów Prezydenta RP w 2010 r. oraz Wyborów do Sejmu i Senatu w 2011 r. kształtowała się na średnim poziomie. Podobnie, jak w przypadku pozostałych analizowanych typów wyborów, w kolejnych wyborach zauważalnie wzrosła. W roku 2014 osiągnęła poziom 53,6%, co stawiało te wybory samorządowe w 2014 r. na pierwszym miejscu spośród wyborów, które zostały przeprowadzone w latach 2010-2015. Fakt ten zasługuje na podkreślenie i potwierdza pozytywny trend przemian w zakresie postaw obywatelskich mieszkańców gminy zaobserwowany w analizowanym okresie czasu.

Rozkład przestrzenny frekwencji wyborczej w wyborach samorządowych w roku 2010 wykazywał wyraźną polaryzację postaw obywatelskich na poziomie poszczególnych miejscowości gminy Lanckorona. Najwyższą frekwencję odnotowano w przypadku Lanckorony (52,8%) oraz Jastrzębi (55,4%). Wartości te stanowiły odpowiednio: 111% i 116% wartości frekwencji dla całej gminy. Pozostałe miejscowości charakteryzowały już wartości wyraźnie niższe. Mieściły się one w przedziale 42%-44%. Do tej grupy jednostek zaliczały się: Izdebnik i Podchybie (42,4%) oraz Skawinki (43,9%).

W kolejnych wyborach z roku 2014 rozpiętość frekwencji w ujęciu wewnątrzgminnym była już zauważalnie niższa. Najwyższa wartość charakteryzowała jednostkę Jastrzębia (58,5%). Powyżej wartości frekwencji dla gminu uplasowały się również Izdebnik wraz z Podchybiem (42,4%), Lanckorona spadła nieznacznie poniżej tej wartości osiągając wynik 52,6%. Na konsekwentnie niskim poziomie pozostała frekwencja w jednostce Skawinki (51,0%)

Podsumowanie

Analizę frekwencji wyborczej z lat 2010-2015 podsumowano poprzez skonstruowanie wskaźnika syntetycznego frekwencji wyborczej. Obliczono go, jako średnią arytmetyczną znormalizowanych wskaźników cząstkowych dla poszczególnych wyborów. Normalizację przeprowadzono w oparciu o wartość frekwencji dla całej gminy. W konsekwencji, o najwyższym poziomie kapitału społecznego w gminie Lanckorona można mówić w przypadku dwóch miejscowości tj.: Jastrzębi (1,06) oraz Lanckorony (1,05). W pozostałych przypadkach poziom ten jest niższy niż ogólny poziom dla całej gminy. Izdebnik z Podchybiem charakteryzowały się wartością wskaźnika wynoszącą 0,96, zaś Skawinki (0,95). Z punktu widzenia planowanego procesu rewitalizacji niski poziom kapitału społecznego będzie służył identyfikacji jednego z procesów degradacji w sferze społecznej na obszarze gminy. Z drugiej strony wyższy niż przeciętny jego poziom w przypadku innych jednostek może stanowić jeden z potencjałów możliwych do wykorzystania w trakcie prowadzenia działań rewitalizacyjnych.

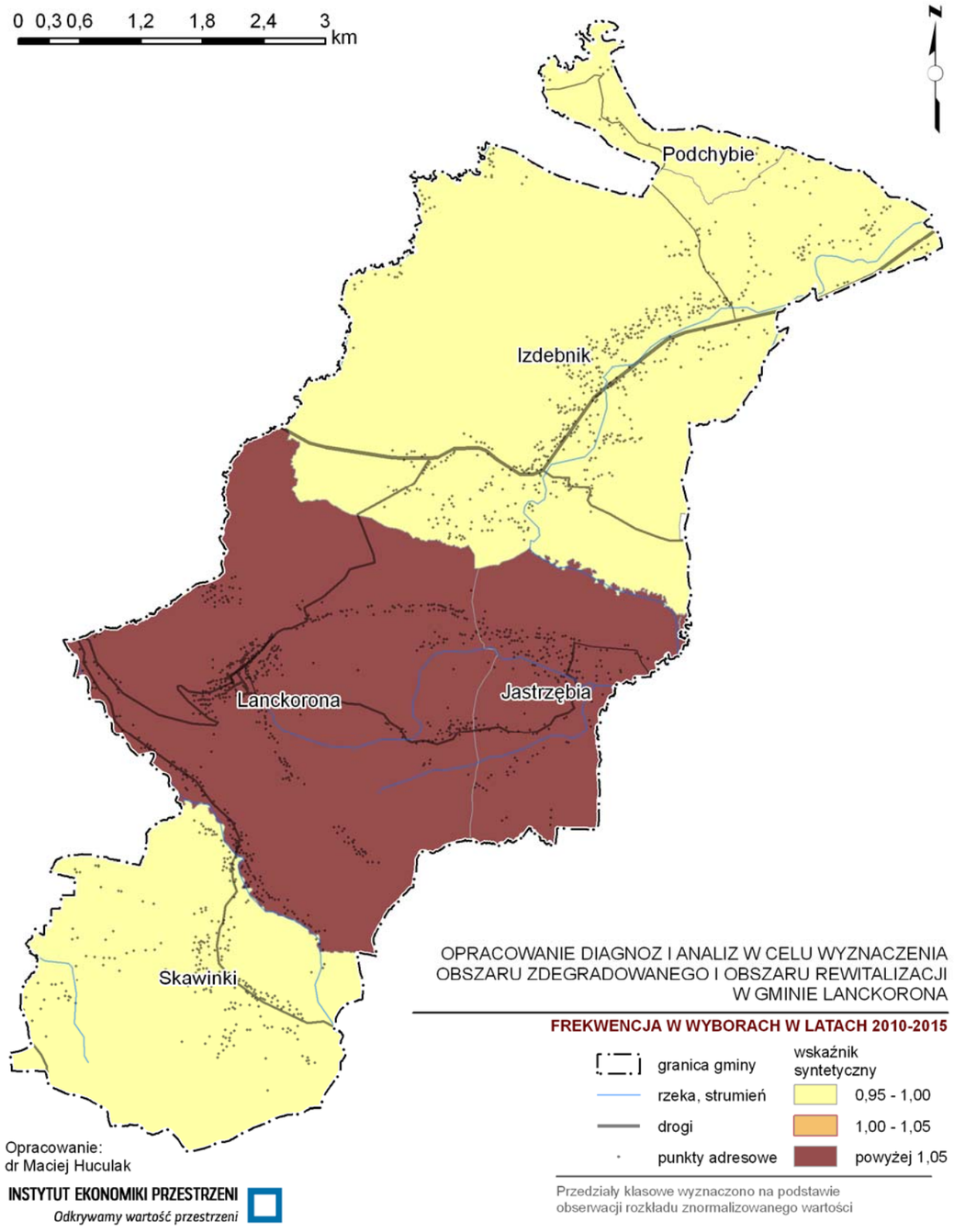

Rys.III.2.24. Frekwencja w wyborach z lat 2010-2015 w gminie Lanckorona.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

2.1.7. Niski poziom edukacji

Zjawiskiem kryzysowym, którego znaczenie znalazło bezpośrednie odzwierciedlenie w tekście Ustawy z dnia 9 października o rewitalizacji jest niski poziom edukacji. Na potrzeby niniejszego opracowania zjawisko to przybliżono za pomocą wskaźnika syntetycznego problemów edukacyjnych. Składał się on z dwóch wskaźników cząstkowych:

- Średnich wyników sprawdzianu przeprowadzanego w VI klasie szkoły podstawowej w 2016 r.
- Średnich wyników egzaminu gimnazjalnego w 2016 r.

Oba wskaźniki poddano procesowi normalizacji w oparciu o średnią wartości dla całej gminy. Kolejno na ich podstawie obliczono wskaźnik syntetyczny będący średnią arytmetyczną wszystkich dwóch wskaźników cząstkowych. Wskaźniki cząstkowe nie były różnicowane pod względem ich wagi, a więc były sobie równorzędne. Oba wskaźniki odnosiły się wprost do poziomu edukacji.

Analizę wyników zarówno egzaminu państwowego przeprowadzanego na zakończenie procesu edukacji w szkole podstawowej (tzw. sprawdzianu szóstoklasisty) jak również egzaminu gimnazjalnego przeprowadzono w oparciu o dane z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie. Wykorzystano najnowsze dostępne dane, które dotyczyły wyników za rok 2016 (rok szkolny 2015/2016).

W przypadku gminy Lanckorona jej podział na obwody szkolne przedstawiał się następująco:

1. Dla szkół podstawowych:
    a. Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Wielkiego w Lanckoronie, miejscowość Lanckorona.
    b. Szkoła Podstawowa w Skawinkach (Zespól Szkół), miejscowość Skawinki.
    c. Szkoła Podstawowa w Jastrzębi, miejscowość Jastrzębia.
    d. Szkoła Podstawowa w Izdebniku (Zespół Szkół) miejscowości: Izdebnik, Podchybie.
2. Dla szkół gimnazjalnych:
    a. Gimnazjum w Lanckoronie, miejscowości Lanckorona, Jastrzębia.
    b. Gimnazjum w Skawinkach (Zespól Szkól), miejscowość Skawinki.
    c. Gimnazjum w Izdebniku, miejscowości: Izdebnik, Podchybie.

Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty

Wyniki sprawdzaniu z VI klasy szkoły podstawowej, z punktu widzenia diagnozy wewnątrzgminnej związanej z wyznaczaniem obszaru zdegradowanego i rewitalizacji posiadają, w porównaniu do innych danych, w tym także w części egzaminu gimnazjalnego, szereg zalet, wśród których należy bez wątpienia wymienić dość szczegółowy poziom przestrzenny odniesienia. Obwody szkół podstawowych są rozmieszczone w skali gmin oraz większości miast średnich i większych w sposób pozwalający na dość precyzyjne wnioskowanie o poziomie edukacji w skali wewnątrzgminnej.

Szkoły podstawowe charakteryzują się bardzo silną rejonizacją uczniów. W związku z tym potencjalny błąd związany z uczęszczaniem do szkoły podstawowej dzieci spoza rejonu i związanym z tym nieprzypisaniem ich do właściwej jednostki odniesienia (obwodu szkolnego) jest względnie niski i może zostać zaniedbany.

Analiza sprawdzianu przeprowadzanego w VI klasie szkoły podstawowej dotyczy pierwszego etapu edukacji szkolnej. W związku z tym można spodziewać się większego wpływu kontekstu lokalnego niż w przypadku dalszych etapów edukacji.

Wartości obliczone dla poszczególnych jednostek analizy znalazły się w przedziale pomiędzy 56% (Lanckorona) do 65% (Skawinki). Przy średniej wartości wynoszącej dla całej gminy 59% oprócz ostatniej z wymienionych jednostek tylko Jastrzębia odnotowała wyniki egzaminu wyższe, bo wynoszące 60% Pozostałe miejscowości charakteryzowały się niższymi niż przeciętna wartościami analizowanego wskaźnika. Wyniki egzaminu w VI klasie szkoły podstawowej różnicowały się w tej grupie miejscowości od 56% dla Lanckorony do 57% dla Izdebnika i Podchybia.

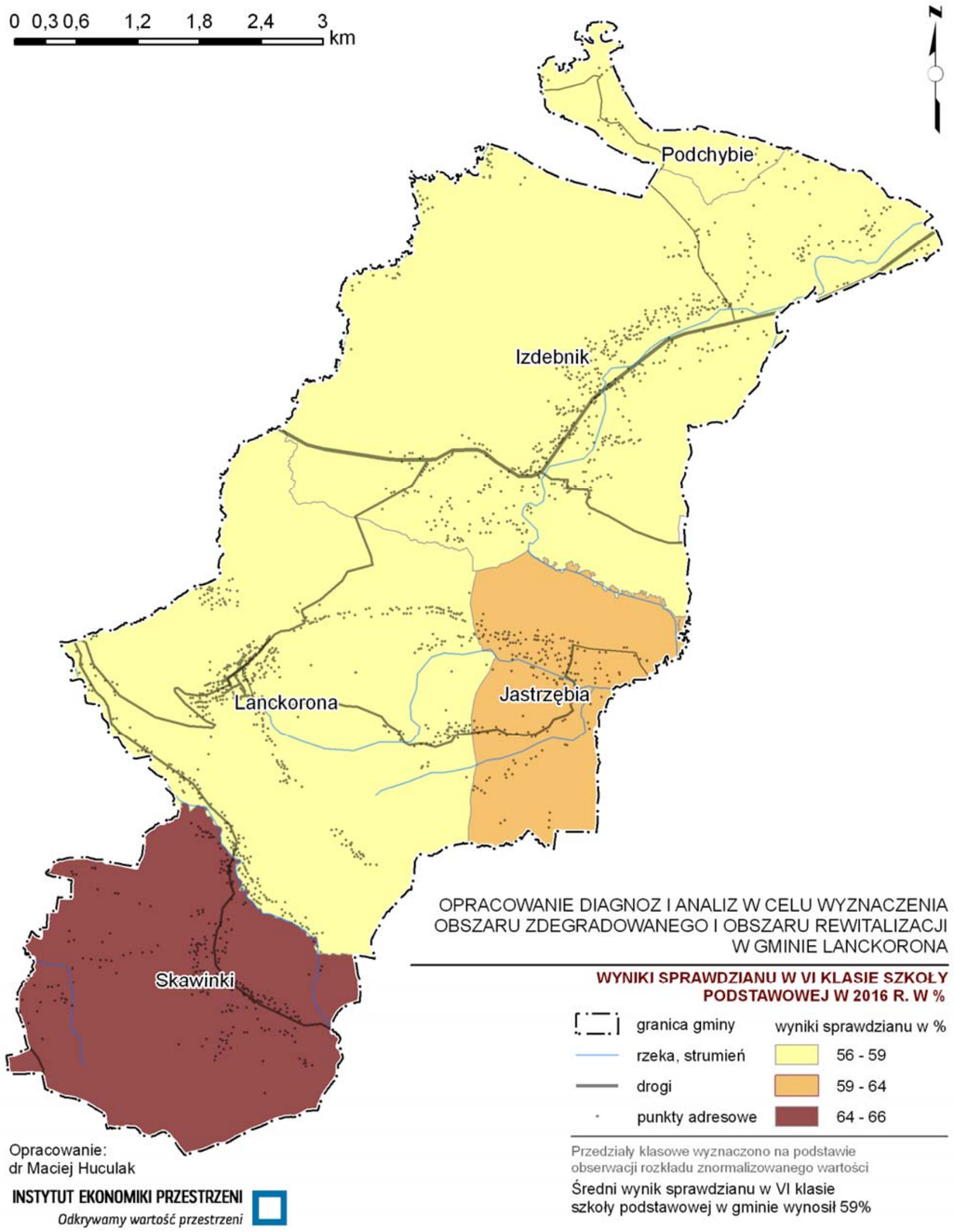

Rys.III.2.25. Wyniki sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej w gminie Lanckorona w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

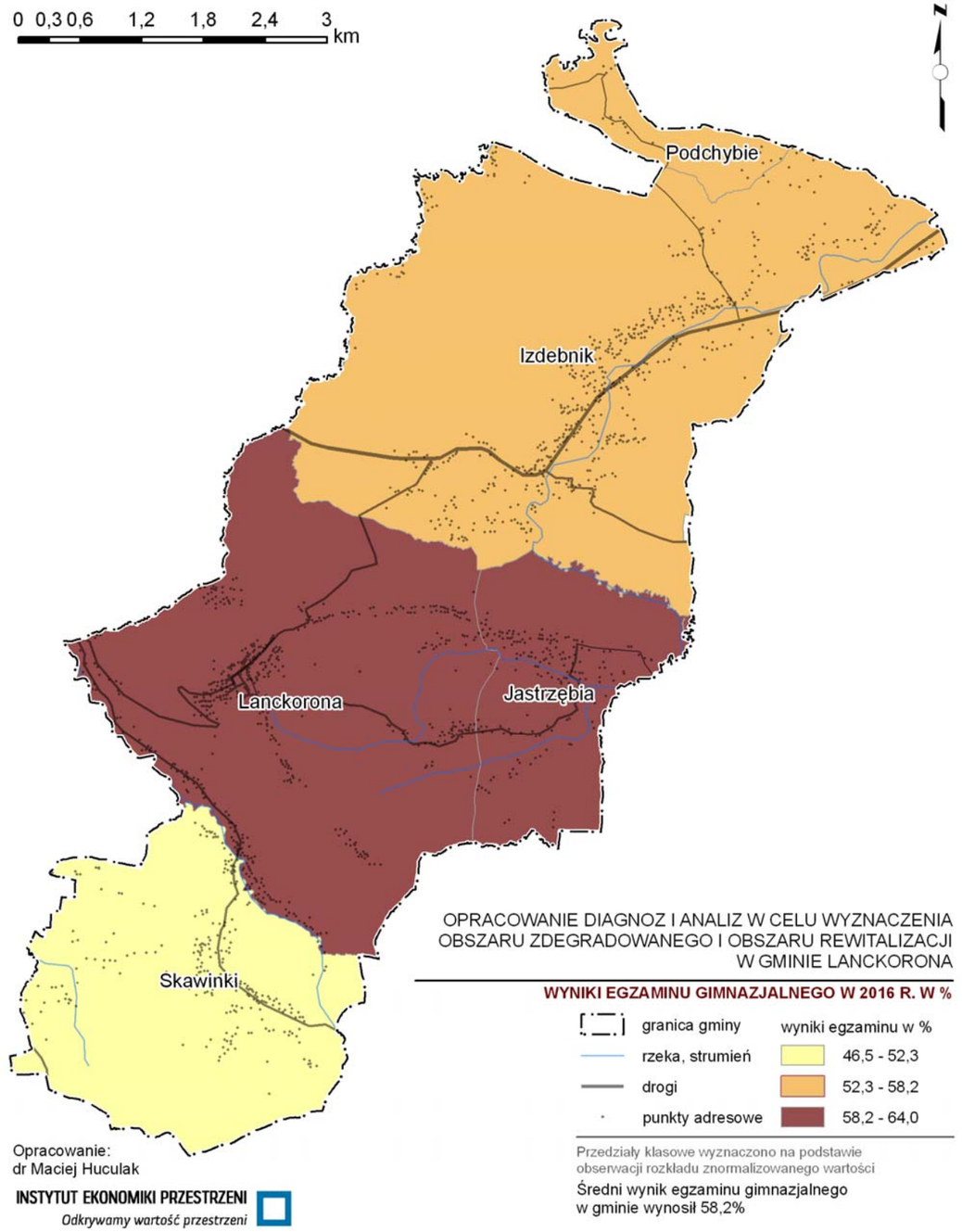

Rys.III.2.26. Wyniki sprawdzianu gimnazjalnego w gminie Lanckorona w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

Wyniki egzaminu gimnazjalnego

Drugim wskaźnikiem, również odnoszącym się bezpośrednio do poziomu edukacji uczniów gminy Lanckorona były wyniki drugiego egzaminu państwowego – egzaminu gimnazjalnego przeprowadzanego na zakończenie nauki w gimnazjum tj. w III klasie gimnazjum.

Rozkład przestrzenny analizowanego zjawiska w pewnym przybliżeniu stanowił negatyw rozkładu wyników sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej. Najlepsze wyniki odnotowali uczniowie gimnazjum w Lanckoronie pochodzący z miejscowości: Lanckorona oraz Jastrzębia. Przy średnim wyniku na poziomie całej gminy wynoszącym 58,2% osiągnęli oni wynik wynoszący 62,6. Pozostałe dwa gimnazja odnotowały zauważalnie słabsze wyniki. I tak, w przypadku gimnazjum w Izdebniku obejmującego granicami swojego obwodu Izdebnik i Podchybie było to 56,3%, podczas gdy dla gimnazjum w Skawinkach już tylko 50,2%.

Wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych

Poziom edukacji jest ważnym wskaźnikiem pozwalającym na pośrednią identyfikację występowania różnych problemów społecznych wśród dzieci i młodzieży. Na potrzeby podsumowania analiz obu wskaźników sporządzono, według opisanej powyżej procedury wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych w gminie Lanckorona w 2016 r. Rozkład przestrzenny wskaźnika syntetycznego dał czytelny obraz rozkładu tego rodzaju problemów wewnątrz gminy. Najwyższymi wartościami wskaźnika, a więc najlepszą sytuacją w zakresie poziomu edukacji mogli pochwalić się uczniowie z miejscowości: Lanckorona (1,01) oraz Jastrzębia (1,05). Jednostki Skawinki oraz Izdebnik i Podchybie reprezentowały wartości wskaźnika poniżej poziomu dla całej gminy. W ostatnich dwóch przypadkach wskaźnik syntetyczny osiągnął poziom 0,97 i był jednocześnie najniższą odnotowaną na obszarze gminy wartością. W przypadku Skawinek jego wartość była nieznacznie wyższa i wyniosła 0,98. W przypadku wskaźnika syntetycznego na podkreślenie zasługuje bardzo niewielki rozrzut analizowanych wartości wokół wartości dla całej gminy. Pozwala to domniemywać, że różnice w poziomie edukacji dzieci i młodzieży na terenie gminny choć zauważalne, to jednak nie posiadają dużego znaczenia z punktu widzenia wyjaśniania charakteru procesów degradacji społecznej.

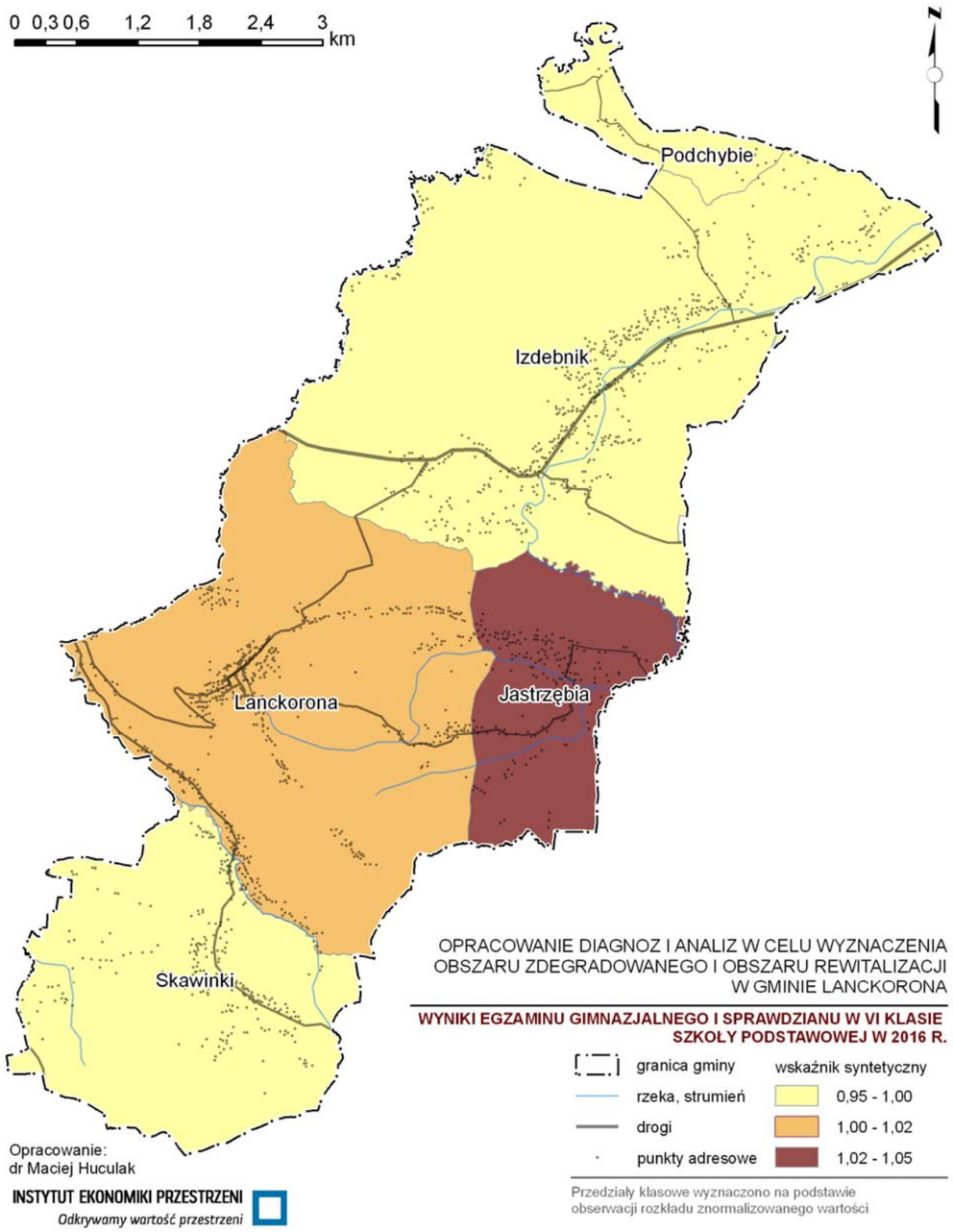

Rys.III.2.27. Wyniki egzaminu gimnazjalnego oraz egzaminu w VI klasie szkoły podstawowej w gminie Lanckorona w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

Tab.III.2.3. Wyniki sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej w gminie Lanckorona w 2016 r.

Szkoła	Miejscowość	Liczba uczniów piszących arkusz standardowy	Procent uczniów z zaświadczeniami o dysleksji	Średni wynik ogółem (%)	Stanin - część I	Średni wynik z języka polskiego (%)	Średni wynik z matematyki (%)	Liczba uczniów piszących język angielski	Średni wynik z języka angielskiego (%)	Stanin - język angielski
Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Wielkiego w Lanckoronie	Lanckorona	20	5	**56**	4	64	49	20	59	3
Zespól Szkół - Szkoła Podstawowa w Skawinkach	Skawinki	16	6	**65**	6	69	62	16	66	5
Szkoła Podstawowa w Jastrzębi	Jastrzębia	9	22	**60**	5	71	49	9	76	6
Zespół Szkół w Izdebniku - Szkoła Podstawowa	Izdebnik	22	18	**57**	4	69	45	22	62	4

Źródło: OKE w Krakowie

Tab.III.2.4. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w gminie Lanckorona w 2016 r.

L.p.	Nazwa szkoły	Miejscowość	Liczba piszących	Uczniowie z zaświad-czeniami o dysleksji (%)	Część humanistyczna				Część matematyczno-przyrodnicza				Język angielski					Język niemiecki				
					Język polski		Historia i WOS		Matematyka		Przedmioty przyrodnicze		Poziom podstawowy			Poziom rozszerzony		Poziom podstawowy			Poziom rozszerzony	
					(%)	stanin	(%)	stanin	(%)	stanin	(%)	stanin	Liczba piszących	(%)	stanin	Liczba piszących	(%)	Liczba piszących	(%)	stanin	Liczba piszących	(%)
1	Gimnazjum w Lanckoronie	Lanckorona	33	15	75	7	67	8	55	7	55	7	33	61	5	33	42	-	-	-	-	-
2	Zespól Szkól w Izdebniku - Gimnazjum	Izdebnik	19	5	73	6	58	6	51	6	53	6	17	52	4	17	32	2	93	9	2	59
3	Zespól Szkół - Gimnazjum w Skawinkach	Skawinki	14	0	64	4	49	3	45	5	46	4	14	47	3	14	33	-	-	-	-	-

Źródło: OKE w Krakowie

2.1.8. Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej - podsumowanie

Podsumowaniem prac analitycznych w sferze społecznej jest identyfikacja obszaru kryzysowego, który w myśl *ustawy o rewitalizacji* stanowi podstawę do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Zgodnie z ustawą (art. 9.1.) pierwszym warunkiem jaki dany obszar gminy musi spełnić aby mógł on zostać uznany za zdegradowany jest obecność na jego terenie stanu kryzysowego z powodu **koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym**.

Powyższe sformułowanie niesie ze sobą konieczność określenia zjawiska koncentracji zjawisk kryzysowych. Na potrzeby niniejszego opracowania za poziom odpowiadający koncentracji danego zjawiska kryzysowego przyjęto każdorazowo wartość odpowiadającą wartości danego wskaźnika obliczonego dla całej gminy.

Wyróżniono 8 głównych grup zjawisk problemowych występujących w sferze społecznej na terenie gminy Lanckorona, które obejmowały łącznie 21 wskaźników cząstkowych. Były to następujące grupy zjawisk:

1. Pomoc społeczna - wskaźnik liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy GOPS na 1 tys. mieszkańców.
2. Demografia – wskaźnik problemów demograficznych (2 wskaźniki cząstkowe).
3. Problemy rodzin (wskaźnik syntetyczny - 2 wskaźniki cząstkowe).
4. Edukacja (wskaźnik syntetyczny - 2 wskaźniki cząstkowe.
5. Bezrobocie (wskaźnik syntetyczny - 4 wskaźniki cząstkowe) .
6. Bezpieczeństwo (wskaźnik syntetyczny - 3 wskaźniki cząstkowe).
7. Kapitał społeczny (wskaźnik syntetyczny 6 wskaźników cząstkowych).
8. Problemy alkoholowe.

Przekroczenia wartości odpowiadających całej gminie tzn. występowanie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych zilustrowano w dwojaki sposób:

1. W Tabeli 2.1.1., za pomocą znaku „**x**” w komórce odpowiadającej danej grupie negatywnych zjawisk i danej jednostce referencyjnej.
2. Na Rysunku.II.11. poprzez zaznaczenie tych samych co w pkt. 1 jednostek na mapie za pomocą różnego rodzaju sygnatur powierzchniowych.

W rezultacie otrzymano klarowny obraz pozwalający na identyfikację na obszarze gminy Lanckorona miejscowości, w których doszło do kumulacji zjawisk kryzysowych o różnorodnym charakterze. Najwięcej grup zjawisk społecznych, w których stwierdzono występowanie stanu kryzysu rozumianego jako koncentrację negatywnych zjawisk, zidentyfikowano w przypadku miejscowości Lanckorona. Występowanie zjawisk kryzysowych stwierdzono w tym przypadku aż w 6 spośród 8 wyznaczonych grup zjawisk. Drugą jednostką w zauważalny sposób dotkniętą występowaniem zjawisk kryzysowych w sferze społecznej było Podchybie. W tym przypadku występowanie negatywnych zjawisk stwierdzono dla 5 z 8 grup zjawisk. W pozostałych przypadkach odnotowano po dwa stany kryzysowe dla każdej z analizowanych jednostek tj. Izdebnika, Jastrzębi oraz Skawinek.

Tab.III.2.5. Stany kryzysowe w gminie Lanckorona wg grup zjawisk i jednostek analizy.

Jednostka	Grupy zjawisk								Liczba stanów kryzysowych
	Pomoc społeczna	Demo-grafia	Problemy rodzin	Edu-kacja	Bezro-bocie	Bezpie-czeństwo	Kapitał społeczny	Problemy alkoholowe	
Lanckorona	x	x	x	-	x	+	-	x	6
Podchybie	x	-	-	x	x	x	x	-	5
Izdebnik	-	-	-	x	-	-	x	-	2
Jastrzębia	x	-	x	-	-	-	-	-	2
Skawinki	-	-	-	x	-	-	x	-	2

Źródło: opracowanie własne.

Tak przeprowadzone postępowanie pozwoliło na określenie granic obszarów objętych wielowymiarowymi procesami kryzysu w sferze społecznej. Do takich zaliczono:

1. Lanckoronę.
2. Podchybie.

W dalszym toku analizy poszukiwano odpowiedzi na pytanie, czy tak zdefiniowany obszar kryzysowy spełnia warunki zapisane w Ustawie o rewitalizacji, które pozwalają na uznanie go za obszar zdegradowany.

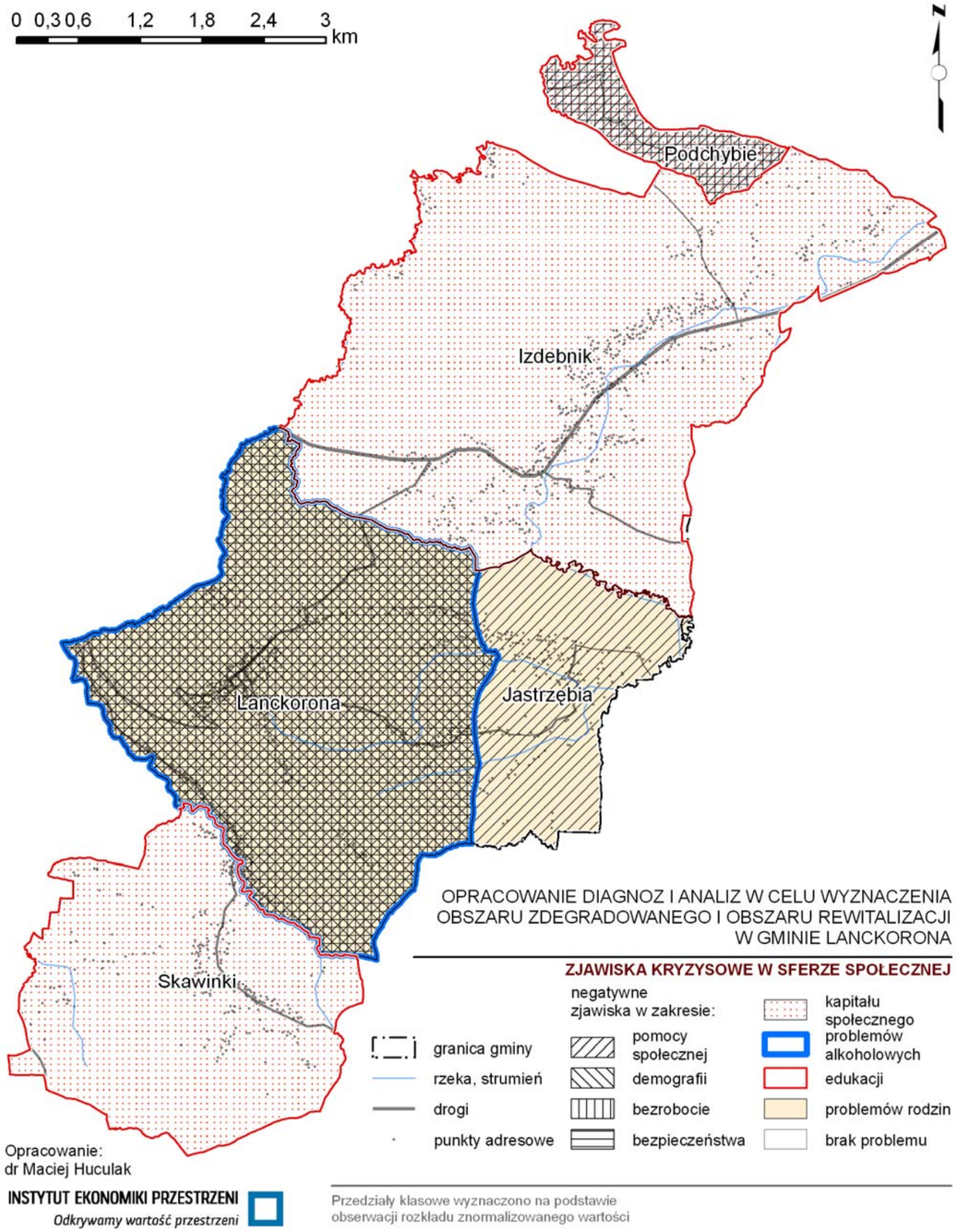

Rys.III.2.28. Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej – podsumowanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Lanckoronie

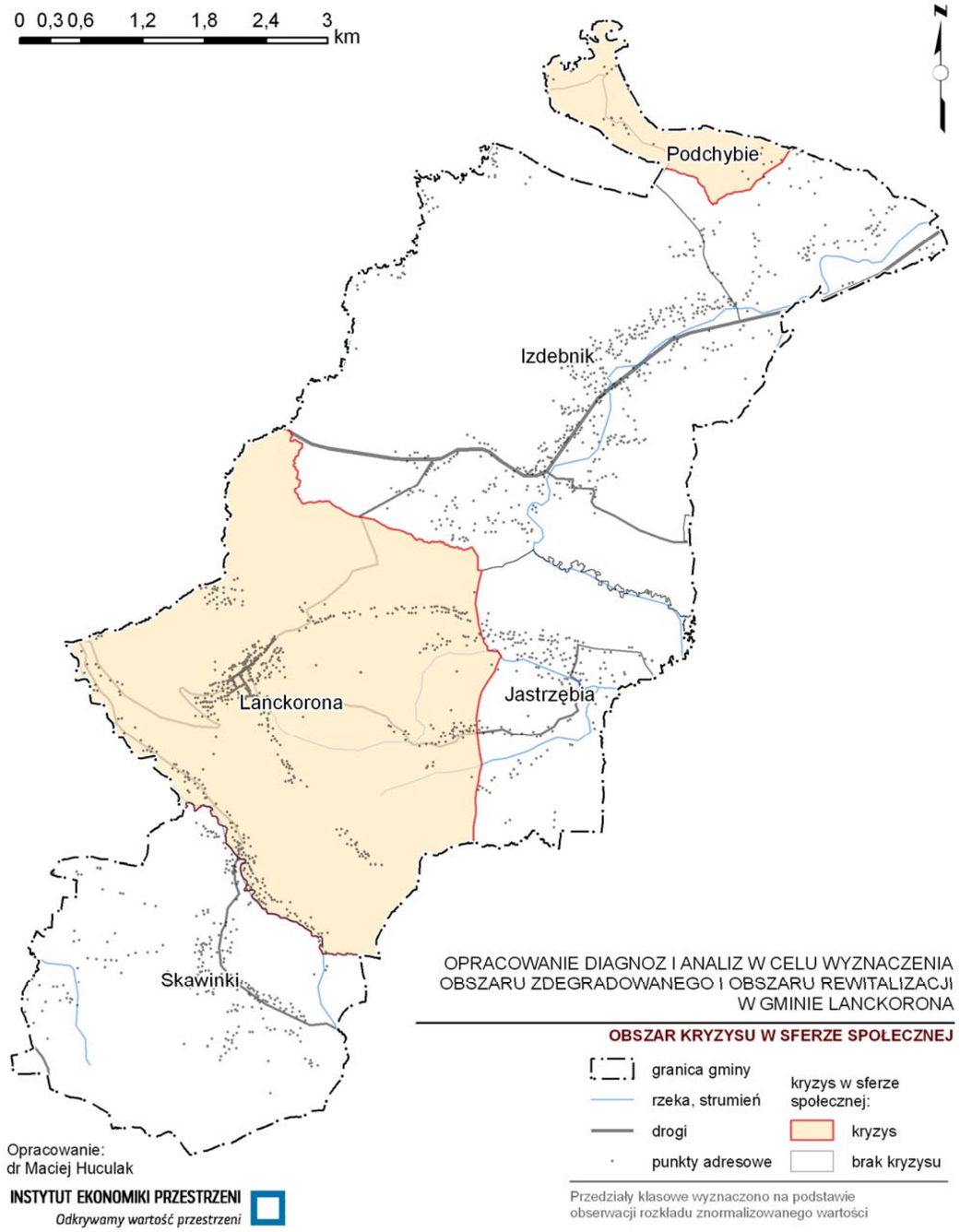

Rys.III.2.29. Obszar kryzysu w sferze społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Lanckoronie

2.2. Negatywne zjawiska gospodarcze

Wskaźnikiem wskazującym na występowanie problemów natury gospodarczej jest poziom przedsiębiorczości. Najczęstszym sposobem pomiaru tego zjawiska jest wskaźnik liczby zarejestrowanych firm w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Najczęściej stosowanymi m.in. przez GUS, poziomami odniesienia są:

- Liczba mieszkańców ogółem np. 1 000 lub 10 000.
- Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Na potrzeby niniejszego opracowania zdecydowano się na zastosowanie drugiego z wymienionych wskaźników i wskaźnik przedsiębiorczości obliczono w odniesieniu do 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. Taka miara przedsiębiorczości, choć posiada pewne wady związane choćby np. z oparciem się o adres rejestracji podmiotu, a nie faktycznego miejsca prowadzenia działalności, to jednak pozwala w większości przypadków poprawnie wskazać obszary odpowiadające rzeczywistemu zasięgowi kryzysu w tym zakresie. Liczbę firm określono na podstawie zestawienia liczby podmiotów zarejestrowanych w CEiDG wg miejscowości udostępnionych przez Urząd Gminy w Lanckoronie. Jakkolwiek nie obejmuje ona całości zbioru firm na terenie gminy (tzn. zarejestrowanych w KRS), to z punktu widzenia analizy zjawiska przedsiębiorczości na poziomie wewnątrzgminnym stanowi wystarczające przybliżenie skali natężenia tego zjawiska.

Wskaźnik przedsiębiorczości dla gminy Lanckorona wynosi 83,6 podmiotów na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym. Najkorzystniejsze wartości wskaźnika przedsiębiorczości odnotowano w dwóch największych powierzchniowo i jednocześnie najludniejszych spośród analizowanych jednostek tj. Lanckoronie (93,3) oraz Izdebniku (84,0). Najniższe wartości analizowanego wskaźnika charakteryzowały miejscowości: Jastrzębia (61,0), Podchybie (76,2), Skawinki (79,1).

Taki rozkład przestrzenny zjawiska jest zrozumiały i wynika z ciążenia działalności gospodarczej do głównych szlaków komunikacyjnych (Izdebnik) oraz obszarów o ponadlokalnych funkcjach takich jak np. turystyczne w przypadku Lanckorony.

Jako obszary kryzysowe w sferze gospodarczej przyjęto obszar pokrywający się z miejscowościami o niższym niż przeciętna wskaźniku przedsiębiorczości tj. Jastrzębi, Podchybia i Skawinek.

fot. fotolia

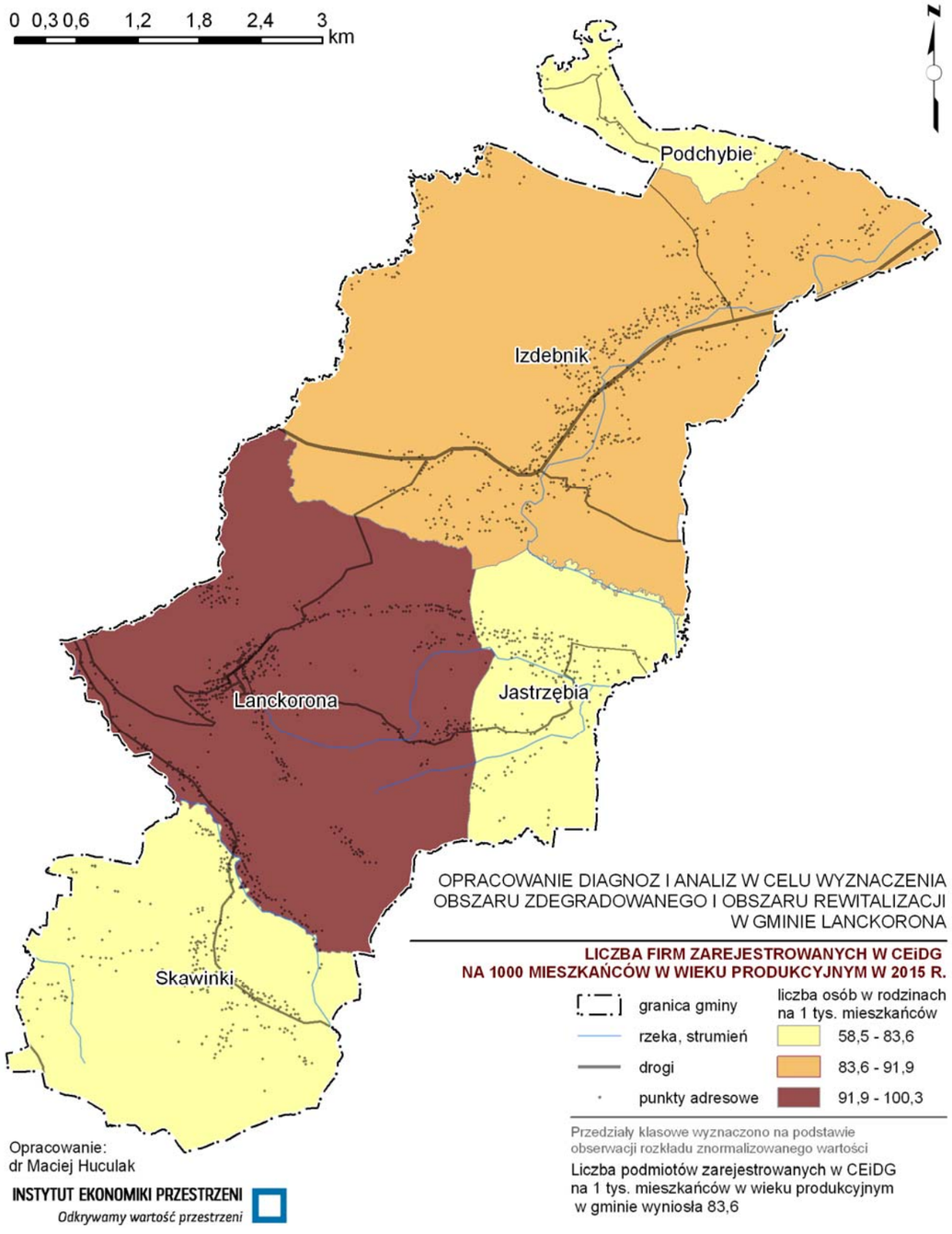

Rys.III.2.30. Liczba firm zarejestrowanych w CEiDG na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Lanckoronie

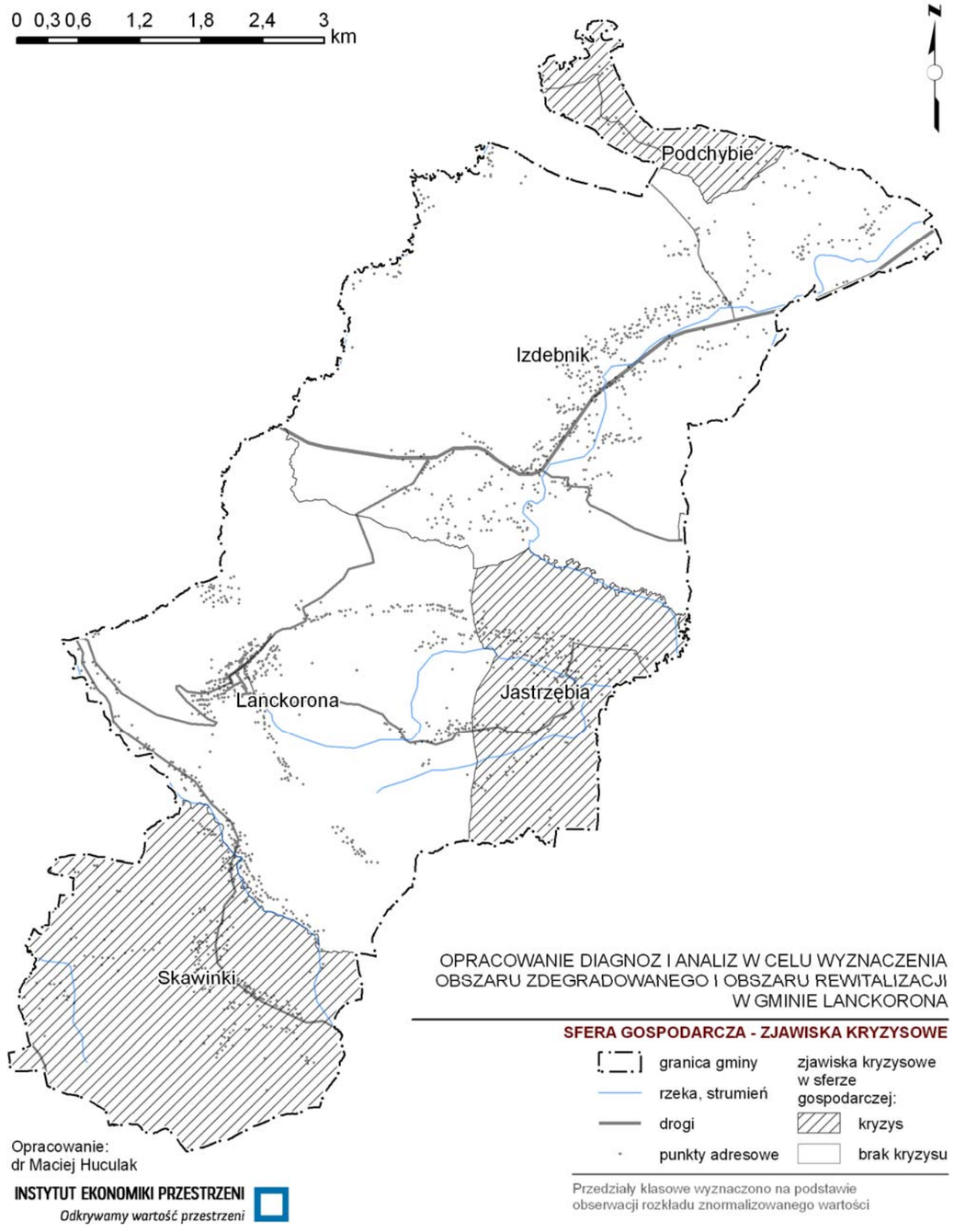

Rys.III.2.31. Zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej – podsumowanie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Lanckoronie

2.3. Negatywne zjawiska środowiskowe

Najistotniejszym negatywnym zjawiskiem występującym na obszarze gminy Lanckorona w sferze środowiskowej są kwestie związane z występowaniem na jej obszarze wyrobów zawierających azbest. Informacje dotyczące szacunkowego rozmieszczenia materiałów tego rodzaju wg poszczególnych miejscowości zaczerpnięto z *Programu usuwania azbestu i wyrobów azbestowych z terenu gminy Lanckorona na lata 2011-2032* (2011).

Azbest

Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest zlokalizowanych na terenie gminy Lanckorona przeprowadzonej z natury w lipcu 2011 r. pozwoliła oszacować powierzchnię wyrobów zawierających azbest na 39,7 tys. m^2, zaś ich ilość na 436,8 ton. Najwięcej wyrobów azbestowych zidentyfikowano na obszarze miejscowości Lanckorona, która koncentrowała 35,7% ich ilości i powierzchni. Nieco mniej, bo 28,1% tego rodzaju wyrobów przypadała na największą jednostkę gminy tj. Izdebnik.

Do oceny poziomu koncentracji wyrobów azbestowych w skali wewnątrzgminnej zastosowano wskaźnik ilości tego rodzaju wyrobów wyrażony w kg przypadających na 1 mieszkańca. Otrzymany obraz rozkładu przestrzennego pozwolił na wyróżnienie dwóch jednostek, dla których tak skonstruowany wskaźnik osiągnął wartości wyższe niż wartość dla całej gminy, która wynosiła 71,9 kg/os. Były to Lanckorona z wartością nieznacznie przekraczającą wartość dla całej gminy na poziomie 75,4 oraz Skawinki, w przypadku których zidentyfikowano najwyższy poziom natężenia tego negatywnego zjawiska. Wartość wskaźnika dla tej jednostki wyniosła bowiem aż 105,5 kg/os. Co stanowiło 147% wartości obliczonej dla całej gminy. W skali gminy wyraźnie widoczne jest zróżnicowanie natężenia występowania wyrobów azbestowych na część północną o niższym niż przeciętne natężeniu i południową o wyższym.

Hałas komunikacyjny

Uciążliwości związane z hałasem komunikacyjnym mogą w przypadku gminy Lanckorona dotyczyć obszaru bezpośrednio przylegającego do drogi krajowej nr 52. Generalny Pomiar Ruchu w 2015 na odcinku Kalwaria Zebrzydowska – Biertowice wykazał średniodobowe natężenie ruchu na poziomie 12 tys. pojazdów / dobę. W porównaniu do roku 2010 wielkość ta wzrosła o 3 tys., z poziomu 9 tys. pojazdów / dobę. Poziom natężenia ruchu w 2015 r. sugeruje możliwość występowania uciążliwości wynikających z ruchu pojazdów.

Odpady

Brak jest informacji o występowaniu na terenie gminy składowisk odpadów niebezpiecznych. Na obszarze miejscowości Lanckorona znajduje się natomiast zrekultywowane składowisko odpadów komunalnych.

Podsumowanie

Na potrzeby oceny stopnia kryzysu związanego ze stanem środowiska przyjęto, że pokrywa się on z występowaniem ponadprzeciętnego poziomu natężenia najpoważniejszego problemu środowiskowego tj. obecności wyrobów zawierających azbest. W przypadku gminy Lanckorona były to miejscowości Skawinki oraz Lanckorona.

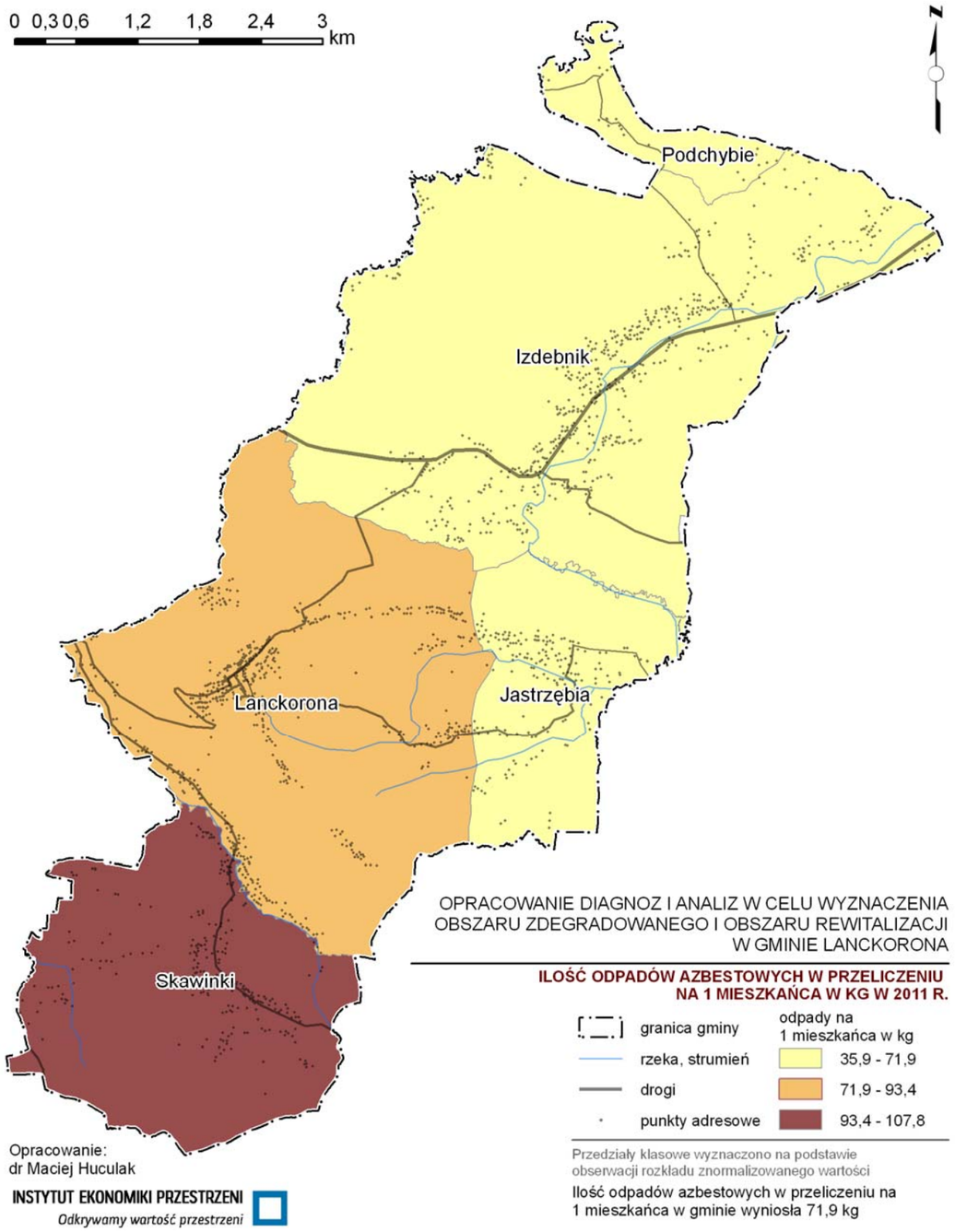

Rys.III.2.32. Odpady azbestowe na terenie gminy Lanckorona w 2011 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Lanckoronie

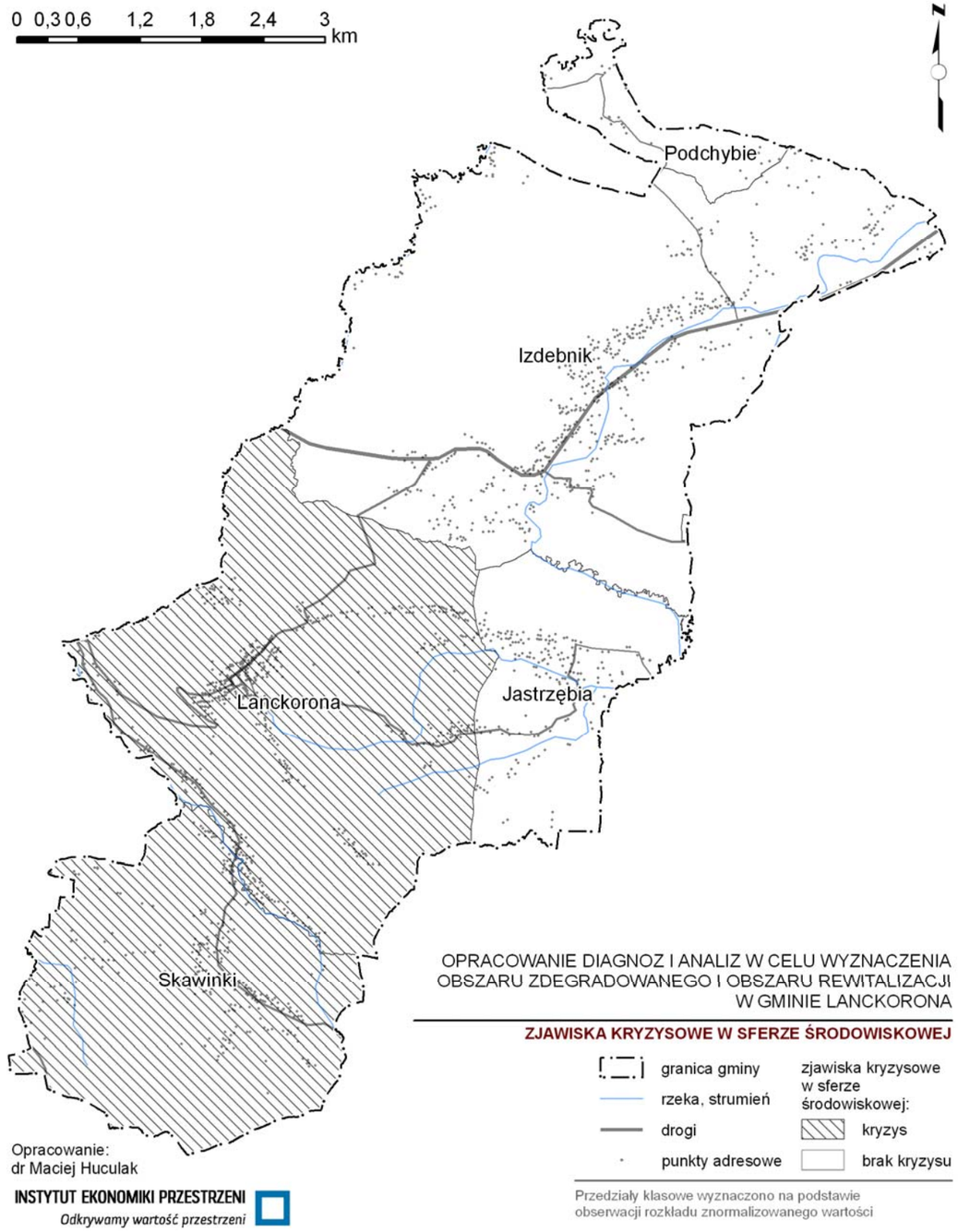

Rys.III.2.33. Zjawiska kryzysowe w sferze środowiskowej – podsumowanie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Lanckoronie

2.4. Negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne

Jednym z podstawowych wyznaczników kryzysu w grupie zjawisk o charakterze przestrzenno-funkcjonalnych jest kwestia dostępności do różnego rodzaju podstawowej infrastruktury technicznej. Na potrzeby niniejszej analizy za podstawowy wskaźnik przyjęto poziom obsługi poszczególnych miejscowości w zakresie usług wodno-kanalizacyjnych.

Przybliżenia poziomu wyposażenia poszczególnych miejscowości w siec wodociągową dokonano za pomocą danych dotyczących liczby budynków korzystających z sieci wodociągowej. Dane te odniesiono następnie do szacunkowej liczby budynków w każdej miejscowości reprezentowanej przez liczbę punktów adresowych. W efekcie takiego postępowania możliwe stało się obliczenie szacunkowego udziału budynków podłączonych do tego rodzaju sieci. Wartość dla całej gminy wyniosła 78,8%.

Najwyższe wartości poziomu obsługi sieci wodociągowej na terenie gminy Lanckorona odnotowano w miejscowościach Podchybie (blisko 100%) oraz Jastrzębia (96,6%). Powyżej wartości dla całej gminy uplasowała się również Lanckorona z udziałem wynoszącym 81,8%. Wyraźne braki w sieciowym zaopatrzeniu w wodę wykazały miejscowości Izdebnik (74,5%) oraz Skawinki (62,7%).

Jedyną miejscowością, która dysponowała infrastrukturą sieciową z zakresu kanalizacji była Lanckorona z szacunkowym udziałem budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na poziomie 32%.

Na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji za poziom koncentracji negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej przyjęto poziom obsługi sieci wodociągowej kształtujący się na poziomie poniżej wartości dla całej gminy. Tym samym do grupy jednostek, w których występują zjawiska kryzysowe o takim charakterze zakwalifikowano miejscowości: Izdebnik oraz Skawinki.

fot. fotolia

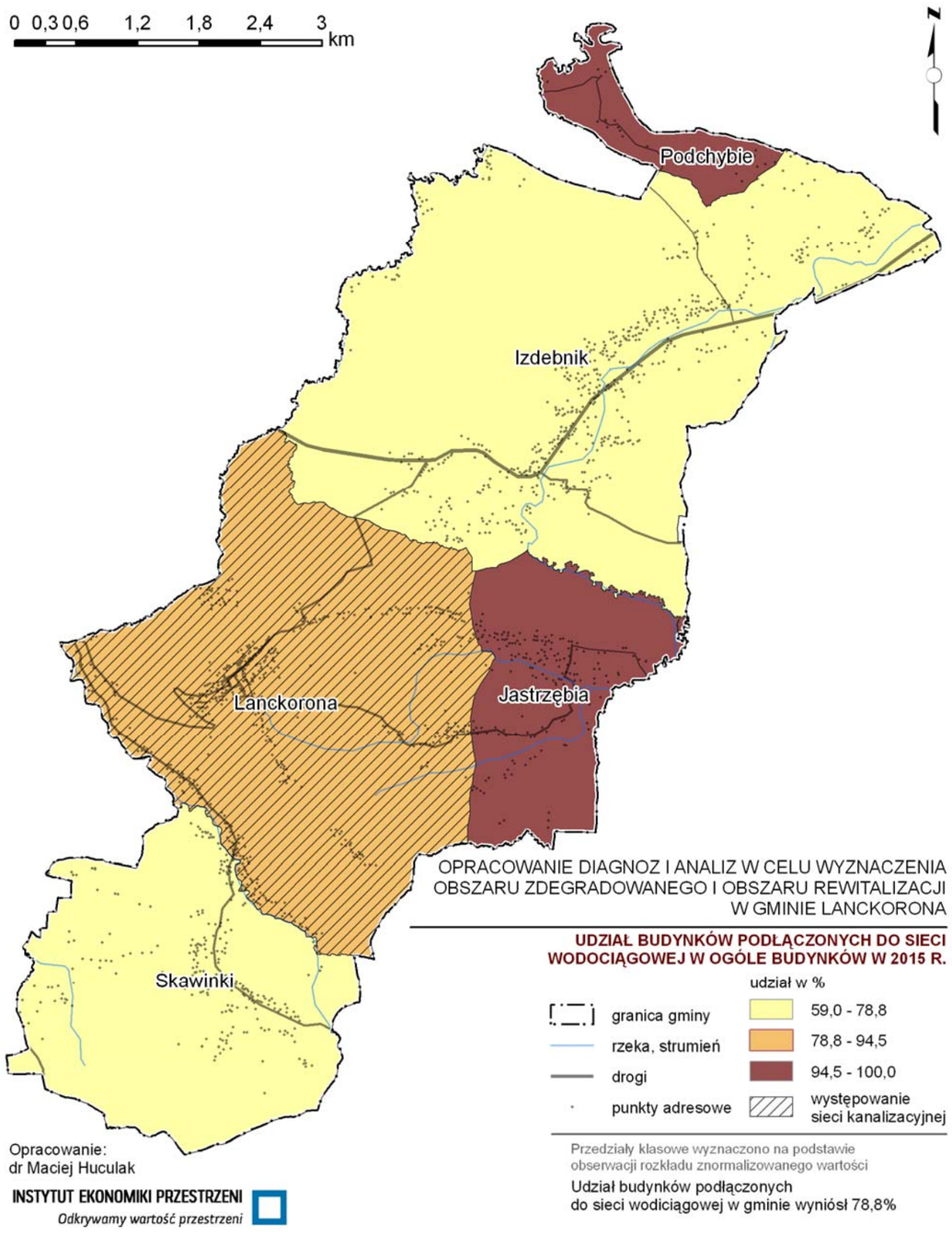

Rys.III.2.34. Udział budynków podłączonych do sieci wodociągowej w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Lanckoronie

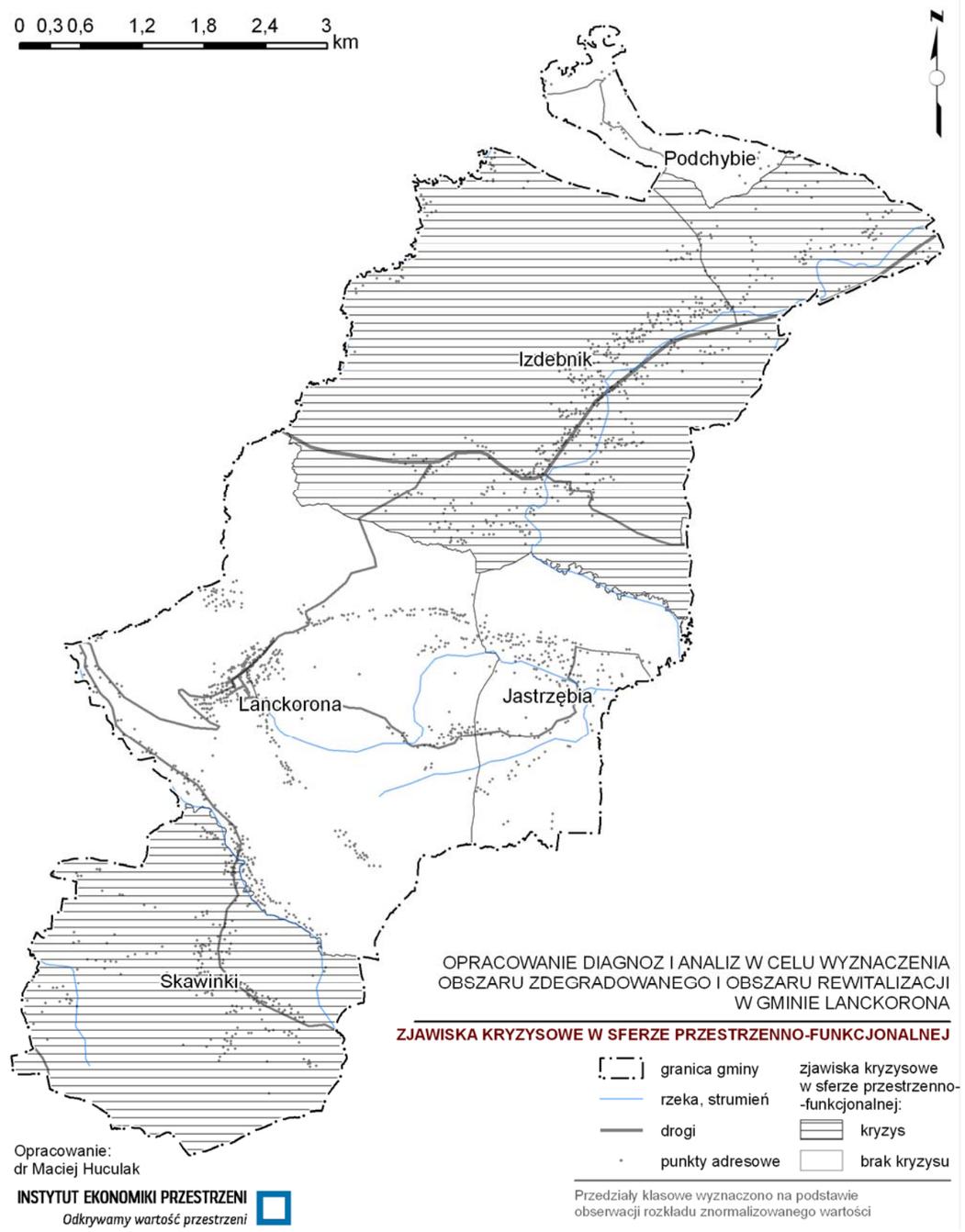

Rys.III.2.35. Zjawiska kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – podsumowanie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Lanckoronie

2.5. Negatywne zjawiska techniczne

Dziedzictwo materialne

Ustawa o rewitalizacji wśród problemów definiowanych w obrębie negatywnych zjawisk w sferze technicznej wymienia m.in. kwestie związane ze stanem zabudowy mieszkaniowej. Najczęściej stosowanym wskaźnikiem przybliżającym stan zabudowy mieszkaniowej jest wiek budynków mieszkalnych. Wobec braku szczegółowych danych dotyczących wieku budynków mieszkalnych posłużono się jego przybliżeniem w postaci udziału każdej z jednostek analizy w ogólnej liczbie zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków. Wskaźnik taki z jednej strony określa wprost potencjał danej jednostki związany z występowaniem na jego obszarze nagromadzenia obiektów dziedzictwa kulturalnego i materialnego. Obszary takie, często związane z historycznymi układami urbanistycznymi miast stanowią klucz do właściwego zaprogramowania działań rewitalizacyjnych. Z drugiej, liczba obiektów zabytkowych wiąże się z szeregiem wyzwań w zakresie utrzymania takich obiektów w odpowiednim stanie technicznym oraz ich remontów i prac modernizacyjnych.

W gminie Lanckorona największa koncentracja dziedzictwa materialnego widoczna jest w jednostce Lanckorona, która obejmuje swoim zasięgiem historyczny układ urbanistyczny dawnego miasta. W przypadku tego obszaru zasób zabytkowy stanowią w dużej mierze budynki mieszkalne. Drugą miejscowością o znaczącym udziale w ogóle liczby budynków zabytkowych jest Izdebnik. Pozostałe miejscowości nie pełnią znaczącej roli z punktu widzenia analizowanego zjawiska.

Podsumowanie

Na potrzeby niniejszego opracowania za wystarczające przybliżenie negatywnych zjawisk kryzysowych o charakterze technicznym przyjęto wskaźnik udziału liczby zabytków wpisanych do GEZ w ogóle liczby obiektów zabytkowych objętych tego rodzaju ochroną konserwatorską. Za wysoki poziom koncentracji tego rodzaju obiektów, który przekłada się na wyzwania z zakresu planowanych działań rewitalizacyjnych przyjęto poziom 30%. W rezultacie na terenie gminy Lanckorona zidentyfikowano jedną jednostkę, której można było na tej podstawie przypisać stan kryzysu w grupie zjawisk technicznych. Jednostką tą była miejscowość Lanckorona.

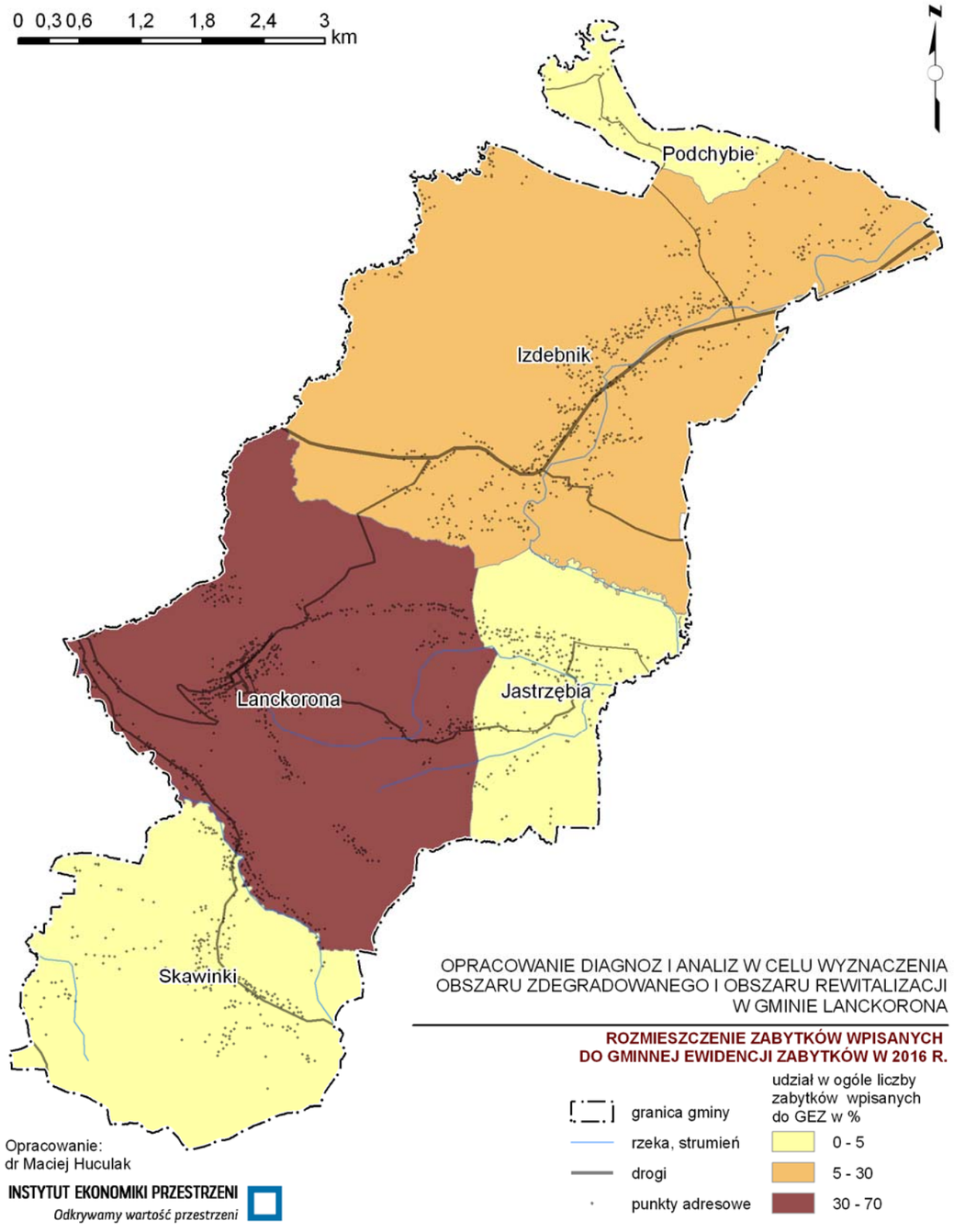

Rys.III.2.36. Rozmieszczenie zabytków wpisanych do GEZ w gminie Lanckorona w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Lanckoronie

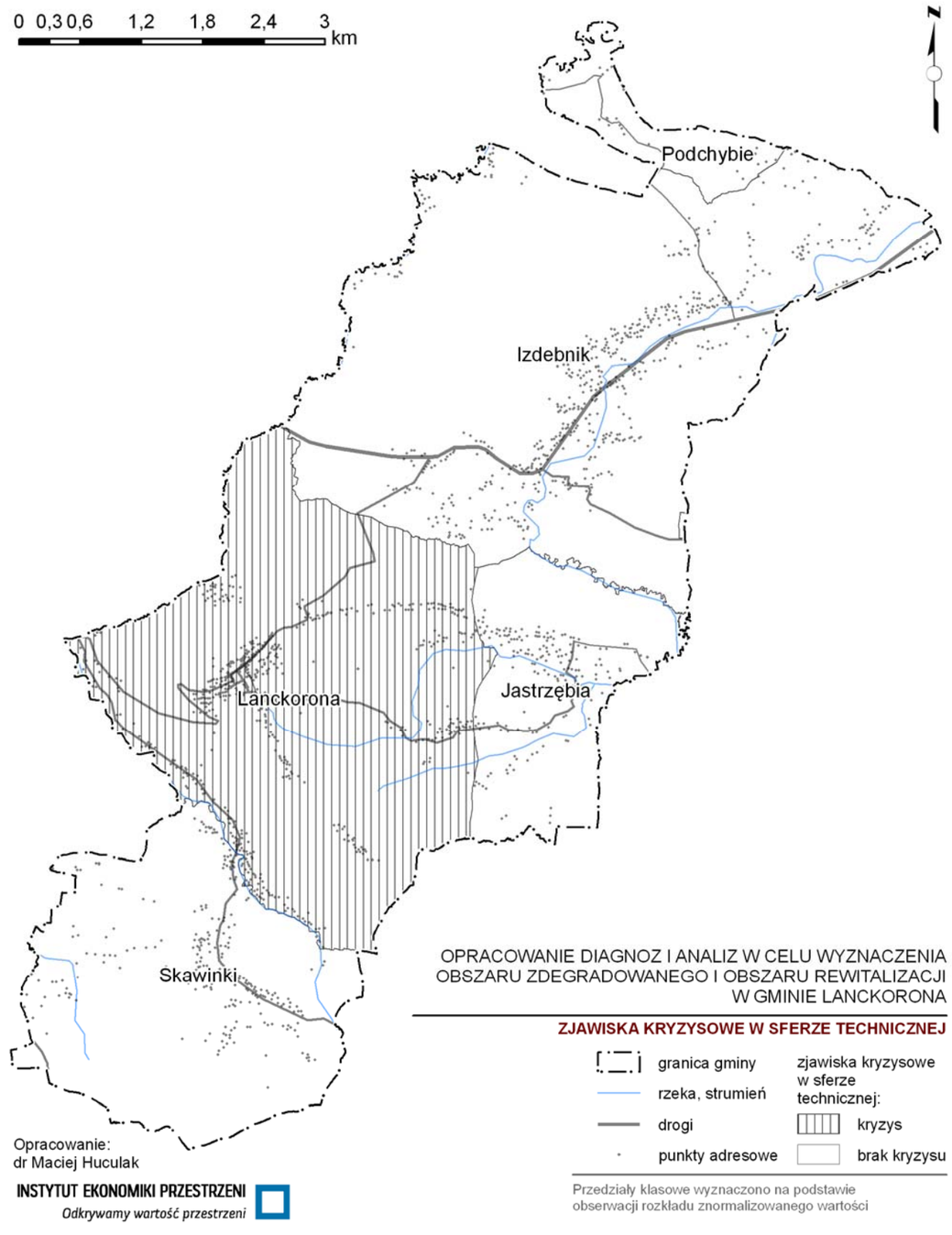

Rys.III.2.37. Zjawiska kryzysowe w sferze technicznej – podsumowanie.

Źródło: opracowanie własne

3. OBSZAR ZDEGRADOWANY

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego przeprowadzono zgodnie z wymogami stawianymi przez *Ustawę o rewitalizacji*. Obszar gminy może zostać uznany za zdegradowany po spełnieniu dwóch warunków:

1. Pierwszym, jest występowanie zjawisk kryzysowych w grupie zjawisk społecznych.
2. Drugim, nakładanie się na kryzys w sferze społecznej zjawisk kryzysowych w przynajmniej jednej z pozostałych czterech grup zjawisk tj.:
   a. Gospodarczych.
   b. Środowiskowych.
   c. Przestrzenno-funkcjonalnych.
   d. Technicznych.

Spełnienie tych warunków zilustrowano zarówno za pomocą zestawienia tabelarycznego (Tab.III.3.2.), i opracowania kartograficznego (Rys.III.3.1.). W rezultacie, warunki Ustawy o rewitalizacji w zakresie definicji obszaru zdegradowanego spełniały na terenie gminy Lanckorona spełniły dwie jednostki analizy (Rys.III.3.2.):

1. Lanckorona.
2. Podchybie.

W przypadku pierwszej z wymienionych jednostek na wyraźnie zarysowane procesy degradacji w grupie zjawisk społecznych nakładały się aż dwa zjawiska kryzysowe występujące w pozostałych analizowanych sferach. Były to negatywne zjawiska o charakterze środowiskowym oraz technicznym. W przypadku Podchybia, na wyraźnie mniej liczne zjawiska kryzysowe o charakterze społecznym nałożyło się występowanie negatywnych zjawisk gospodarczych w postaci niskiego stopnia przedsiębiorczości.

Tab.III.3.2. Stany kryzysowe wg poszczególnych grup zjawisk i jednostek analizy w gminie Lanckorona.

Jednostka	Grupy zjawisk					
	Społeczne	Gospodarcze	Środowiskowe	Przestrzenno-funkcjonalne	Techniczne	Obszar zdegradowany
Lanckorona	x	-	x	-	x	TAK
Podchybie	x	x	-	-	-	TAK
Izdebnik	-	-	-	x	-	-
Jastrzębia						
Skawinki	-	x	x	x	-	-

Źródło: opracowanie własne.

Obszar zdegradowany traktowany łącznie wykazuje silną przewagę problemów występujących w jednostce Lanckorona, co jest zrozumiałe, ze względu na proporcje pomiędzy ludnością obu podobszarów zdegradowanych. Lanckorona ma bowiem blisko 17 razy więcej mieszkańców, niż najmniejsza z wszystkich jednostek analizy na terenie gminy – Podchybie. Wobec tak dużej dysproporcji, zrezygnowano z przedstawiania podsumowania obszaru zdegradowanego jako obszaru obejmującego łącznie obie miejscowości na rzecz opisu każdej z nich oddzielnie.

Obszar zdegradowany gminy Lanckorona składa się z dwóch zasadniczych części, o odmiennym profilu negatywnych zjawisk. Najbardziej szeroki zasięg poziomu degradacji zidentyfikowano na obszarze miejscowości Lanckorona, która przy udziale w ogóle powierzchni gmina wynoszącym 29,1% (11,8 km^2) skupiała 33% ogółu ludności (2 tys. osób). Łącznie obszar zdegradowany był zatem zamieszkiwany przez 2148 mieszkańców i obejmował powierzchnię 32,3%. W przypadku obu wymienionych wartości nastąpiło przekroczenie progów zdefiniowanych w ustawie o rewitalizacji i wynoszących odpowiednio: 20% powierzchni gminy (tj. 1211,16 ha) oraz 30% mieszańców (tj. 1842 osób). Wobec powyższego zachodzi zatem konieczność pogłębienia przeprowadzonej analizy o badania jakościowe i aktywne formy działań partycypacyjnych, które pozwolą na ograniczenie obszaru zdegradowanego w taki sposób, aby spełnić wymagania stawiane przez *Ustawę o rewitalizacji*. Do kontroli spełniania ustawowych warunków wobec braku możliwości pozyskania szczegółowych informacji z zakresu rozmieszczenia ludności wewnątrz sołectw (miejscowości) można posłużyć się ich podziałem na obwody statystyczne GUS (Rys.III.2.38.).

Tab.III.3.1. Obszar zdegradowany w gminie Lanckorona.

Jednostka	Ludność		Powierzchnia	
	Liczba	Udział w %	ha	Udział w %
Lanckorona	2028	33,0	1175,2	29,1
Podchybie	120	2,0	130,1	3,2
Obszar zdegradowany	2148	35,0	1305,3	32,3
Gmina	6140	100,0	4037,2	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Lanckoronie

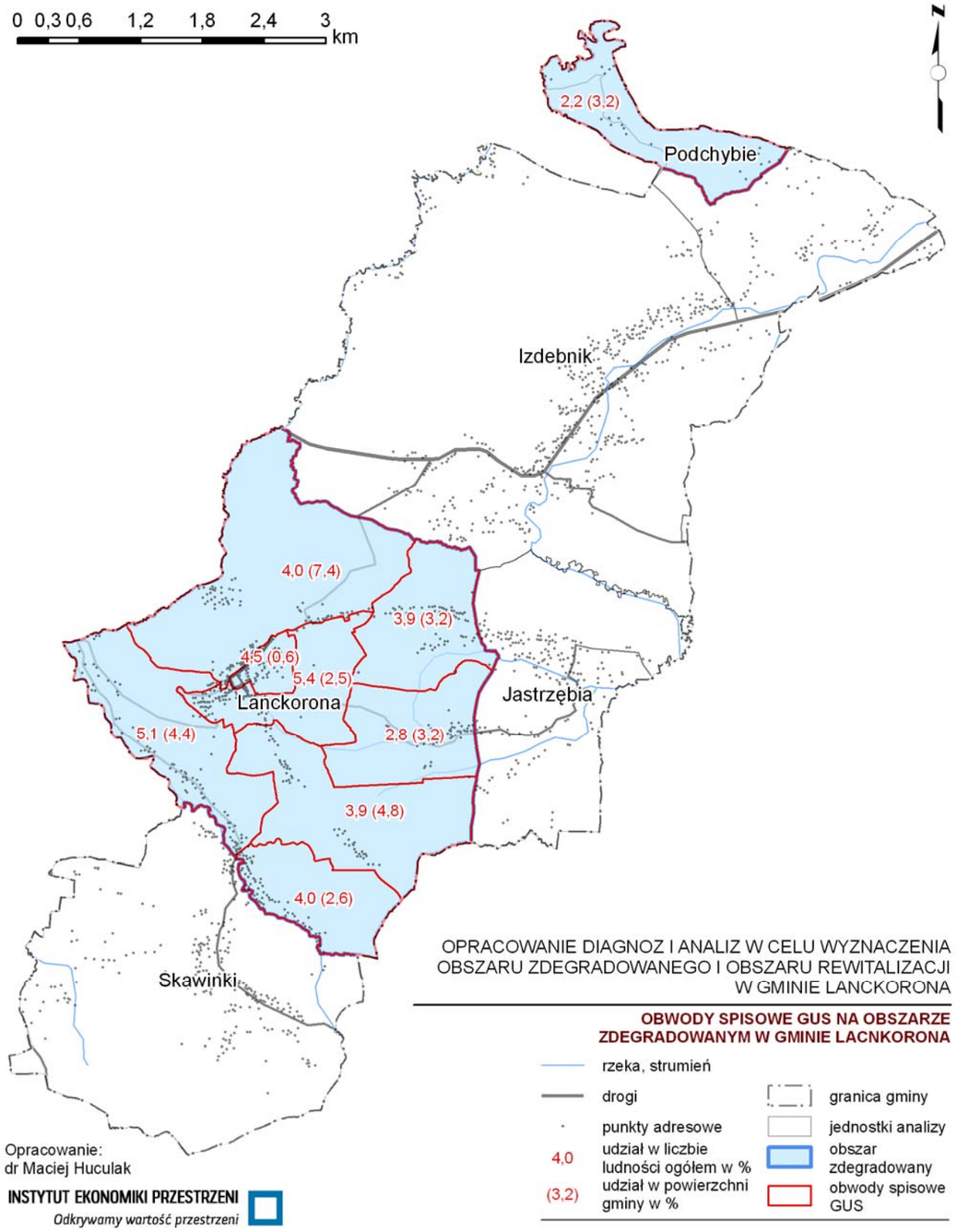

Rys.III.2.38. Obwody spisowe GUS na obszarze zdegradowanym gminy Lanckorona.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podobszar zdegradowany Lanckorona

Miejscowość Lanckorona stanowi centrum administracyjne gminy o tej samej nazwie. Jednocześnie skupia ona zdecydowaną większość obszaru zurbanizowanego całej gminy, na terenie której dominuje zabudowa o charakterze wiejskim. Obszar ten pełni najważniejszą rolę w kontekście szeroko zdefiniowanych procesów rozwojowych gminy. Składają się na to następujące kwestie:

- Przetrwały, dobrze zachowany układ urbanistyczny d. miasta.
- Wyjątkowo dobrze, w skali kraju, zachowany kompleks fortyfikacji ziemnych wraz z ruinami zamku.
- Kluczowa w skali gminy rola, z punktu widzenia potencjału dziedzictwa kulturalno-materialnego, w tym fakt objęcia części obszaru miejscowości ochroną w ramach Listy Światowego Dziedzictwa UNESCO.
- Koncentracja usług publicznych (Urząd Gminy, GOPS i in.) i infrastruktury społecznej (szkoła podstawowa, gimnazjum, świetlica środowiskowa in.).
- Zasadnicze znaczenie z punktu widzenia atrakcyjności turystycznej gminy oraz ruchu turystycznego.
- Istotne znaczenie zarówno z punktu widzenia liczby ludności jak również powierzchni. W obu przypadkach stanowi ona drugą w kolejności miejscowość, po największej w gminie jednostce Izdebnik.

Z punktu widzenia procesów demograficznych obszar sołectwa charakteryzuje się najmniej korzystnymi uwarunkowaniami demograficznymi. Wpływają na to:

- Najsłabsza (tj. negatywna) dynamika liczby ludności odnotowana w okresie międzyspisowym 2002-2011,
- Ponadprzeciętna wartość wskaźnika obciążenia demograficznego w roku 2011, wynoszącego 13,6%.

Na względnie wysokim poziomie pozostawał w jednostce Lanckorona poziom pomocy udzielanej przez GOPS. Obliczony wskaźnik wyniósł 125% wartości dla całej gminy (74 osoby w rodzinach / 1 tys. mieszkańców). Dla odmiany, na niskim poziomie kształtowała się koncentracja problemów związanych z niepełnosprawnością. Liczba osób w rodzinach otrzymujących zasiłek pielęgnacyjny nieznacznie przekraczała poziom 60% wartości dla gminy (13,8 osób w rodzinach / 1 tys. mieszk.).

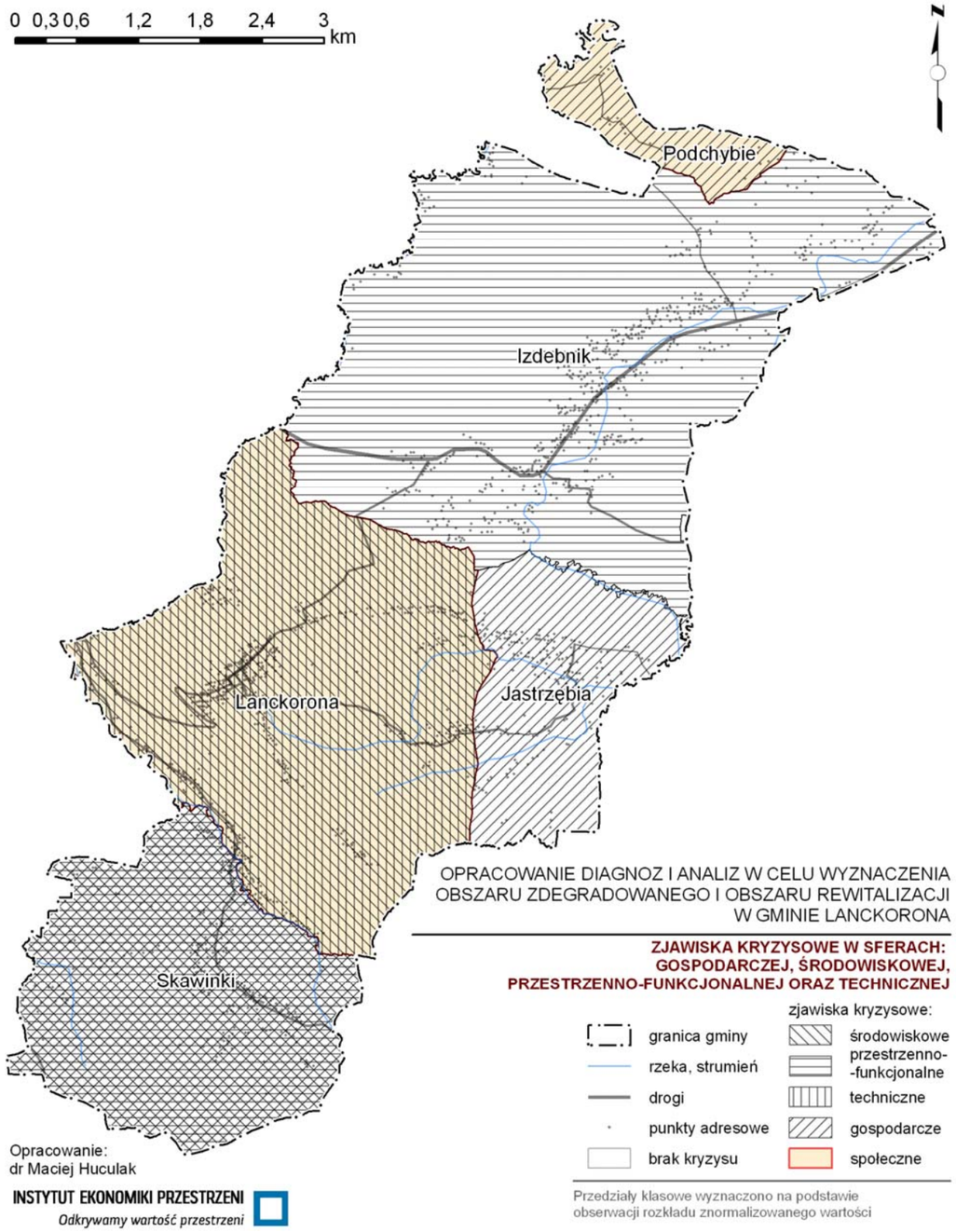

Rys.III.3.1. Zjawiska kryzysowe w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej w gminie Lanckorona w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne

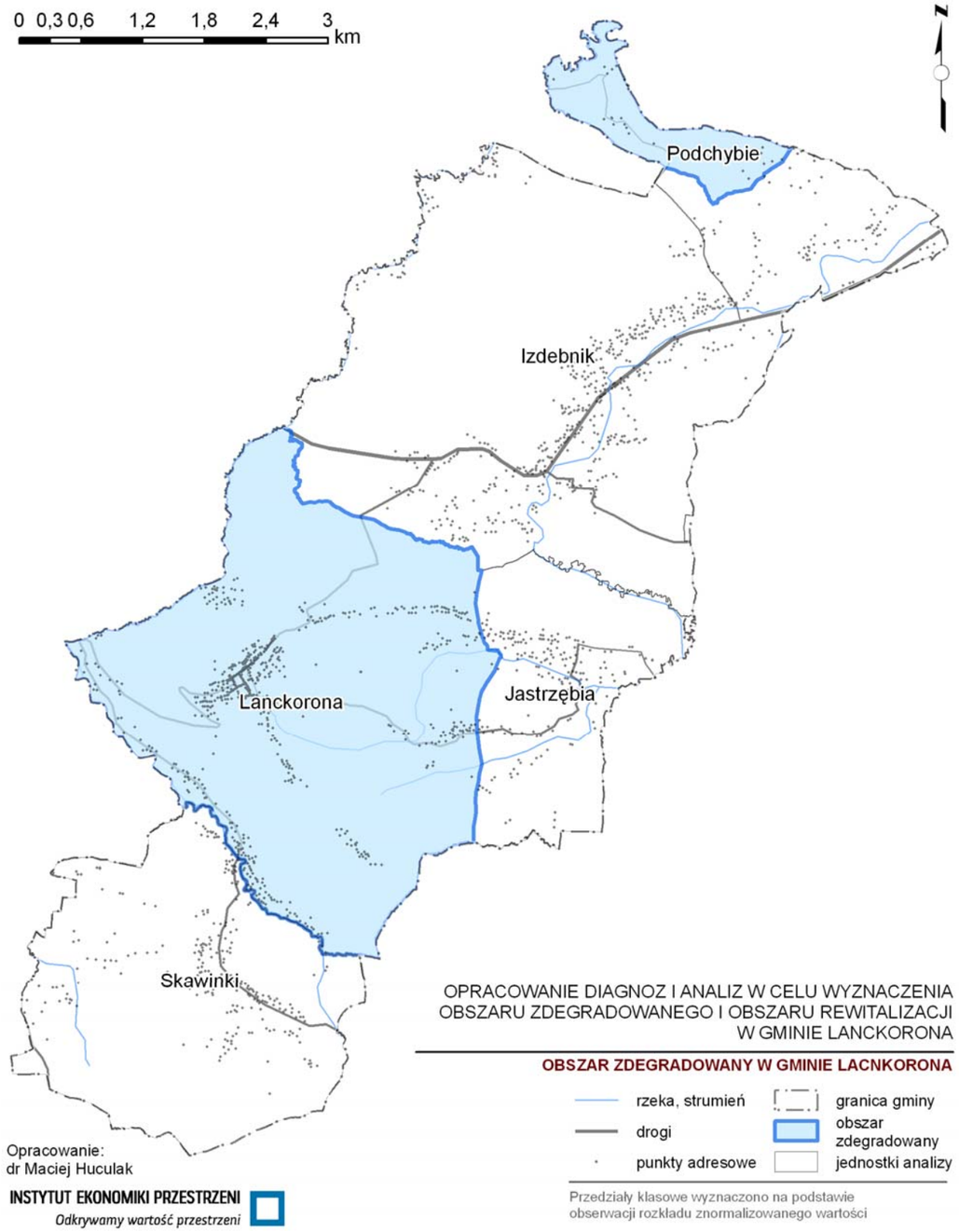

Rys.III.3.2. Obszar zdegradowany w gminie Lanckorona

Źródło opracowanie własne

Na wysokim, w skali gminy, poziomie pozostawał wskaźnik liczby osób w rodzinach pobierających świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego (17,8) oraz średnia roczna liczba osób w rodzinach objętych procedurą „niebieskiej karty" na 1 tys. mieszkańców (10,0). Ten ostatni wynik był wartością, w skali gminy maksymalną.

W zakresie poziomu bezpieczeństwa wskaźnik liczby przestępstw kryminalnych na 1 tys. mieszk. nie odnotowuje na obszarze Lanckorony znaczących wartości (6,9). Analogiczne wskaźniki dotyczące wykroczeń komunikacyjnych (3,9) oraz porządkowych (17,8) sprawiają już jednak, że wskaźnik syntetyczny tego rodzaju problemów okazał się być w przypadku Lanckorony na najwyższym w gminie poziomie wynoszącym 1,51.

Istotnym problemem społecznym, który na obszarze jednostki Lanckorona odnotował swoje maksimum w skali gminy były problemy związane z nadużywaniem alkoholu. Liczba wniosków kierowanych do GKRPA w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wyniosła 7,4. Stanowiło to 151% wartości dla całej gminy i świadczyło o wysokiej koncentracji tego rodzaju problemów na tym obszarze.

Innym problemem dotykającym społeczność Lanckorony są procesy bezrobocia. Sołectwo Lanckorona odpowiada za najwyższy w skali gminy poziom bezrobocia ogółem wyrażonego za pomocą liczby osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wyniósł on 5,4 i odpowiadał 120% poziomu dla całej gminy. Jeszcze wyższe względne natężenie problemu odnotowano dla bezrobocia długotrwałego. W tym przypadku wskaźnik wynoszący 2,8 reprezentował 127% wartości dla całej gminy. Wyraźnie lepiej sytuacja przedstawiała się w przypadku wskaźnika osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, oraz grupy najmłodszych bezrobotnych tj. do 30 roku życia.

W jednostce brak było zarówno negatywnych zjawisk związanych z poziomem edukacji dzieci i młodzieży, jak również poziomem kapitału społecznego. Pozytywnie przedstawiają się również: poziom przedsiębiorczości oraz stopień wyposażenia w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną. Na uwagę zasługuje fakt, że Lanckorona jako jedyna spośród jednostek analizy posiada zbiorczą sieć kanalizacyjną. Fakt ten powinien odgrywać niebagatelne znaczenie z punktu widzenia kształtowania procesów polityki mieszkaniowej w gminie. W kontekście planowanych działań rewitalizacyjnych wszystkie z wymienionych stanowią atuty (silne strony/potencjały), które należy odpowiednio wykorzystać w programowaniu i wdrażaniu działań rewitalizacyjnych.

Na powyżej opisane negatywne zjawiska o charakterze społecznym nakładają się ponadto problemy:

- Techniczne – przybliżone udziałem w ogóle obiektów objętych ochroną konserwatorską w ramach GEZ, wynoszącej 68,8%.
- Środowiskowe – wynikające z ponadprzeciętnej w skali gminy koncentracji wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wartość przekroczyła 75 kg / 1 osobę.

Podobszar zdegradowany Podchybie

Podchybie to jednostka peryferyjnie położona, z punktu widzenia gminy, i najmniejsza spośród wszystkich sołectw gminy Lanckorona. Z punktu widzenia procesów rozwojowych gminy oraz struktury przestrzenno-funkcjonalnej pełni ona najmniej istotną rolę. Charakteryzowała się ona wysokimi wskaźnikami przedstawiającymi znaczącą część analizowanych w sferze społecznej zagadnień, w tym w szczególności:

1. Pomocy społecznej (127% wartości dla całej gminy).
2. Bezrobocia (wskaźnik syntetyczny – 133% wartości dla całej gminy).
3. Poziomu bezpieczeństwa (wskaźnik syntetyczny – 116% wartości dla całej gminy).
4. Kapitału społecznego (wskaźnik syntetyczny – 96% wartości dla całej gminy).
5. Problemów edukacyjnych dzieci i młodzieży (wskaźnik syntetyczny – 97% wartości dla całej gminy).

Na taki profil negatywnych zjawisk społecznych nakładał się, nieznacznie niższy od poziomu dla całej gminy, poziom wskaźnika przedsiębiorczości, który reprezentował problemy o charakterze gospodarczym. Wyniósł on 76,2 podmiotów zarejestrowanych w CEiDG na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. Przy wartości dla całej gminy Lanckorona kształtującej się na poziomie 83,6, dało to 91% tej wartości.

W przypadku Podchybia należy mieć na uwadze, że ze względu na niedużą wielkość analizowanej jednostki część z analizowanych wskaźników mogła osiągać bardzo wysokie wartości już przy występowaniu bardzo nielicznych, bo jednostkowych, obserwacji negatywnych zjawisk. Działo się tak ze względu na zastosowanie liczby ludności jako najczęściej stosowanego w analizie punktu odniesienia.

Podsumowanie

Zarówno poziom koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, wielowymiarowość procesów degradacji z punktu widzenia wszystkich analizowanych grup zjawisk, oraz znaczenie jednostki w kontekście procesów rozwojowych całej gminy; predestynują podobszar jednostki Lanckorona jako ten, w ramach którego powinno nastąpić poszukiwanie obszaru rewitalizacji. Rozwiązanie takie będzie ponadto ułatwiało zachowanie zasady koncentracji w ramach GPR w wyniku ograniczenia działań do jednego obszaru. W przypadku niedużej gminy wiejskiej, jaką jest Lanckorona ułatwi to również koordynację procesu interwencji oraz zarządzanie całym procesem rewitalizacji.

4. OBSZAR REWITALIZACJI

Przekroczenie przez obszar zdegradowany Gminy Lanckorona limitów nałożonych przez Ustawę o rewitalizacji spowodowało konieczność uszczegółowienia prac analitycznych na wyższym poziomie szczegółowości.

Jednostki analizy

W tym celu, jako punktem wyjścia posłużono się wspomnianym już podziałem miejscowości na obwody spisowe GUS. Zaletą takiego punktu odniesienia stała się możliwość oszacowania w późniejszym etapie, liczby mieszkańców jednostek referencyjnych w oparciu oAdane z Narodowego Spisu Powszechnego 2011. Przebieg granic obwodów spisowych na obszarze miejscowości Lanckorona nie nawiązywał jednak do jej struktury przestrzenno-funkcjonalnej, na którą składał się obszar historycznego miasta wraz z bezpośrednim otoczeniem oraz szereg mniejszych izolowanych struktur osadniczych (przysiółków) nawiązujących do bogatej rzeźby terenu sołectwa. Na podstawie analizy skupień zabudowy oraz w oparciu o analizy materiałów kartograficznych wyznaczono łącznie na terenie Lanckorony osiem jednostek analizy przestrzennej. Były to:

1. Lanckorona,
2. Łaśnica,
3. Kopań-Knapówka,
4. Dział Polecki (Drapa),
5. Bajory-Odcinek-Suwajówka (Konfederatów Barskich)-Jastrzębia Górna,
6. Za Górą-Legionistów,
7. Kamień-Pod Miasto,
8. Pod Brzeziny-Nad Młynem-Lanckorońska (nr 46 i sąsiednie), ul. 3-go Maja (do Zabrach).

Jednostka Lanckorona, pomimo położenia na obszarze wiejskim (administracyjnie) reprezentowała typ jednostki urbanistycznej. Pozostałe jednostki referencyjne były jednostkami ruralistycznymi (Rys.III.4.1).

Aby wyznaczyć przebieg granic pomiędzy tymi jednostkami posłużono się metodą poligonów Woronoja. Obliczeń dokonano w oparciu o bazę punktów adresowych. W przeważającej większości granice pomiędzy tak wyznaczonymi obszarami przebiegały przez obszary niezabudowane i niezamieszkałe. W takich przypadkach korygowano przebieg otrzymanych granic jednostek, tak aby uzyskać jak największy stopień dopasowania do obwodów spisowych. Podstawową charakterystykę jednostek przedstawia Tab.III.4.1.

Tab.III.4.1. Jednostki referencyjne w sołectwie Lanckorona

L.p.	Nazwa jednostki	Powierzchnia		Ludność		Liczba powodów wsparcia MOPS o ponadprzeciętnej, w skali jednostki koncentracji
		ha	udział w %	Liczba	udział w %	
1	**Lanckorona**	**130,9**	**3,2**	**707**	**11,6**	**6**
2	Łaśnica	134,7	3,3	326	5,4	1
3	Bajory-Suwajówka-Jastrzębia	252,2	6,2	302	5,0	1
4	Dział Polecki	134,3	3,3	111	1,8	1
5	Brzeziny-Nad Młynem	147,3	3,6	202	3,3	0
6	Kopań-Knapówka	144,4	3,6	182	3,0	0
7	Kamień-Pod Miasto	87,6	2,2	156	2,6	0
8	Za Górą-Legionistów	143,8	3,6	77	1,3	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Lanckoronie

Dla tak określonych jednostek GOPS w Lanckoronie dokonał oceny intensywności (koncentracji) prowadzonej przez siebie pomocy w wybranych, najliczniej występujących kategoriach odpowiadających powodom wsparcia rodzin. Były to:

1. Ubóstwo.
2. Bezrobocie.
3. Potrzeba ochrony macierzyństwa.
4. Niepełnosprawność.
5. Długotrwała, lub ciężka choroba.
6. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
7. Alkoholizm.
8. Przemoc w rodzinie.
9. Sytuacja kryzysowa.

W ten sposób otrzymano macierz, której wizualną reprezentację przedstawia Rys.III.4.2. Najsilniej zachodzące procesy koncentracji negatywnych zjawisk społecznych odnotowano w przypadku jednostki Lanckorona. Na jej obszarze ponadprzeciętny poziom wsparcia z GOPS odnotowano w 6 spośród 9 wszystkich analizowanych jego powodów. Były to: alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, ubóstwo, długotrwała, lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz sytuacja kryzysowa.

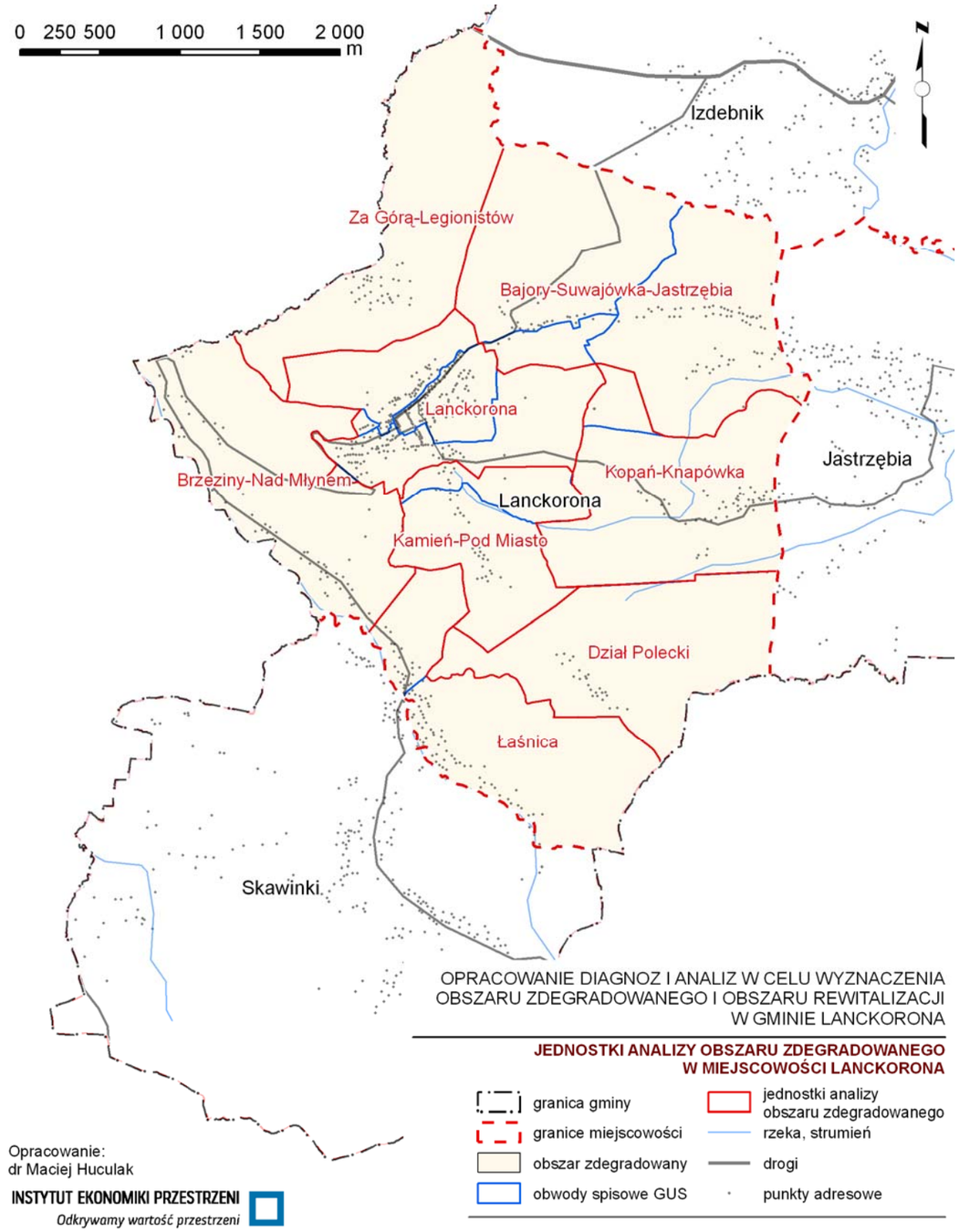

Rys.III.4.1. Jednostki analizy obszaru zdegradowanego w miejscowości Lanckorona

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

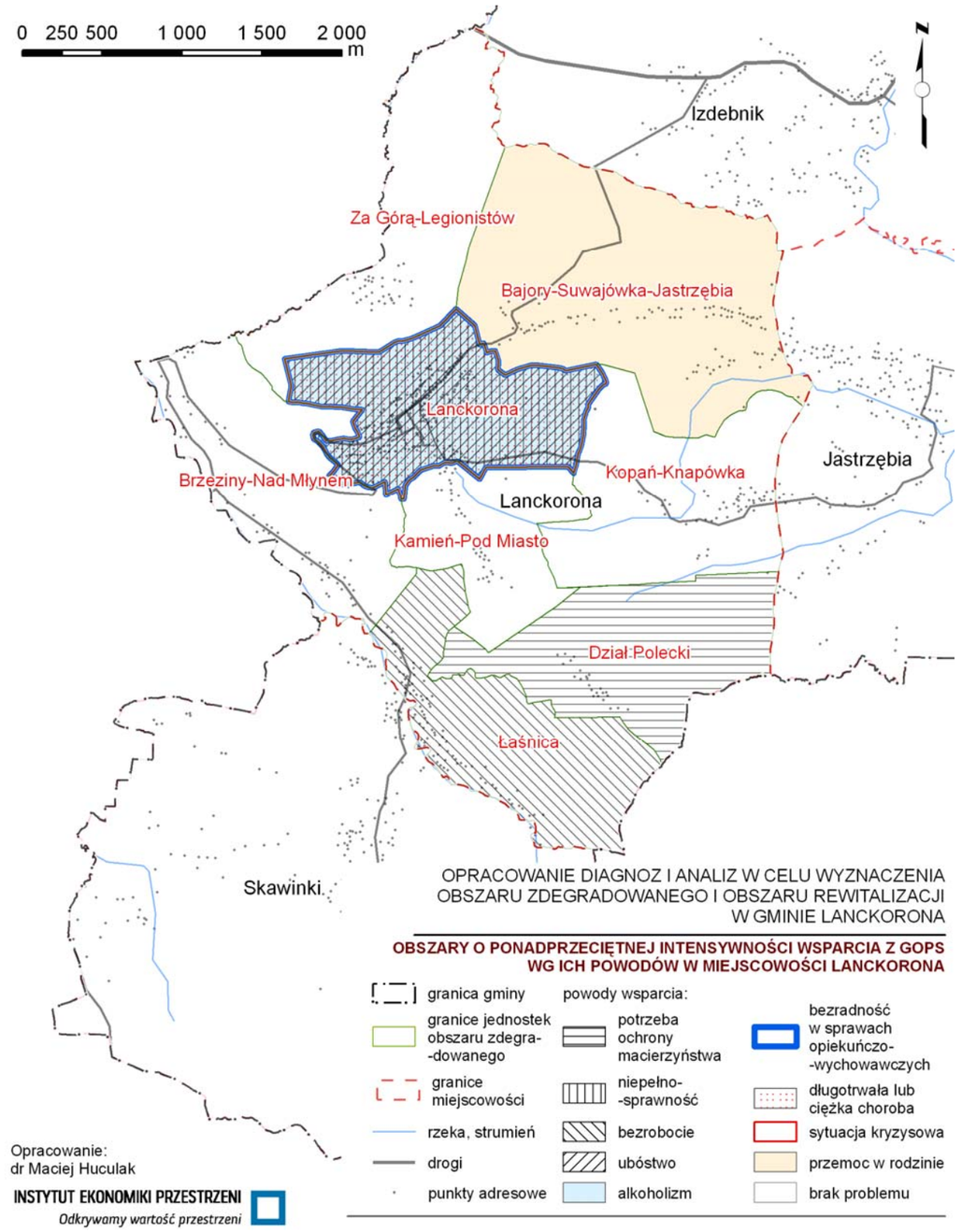

Rys.III.4.2. Obszary o ponadprzeciętnej intensywności wsparcia z GOPS wg ich powodów w miejscowości Lanckorona

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

W pozostałych jednostkach analizy nie odnotowano nakładania się na siebie powodów wsparcia. W części z jednostek występowały natomiast pojedyncze powody wsparcia realizowanego przez GOPS. Do takich jednostek należały:

1. Łaśnica (bezrobocie).
2. Dział Polecki (potrzeba ochrony macierzyństwa).
3. Bajory-Odcinek-Suwajówka-Jastrzębia Górna (przemoc w rodzinie)

W przypadku pozostałych 4 jednostek tj. Kamień-Pod Miasto, Kopań-Knapówka, Pod Brzeziny-Nad Młynem-Lanckorońska oraz Za Górą-Legionistów nie stwierdzono występowania koncentracji wsparcia GOPS w Lanckoronie.

W konsekwencji stwierdzenia braku występowania przynajmniej dwóch negatywnych zjawisk społecznych na obszarze większości sołectwa jako podstawę do wyznaczenia obszaru rewitalizacji przyjęto wyłącznie jednostkę Lanckorona. Jej powierzchnia wynosząca 130,9 ha odpowiadała 3,2% powierzchni gminy. Jednostka była zamieszkiwana przez 707 osób, co stanowiło 11,6% ogółu ludności gminy.

Dziedzictwo materialne

Elementem, który wskazywał na możliwość występowania problemów natury technicznej było rozmieszczenie obiektów zabytkowych na obszarze całej gminy. W przypadku analiz mających na celu ograniczenie obszaru zdegradowanego do obszaru rewitalizacji spełniającego kryteria ustawowe posłużono się rozmieszczeniem zabytków wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków, a więc objętego ochroną na dość wysokim, w skali kraju, szczeblu. Wszystkie tj. 14 obiektów spośród jednego z najcenniejszych zarówno w sołectwie jak i gminie zasobu koncentrowało się na obszarze odpowiadającym najwyższemu natężeniu problemów społecznych. Dodatkowo, warto podkreślić, że wyznaczony obszar odpowiadał za większość dwóch wybranych form ochrony obszarowej jakimi są strefy:

- Ścisłej ochrony konserwatorskiej.
- Pośredniej ochrony konserwatorskiej.

W pierwszym z wymienionych przypadków wyznaczony obszar obejmował aż 95,3% tej strefy . W drugim, 56,6%. Trzecim spośród analizowanych obszarów był zasięg obiektu wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Na terenie Gminy Lanckorona obszar ten obejmował 51,5 ha i w 38% pokrywał się z obszarem jednostki Lanckorona.

Tym samym jednostka analizy Lanckorona koncentrowała gros najcenniejszych z punktu widzenia potencjału dziedzictwa kulturalna-materialnego, obszarów całej gminy.

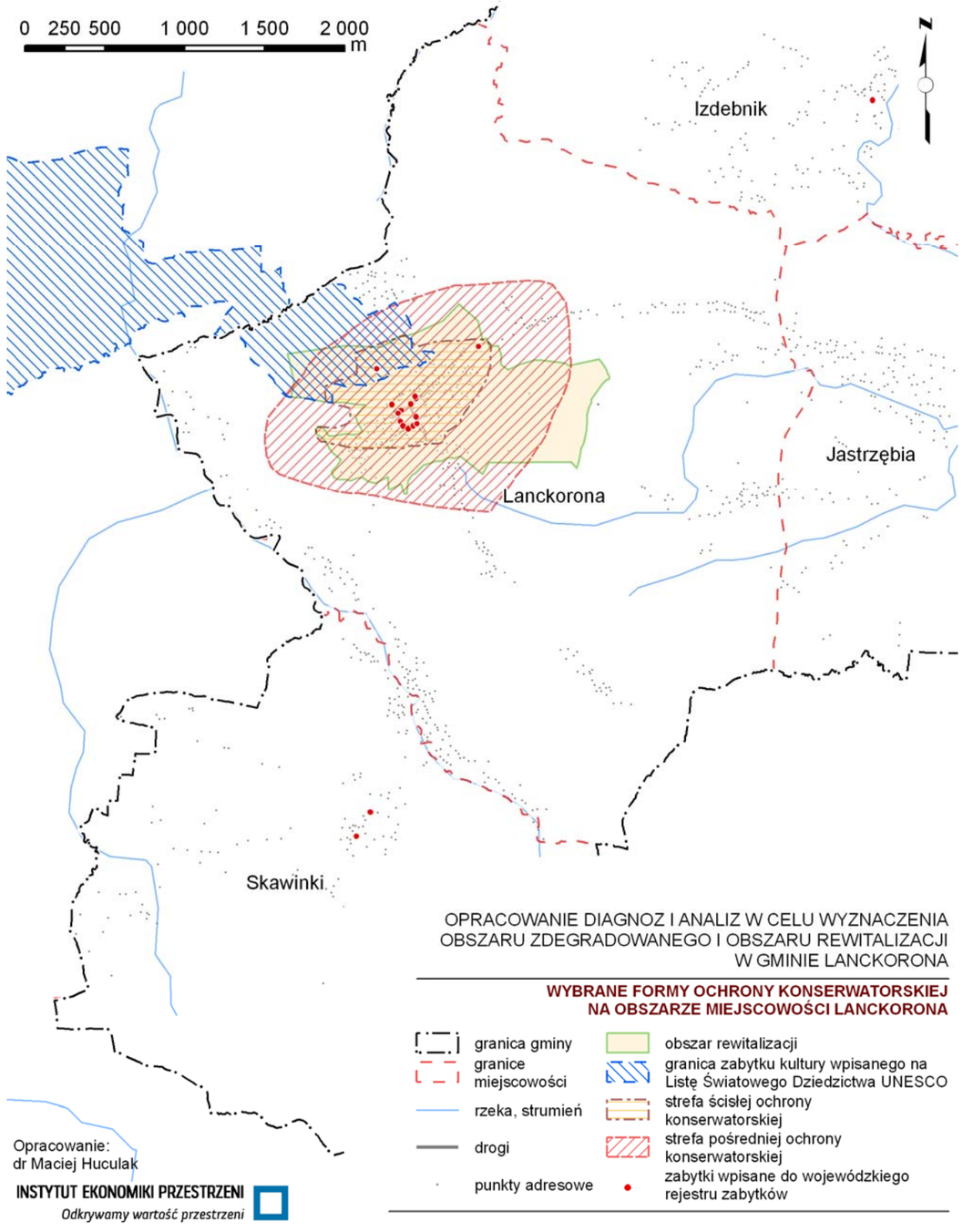

Rys.III.4.3. Wybrane formy ochrony konserwatorskiej w miejscowości Lanckorona

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Lanckoronie i innych

Tab.III.4.2. Wybrane formy ochrony konserwatorskiej w miejscowości Lanckorona

L.p.	obszar	powierzchnia w ha	Udział w %
1	Jednostka analizy Lanckorona	130,9	100,0
2	Śisła ochrona	53,8	100
3	w tym na obszarze jednostki analizy Lanckorona	51,3	95,3
4	pośrednia	201,1	100
5	w tym na obszarze jednostki analizy Lanckorona	113,9	56,6
6	UNESCO	51,6	100
7	w tym na obszarze jednostki analizy Lanckorona	19,7	38,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG w Lanckoronie

Podsumowanie

Uszczegółowienie analiz pozwoliło na identyfikację obszaru o szczególnie dużej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, na którą nakłady się negatywne uwarunkowania wynikające ze sfery technicznej. Dodatkowo, obszar ten pełnił kluczową rolę z punktu widzenia dziedzictwa kulturalno-materialnego gminy. Znaczenie tego obszaru wynikało zarówno z pokrywania się ze strefami ochrony konserwatorskiej, jak również względnie dużym udziałem w obszarze objętym ochroną o znaczeniu międzynarodowym.

Obszar rewitalizacji spełniający wszystkie warunki stawiane przez Ustawę o rewitalizacji wyznaczono na podstawie wyznaczonych w toku analiz dwóch obszarów:

1. Sołectwa Podchybie.
2. Jednostki urbanistycznej Lanckorona wyznaczonej w ramach sołectwa Lanckorona.

Na obszarach tych wyznaczono następnie obszary zamieszkałe i zurbanizowane, które stanowiły obszar rewitalizacji przedstawiony do procesu konsultacji społecznych.

IV. REKOMENDACJE DO GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY LANCKORONA NA LATA 2017-2026

Profil zjawisk kryzysowych o charakterze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym, oraz technicznym zidentyfikowanych na obszarze gminy Lanckorona wskazuje, że Gminny Program Rewitalizacji powinien podejmować próbę odwrócenia niekorzystnych tendencji, które skoncentrowały się w wyznaczonym obszarze zdegradowanym w wyniku wielowymiarowego procesu interwencji.

Obszar historycznego miasta Lanckorona ma z punktu widzenia funkcjonowania i tożsamości gminy zasadnicze znaczenie. Miejscowość Lanckorona koncentruje gros (ok. 2/3 ogółu obiektów zabytkowych, w tym również o największej wartości, objętych ochroną prawną (wpisy do rejestru zabytków) a ponadto obiekty wchodzące w skład Listy Światowego Dziedzictwa UNESCO (zamek, fortyfikacje). Potencjał dziedzictwa kulturowego tego kluczowego dla rozwoju gminy obszaru nie został jak dotąd w pełni wykorzystany. Jednocześnie to właśnie na obszarze jednostki Lanckorona skupia się większość z terenów zurbanizowanych obecnych na terenie gminy.

Procesom rozwoju Lanckorony towarzyszą negatywne zjawiska techniczne, środowiskowe i społeczne, na które odpowiedzią powinno być aktywne oddziaływanie samorządu gminnego, służb konserwatorskich oraz lokalnej społeczności. W tym celu niezbędne będzie m.in. dokonanie waloryzacji zasobu dziedzictwa, uwzględniającej wartość zabytkową, stan obiektów oraz możliwości ich adaptacji i współczesnego wykorzystania.

Lanckorona jakkolwiek posiada tereny usługowe, w tym związane z realizacją celu publicznego np. kulturalne, edukacyjne, sportowe, nie posiada jednak, przestrzeni publicznych o atrakcyjnym programie funkcjonalnym. Wyzwaniem będzie zatem wykreowanie nowych przestrzeni publicznych, które ułatwią zrównoważony rozwój tych obszarów. Ważnym celem działań rewitalizacyjnych powinno być szukanie rozwiązań, które podwyższą jakość istniejących przestrzeni publicznych.

Obszar historycznego miasta wraz z sąsiadującymi terenami wpisanymi na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO powinien być objęty spójną strategią działania – planem zarządzania w wymiarze operacyjnym i strategicznym. Rozwiązanie takie pozwoli na sprawne zarządzanie zasobem dziedzictwa kulturowego i skoncentrowanie się na budowie niezbędnej dla tego obszaru miasta przestrzeni o wysokiej jakości.

Samorząd powinien również poszukiwać nowych funkcji dla obiektów kubaturowych szczególnie cennych z punktu widzenia dziedzictwa materialno-kulturowego, tak aby korzystać z tego zasobu przez ich właścicieli, mieszkańców miasta oraz turystów przy zachowaniu jego walorów.

Jednym z wyzwań przed jakim stoją władze gminy Lanckorona będzie rozwiązanie istniejących problemów związanych z obecnością na terenie miejscowości Lanckorona dużej ilości materiałów zawieranych azbest. Ze względu na zagrożenia wynikające z tego dla zdrowia mieszkańców interwencja w zakresie eliminacji materiałów zawierających azbest powinna stać się podstawowym elementem planowanych działań w zakresie sfery środowiskowej. Innym, słabiej zidentyfikowanym problemem środowiskowym jest duża liczba niskosprawnych, indywidualnych palenisk węglowych. Istotne jest zatem, aby przeprowadzić działania diagnostyczne w celu uchwycenia zasięgu i skali zjawiska w odniesieniu do obszaru historycznego miasta i zwartego obszaru zabudowy bezpośrednio do niego przylegającego. W zależności od wyników badań należy umożliwić podjęcie skutecznych działań służących w pierwszej kolejności ograniczeniu, a w przyszłości wyeliminowania problemu niskiej emisji z tego obszaru.

Atutami, które należy wykorzystać w ramach planowanej interwencji powinny być:

1. Względnie korzystna struktura demograficzna obszaru zdegradowanego, w której wyraźnie widoczne są: niski udział w ogóle populacji osób w wieku poprodukcyjnym i wysoki udział w wieku produkcyjnym.
2. Wysoki, w skali gminy poziom kapitału społecznego.
3. Dobry poziom edukacji dzieci i młodzieży.

Jakkolwiek procesy starzenia będą nasilać się w okresie planowanych działań rewitalizacyjnych, to jednak większość działań powinna dotyczyć szerokiego przekroju grup wiekowych mieszkańców, w tym m.in. dzieci, młodzieży i in. Ważnym celem działań rewitalizacyjnych powinno być zatrzymanie zjawiska depopulacji obszaru zdegradowanego. Zwarty obszar osadnictwa związany z historycznym miastem powinien po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji stać się jednym z najbardziej atrakcyjnych terenów mieszkaniowych gminy.

Zasadniczo ujawnione główne problemy w obszarze zdegradowanym, koncentrują się wokół zagadnień społecznych takich jak problem korzystania z pomocy społecznej, bezrobocia, bezpieczeństwa, problemów alkoholowych, czy też przemocy w rodzinach

Podsumowując w gminnym programie rewitalizacji należy położyć nacisk zarówno na poszukiwanie rozwiązań dla zidentyfikowanych problemów, ale również poszukiwanie lokalnych potencjałów występujących na wyznaczonym obszarze, które mogą stać się motorem rozwoju dla miasta.

V. LITERATURA

1. *Bronk A., Wiśniewski Z., Wojdyło-Preisner M., Ryzyko długotrwałego bezrobocia w Polsce, Diagnoza i metody zapobiegania., MPiPS, Warszawa 2014 r.,*
2. Domański B., Ziobrowski Z. R*egeneration of Polish Towns as a Method of Preserving Material and Spiritual Heritage and a Sustainable Development Factor,* Institute of Urban Development2010,
3. Dutkowska N.S., *Uwarunkowania przestrzenne przestępczości w wielkim mieście w ujęciu GIS (na przykładzie Szczecina)*, KPZK PAN Warszawa 2014 r.,
4. *Gminna Ewidencja Zabytków,* Urząd Gminy Lanckorona, Lanckorona 2016 r.
5. Hübner D., Knowing and designing our cities to cope with today's and tomorrow's challenges, Closing Speech at the Urban Audit Conference The state of European Cities: the Urban Audit, Brussels, 10 June 2008,
6. Jahoda M., Lazarsfeld P., Zeisel H., *Bezrobotni Marienthalu*, Oficyna Naukowa, Warszawa 2007
7. Jeżak J., Audyt miejski – idea, koncepcja, technologia, wdrożenia, ESRI Polska Conference, Warszawa, 2008,
8. Jeżak J., Kluczowa rola GIS-u w procesie rewitalizacji, Arcana GIS, ESRI Polska, Warszawa 2012,
9. Jeżak J., Kłosowski W., Sepioło A. J., *Od obszaru zdegradowanego do obszaru rewitalizacji*, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju 2015,
10. *Jeżak J., Cholewiński P., Audyt miejski z wykorzystaniem jednostek modularnych, [w:] W. Jarczewski, J. Jeżak, System monitorowania rewitalizacji, Instytut Rozwoju Miast w Krakowie, Kraków 2010,*
11. *Karta Lipska na rzecz zrównoważonego rozwoju miast europejskich, nieformalnego spotkania ministrów w sprawie rozwoju miast i spójności terytorialnej w Lipsku, w dniach 24-25 maja 2007 r. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, http://www.mr.gov.pl,*
12. Longley P., Goodchiled M.F., Maguire D.J., Rhind D.W., *GIS Teoria i parktyka*, PWN, Warszawa,
13. Mazurski K. R., *Ekonomiczne aspekty regionalistyki. Zarys problematyki*, Oficyna wydawnicza Sudety, Wrocław 2000,
14. *Ocena zasobów pomocy społecznej województwa małopolskiego za rok 2014*, http://www.rops.krakow.pl/pliki/raporty_Obserwatorium/Ocena_Zasob__w_Pomocy_Spo__ecznej_za_2014.pdf
15. *Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski do 2014 roku,* Notatka informacyjna GUS, http://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5468/12/5/1/podstawowe_informacje_o_rozwoju_demograficznym_polski_do_2014.pdf
16. *Rynek pracy w liczbach http://wup-krakow.pl/malopolski-rynek-pracy/rynek-pracy-w liczbach*
17. *Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. 2015 poz. 1777),*
18. *Widak A. (red.), Srebrna gospodarka szansą dla Małopolski, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego. Departament Polityki Regionalnej, Kraków, 2015.*

VI. SPIS MAP I TABEL

Rys.I.1.1. Obszar analizy – użytkowanie terenów....10
Rys.II.2.1 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Lanckorona. 15
Rys.II.3.1. Dynamika liczby ludności w latach 2002-2011 oraz struktura wieku ludności w 2011 r. w Gminie Lanckorona. 16
Rys.II.4.1. Struktura użytkowania terenu w Gminie Lanckorona.....17
Rys.II.5.1. Układ komunikacyjny w Gminie Lanckorona. 18
Rys.III.1.1. Jednostki referencyjne analiz w Gminie Lanckorona 21
Rys.III.2.1. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności gminy Lanckorona w 2011 r. 26
Rys.III.2.2. Negatywne zjawiska demograficzne w gminie Lanckorona. 27
Rys.III.2.3. Liczba bezrobotnych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Lanckorona w 2015 r. 29
Rys.III.2.4. Liczba bezrobotnych w wieku do 30 roku życia na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Lanckorona w 2015 r. 30
Rys.III.2.5. Liczba bezrobotnych długotrwale na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Lanckorona w 2015 r. 30
Rys.III.2.6. Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym na 100 osób bezrobotnych w gminie Lanckorona w 2015 r. 32
Rys.III.2.7. Wskaźnik syntetyczny problemów bezrobocia w gminie Lanckorona w 2015 r. 32
Rys.III.2.8. Rzeczywista liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie Lanckorona w 2015 r. 35
Rys.III.2.9. Liczba osób w rodzinach otrzymujących zasiłek pielęgnacyjny w gminie Lanckorona w 2015 r. 36
Rys.III.2.10. Liczba osób w rodzinach objętych procedurą niebieskiej karty w gminie Lanckorona w 2015 r. 37
Rys.III.2.11. Liczba osób w rodzinach korzystających z Funduszu Alimentacyjnego na 1 tys. mieszkańców w gminie Lanckorona w 2015 r. 38
Rys.III.2.12. Wskaźnik syntetyczny problemów w rodzinach w gminie Lanckorona w 2015 r. 38
Rys.III.2.13. Wskaźnik liczby wniosków kierowanych do GKRPA w gminie Lanckorona w 2015 r. 40
Rys.III.2.15. Wykroczenia porządkowe w gminie Lanckorona w 2015 r. 42
Rys.III.2.16. Wykroczenia komunikacyjne w gminie Lanckorona w roku 2015. 44
Rys.III.2.17. Wskaźnik syntetyczny poziomu bezpieczeństwa w gminie Lanckorona w roku 2015. 44
Rys.III.2.18. Frekwencja w Wyborach Prezydenta RP w gminie Lanckorona w 2010 r. 46
Rys.III.2.19. Frekwencja w Wyborach Prezydenta RP w gminie Lanckorona w 2015 r. 46
Rys.III.2.20. Frekwencja w Wyborach do Sejmu RP w gminie Lanckorona w 2011 r. 47
Rys.III.2.21. Frekwencja w Wyborach do Sejmu RP w gminie Lanckorona w 2015 r. 47
Rys.III.2.22. Frekwencja w wyborach samorządowych w gminie Lanckorona w 2010 r. 48
Rys.III.2.23. Frekwencja w wyborach samorządowych w gminie Lanckorona w 2014 r. 48
Rys.III.2.24. Frekwencja w wyborach z lat 2010-2015 w gminie Lanckorona. 49
Rys.III.2.25. Wyniki sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej w gminie Lanckorona w 2016 r. 51
Rys.III.2.26. Wyniki sprawdzianu gimnazjalnego w gminie Lanckorona w 2016 r. 51
Rys.III.2.27. Wyniki egzaminu gimnazjalnego oraz egzaminu w VI klasie szkoły podstawowej w gminie Lanckorona w 2016 r. 52
Rys.III.2.28. Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej – podsumowanie....55
Rys.III.2.29. Obszar kryzysu w sferze społecznej....55
Rys.III.2.30. Liczba firm zarejestrowanych w CEiDG na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2015 r. 57
Rys.III.2.31. Zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej – podsumowanie. 57
Rys.III.2.32. Odpady azbestowe na terenie gminy Lanckorona w 2011 r. 59
Rys.III.2.33. Zjawiska kryzysowe w sferze środowiskowej – podsumowanie. 59
Rys.III.2.34. Udział budynków podłączonych do sieci wodociągowej w 2015 r. 61
Rys.III.2.35. Zjawiska kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – podsumowanie. 61
Rys.III.2.36. Rozmieszczenie zabytków wpisanych do GEZ w gminie Lanckorona w 2015 r. 63
Rys.III.2.37. Zjawiska kryzysowe w sferze technicznej – podsumowanie. 63
Rys.III.2.38. Obwody spisowe GUS na obszarze zdegradowanym gminy Lanckorona. 65
Rys.III.3.1. Zjawiska kryzysowe w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej w gminie Lanckorona w 2015 r. 66
Rys.III.3.2. Obszar zdegradowany w gminie Lanckorona 66
Rys.III.4.1. Jednostki analizy obszaru zdegradowanego w miejscowości Lanckorona 70
Rys.III.4.2. Obszary o ponadprzeciętnej intensywności wsparcia z GOPS wg ich powodów w miejscowości Lanckorona 70
Rys.III.4.3. Wybrane formy ochrony konserwatorskiej w miejscowości Lanckorona....71

Tab.II.1.1. Rozmieszczenie zabytków w gminie Lanckorona w 2015 r. 14
Tab.II.3.1. Struktura ludności wg płci i sołectw w gminie Lanckorona w 2015 r. 16
Tab.III.1.1. Jednostki referencyjne w gminie Lanckorona. 20
Tab.III.1.2. Zestawienie wskaźników zastosowanych do delimitacji obszaru zdegradowanego w gminie Lanckorona. 25
Tabela.III.2.1. Statystyki dotyczące liczby osób bezrobotnych w gminie Lanckorona....28
w latach 2011-2015 r. 28
Tab. III.2.2. Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2011-2015. 34
Tab.III.2.3. Wyniki sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej w gminie Lanckorona w 2016 r 53
Tab.III.2.5. Stany kryzysowe w gminie Lanckorona wg grup zjawisk i jednostek analizy....54
Tab.III.3.2. Stany kryzysowe wg poszczególnych grup zjawisk i jednostek analizy w gminie Lanckorona. 64
Tab.III.3.1. Obszar zdegradowany w gminie Lanckorona. 64
Tab.III.4.1. Jednostki referencyjne w sołectwie Lanckorona....69
Tab.III.4.2. Wybrane formy ochrony konserwatorskiej w miejscowości Lanckorona....72